

ANALIZA ESG SPÓŁEK W POLSCE

Budowanie wartości spółki poprzez raportowanie danych pozafinansowych ESG

ORGANIZATORZY:

PATRONI HONOROWI:

Ministerstwo
Skarbu
Państwa

Komisja
Nadzoru
Finansowego

Stowarzyszenie
Inwestorów
Indywidualnych

Wydawca:

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych

Ul. Nowy Świat 35/5A

00-029 Warszawa

www.seg.org.pl

Na okładce:

Wojciech Sternak, Baobab,

z cyklu Światowidy, fotografia barwna, 70x100cm

ISBN: 978-83-936223-1-3

Budowanie wartości spółki poprzez raportowanie danych pozafinansowych ESG

Publikacja przygotowana przez
Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych,
GES oraz Accero Taxand

Redakcja: Robert Sroka

Warszawa, listopad 2012

Szanowni Państwo,

Mamy przyjemność przedstawić Państwu publikację podsumowującą pierwszą edycję projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” realizowanego przez Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, GES oraz Accreo Taxand.

„Analiza ESG spółek w Polsce” to przedsięwzięcie wyjątkowe nie tylko w skali Polski, ale również na międzynarodowej mapie działań w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu. Celami projektu jest zwiększenie transparentności raportowania danych pozafinansowych w firmach oraz dostarczenie wiarygodnej wiedzy na temat jakości danych pozafinansowych na polskim rynku kapitałowym dla analityków, inwestorów i innych grup interesariuszy. Projekt ma charakter edukacyjny, a liczne działania podejmowane w jego ramach, w zamierzeniu organizatorów, mają na celu zwrócić uwagę przedstawicieli spółek na zagadnienie raportowania danych pozafinansowych.

W niniejszej publikacji zostały przedstawione najważniejsze wyniki analizy poziomu raportowania danych pozafinansowych przez 831 spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, w tym również na rynku NewConnect. Choć sprawozdawczość danych pozafinansowych obecnie jest przede wszystkim domeną dużych spółek, to idea raportowania danych ESG jest skierowana do wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, również do firm małych i średnich, które są obecnie najliczniejszą grupą w Polsce.

Publikacja zawiera również wyniki badania jakościowego przeprowadzonego wśród pracowników spółek odpowiedzialnych za relacje z inwestorami na temat zagrożeń i korzyści wynikających z bardziej otwartego raportowania danych pozafinansowych. Znajduje się w niej również przewodnik dla spółek podpowiadający, jak ujawniać dane pozafinansowe, aby były one wartościowe dla analityków.

Prezentowany materiał to źródło cennej i aktualnej wiedzy na temat raportowania oraz inwestowania odpowiedzialnego społecznie. Specjalnie na zaproszenie organizatorów projektu, wybitni eksperci z rynku inwestycyjnego wykonali analizy uwzględniające zebrane dane pozafinansowe.

Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie dla Państwa interesującą lekturą, skutecznie przekonującą do podjęcia wysiłków na polu zwiększenia poziomu transparentności raportowania danych pozafinansowych na polskim rynku kapitałowym.

dr Mirosław Kachniewski

Marcin Pitura

Radosław Czarnecki

ROZDZIAŁ I

Analiza ESG spółek w Polsce 7

Wiatr wieje z zachodu – cele i założenia projektu 8

ROBERT SROKA ▶ ACCREO TAXAND

Metodologia GES Risk Rating 10

▶ GES

Ranking – wyniki analizy ESG spółek w Polsce 15

MAJA KOSTRZEWA ▶ GES

Porównanie poziomu raportowania ESG wśród 28 indeksów w Europie według GES Risk Rating 18

MARCIN PITURA ▶ GES

Znaczenie raportowania ESG w relacjach z inwestorami – wyniki badania 21

ROBERT SROKA ▶ ACCREO TAXAND

ROZDZIAŁ II

Przewodnik dla spółek w zakresie ujawniania danych ESG 27

Światowe trendy w raportowaniu danych ESG 28

ADAM GRZYMISŁAWSKI ▶ ACCREO TAXAND

Jak raportować dane ESG – przewodnik dla spółek 40

ANNA SELIGA, MAJA KOSTRZEWA ▶ GES

ROZDZIAŁ III

Odpowiedzialne inwestowanie: wartość danych ESG dla inwestorów 101

Odpowiedzialne inwestowanie na świecie i w Polsce 102

ROBERT SROKA ▶ ACCREO TAXAND

Analizy 108

Czy raportowanie danych pozafinansowych może być elementem przewagi konkurencyjnej spółki na rynku kapitałowym? 108

PIOTR KAŻMIERKIEWICZ ▶ CDM PEKAO S.A.

Ocena działań polskich spółek giełdowych w obszarze ESG i jej wybrane konsekwencje 124

DARIUSZ JĘDRZEJKA

Komentarze Partnerów 142

Edukacja inwestorów indywidualnych 142

AKCJONARIAT OBYWATELSKI ▶ MINISTERSTWO SKARBU PAŃSTWA

Odpowiedzialny biznes na rynku kapitałowym – przewidywalność 145

MICHAŁ MASŁOWSKI ▶ STOWARZYSZENIE INWESTORÓW INDYWIDUALNYCH

Słowniczek 147

Organizatorzy i Partnerzy 148

ROZDZIAŁ 1

Analiza ESG spółek w Polsce

Wiatr wieje z zachodu – cele i założenia projektu

ROBERT SROKA ► ACCREO TAXAND

Współczesne wyzwania dla biznesu

Najprostszą odpowiedzią na pytanie, dlaczego tak ważna jest poprawa transparentności spółek działających w Polsce, jest odwołanie się do mocnych trendów na rynkach bardziej rozwiniętych, na których coraz większy nacisk kładzie się na raportowanie danych z obszarów środowiskowego, społecznego oraz ładu korporacyjnego, określanych jako dane ESG (od angielskich słów: *E – environment; S – social; G – governance*).

Kryzys finansowy zachwiał zaufanie do samego biznesu, ale również pomiędzy partnerami biznesowymi. Wzrost transparentności firm oraz aktywności inwestorów tzw. odpowiedzialnych społecznie stanowią działania mające na celu dobudowanie zaufania pomiędzy graczami na rynku finansowym. Większa przejrzystość spółek pozwala na podejmowanie bardziej racjonalnych decyzji inwestycyjnych. A uwzględnianie danych ESG przez analityków podczas podejmowania decyzji inwestycyjnych ma przyczynić się do lepszej wyceny spółek i minimalizacji ryzyka inwestycyjnego.

Potrzeba szerszego spojrzenia na publikowane przez przedsiębiorstwa dane pojawiła się wraz z nowymi modelami biznesowymi, zmianami trendów konsumenckich, regulacjami środowiskowymi czy siłą oddziaływania mediów społecznościowych. Ten trend potwierdzają dane opublikowane przez S&P 500 Index, wskazujące na to, że obecnie aktywa materialne odpowiadają zaledwie za 20% ogólnej wartości rynkowej firm z indeksu, resztę wartości stanowią czynniki niematerialne. Istotne jest również dostrzeżenie przez spółki wzrostu zainteresowania strategiami inwestycyjnymi opartymi na danych ESG, jaki wykazują podmioty finansowe. *Sustainable and Responsible Investment* (SRI), czyli odpowiedzialne inwestowanie, definiowane jest jako lokowanie środków obejmujące każdy typ procesu inwestycyjnego, który umożliwia

połączenie finansowych celów inwestorów z ich troską o kwestie ochrony środowiska, społeczne i ładu korporacyjnego. Według najnowszych danych Europejskiego Forum ds. Zrównoważonego Inwestowania Eurosif (*European Sustainable Investment Forum*), wartość wszystkich funduszy w Europie, stosujących przynajmniej jedną ze strategii SRI, wyniosła prawie 7 bln EUR. Najpopularniejszą strategią SRI stosowaną w krajach europejskich jest strategia *Wykluczenia* – na koniec 2011 roku wartość zarządzanych zgodnie z nią aktywów wyniosła 3,82 bln EUR. Na drugim miejscu znalazła się strategia *Integracja ESG* – 3,2 bln EUR. Natomiast największy wzrost wartości zarządzanych aktywów w latach 2009-2011 został odnotowany w przypadku strategii *Selekcja oparta na normach*

**Większa przejrzystość spółek
pozwala na podejmowanie bardziej
racjonalnych decyzji
inwestycyjnych.**

(o 54% średniorocznie) oraz *Selekcja liderów ESG* (o 46% średniorocznie). Jak dowodzą badania, inwestowanie w spółki odznaczające się większą transparentnością nie niesie ze sobą większego ryzyka inwestycyjnego. Potwierdza to systematyczny, mimo kryzysu, wzrost wartości aktywów zarządzanych z uwzględnieniem danych pozafinansowych. Więcej na temat rynku odpowiedzialnych inwestycji znajduje się w Części III niniejszego opracowania.

Nie bez znaczenia dla kształtowania polityk informacyjnych spółek pozostają wyzwania regulacyjne. W październiku 2011 roku Komisja Europejska opublikowała odnowioną strategię CSR na lata 2011-14. Wśród głównych działań, jakie Komisja podejmie w zakresie CSR jest poprawa ujawniania przez przedsiębiorstwa informacji dotyczących kwestii społecznych i środowiskowych. Komisja przedstawi wniosek legislacyjny w sprawie przejrzystości informacji

społecznych i środowiskowych dostarczanych przez przedsiębiorstwa we wszystkich sektorach. Z drugiej strony, w Komunikacie znajduje się informacja, że celem działań Komisji jest zapewnienie bardziej odpowiedzialnego i przejrzystego systemu finansowego. Komisja również wspiera budowanie potencjału inwestorów w zakresie sposobów włączania informacji niefinansowych do decyzji inwestycyjnych. Europejskie podmioty zarządzające aktywami i właściciele aktywów, zwłaszcza fundusze emerytalne, proszeni są w Komunikacie o dostosowanie się do zasad odpowiedzialnego inwestowania ONZ. Ważną informacją dla polskich inwestorów może okazać się fakt, że Komisja rozważy stworzenie wymogu, „aby wszystkie fundusze inwestycyjne i instytucje finansowe informowały wszystkich swoich klientów (obywateli, przedsiębiorstwa, organy publiczne itp.) o stosowanych przez nie kryteriach etycznych lub zasadach odpowiedzialnego inwestowania lub jakichkolwiek normach i kodach, których przestrzegają”.

O projekcie „Analiza ESG spółek w Polsce”

Biorąc powyższe pod uwagę Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, firma analityczna GES oraz firma doradcza Accreo Taxand postanowiły podjąć działania, które przygotują spółki oraz podmioty finansowe na przyszłe zmiany legislacyjne oraz ułatwią skuteczną odpowiedź na nadchodzące trendy rynkowe. Tak powstał partnerski projekt „Analiza ESG spółek w Polsce”, który ma przede wszystkim charakter edukacyjny. Projekt po raz pierwszy w Polsce i Europie zbiera i porządkuje dane pozafinansowe tak dużej liczby spółek. Ważne jest również to, że zgromadzone dane można porównywać tworząc benchmarki.

Projekt rozpoczął się od analizy przez firmę GES poziomu raportowania danych pozafinansowych wszystkich spółek, których akcje w dniu 30 czerwca 2012 roku były notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, w tym na rynku NewConnect. Zastosowana metoda GES Risk Rating bazuje na międzynarodowych normach dotyczących zrównoważonego rozwoju (m.in. Global Compact, Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy, ISO 14001, SA8000), korupcji (FCPA) i bezpieczeństwa i higieny pracy (OHSAS 18001) w połączeniu z Zasadami Odpowiedzialnego Inwestowania.

Na potrzeby analizy została przygotowana i udostępniona spółkom specjalna platforma internetowa z indywidualnym profilem każdej badanej firmy. W indywidualnym profilu każda spółka może zapoznać się z dokładnymi wynikami analizy raportowania danych ESG oraz zadać pytanie dotyczące uzyskanej oceny. Spółki mają również możliwość uzupełnienia danych, o ile nie są one tajemnicą firmy oraz zostały ujawnione na ich stronie internetowej bądź w innych ogólnie dostępnych materiałach. Po zalogowaniu firma ma również dostęp do benchmarków branżowych.

Projekt po raz pierwszy w Polsce i Europie zbiera i porządkuje dane pozafinansowe tak dużej liczby spółek.

W trosce o zachowanie edukacyjnych walorów projektu indywidualne dane dotyczące spółki zostały ujawnione jedynie jej przedstawicielom, a wszelkie pytania i informacje przekazane przez spółki w ramach platformy zostały potraktowane jako poufne.

Aby ułatwić podnoszenie standardów firma Accreo Taxand przeprowadziła badania jakościowe wśród emitentów, które pozwoliły zidentyfikować bariery, poznać oczekiwania i udzielić skutecznego wsparcia dla spółek. Wyniki badania zostały przedstawione w niniejszej publikacji.

Projekt ma charakter długofalowy, co pozwoli organizatorom i spółkom na monitorowanie efektów prowadzonych działań w zakresie podnoszenia standardów ujawniania danych ESG, a analitykom dostarczy danych pozwalających na skuteczniejsze uwzględnianie tych wskaźników w analizach inwestycyjnych. Kolejna analiza wszystkich spółek zostanie przeprowadzona w pierwszej połowie 2013 roku.

Na stronie internetowej poświęconej projektowi www.seg.org.pl/esg będą zamieszcza regularnie informacje na temat kolejnych edycji projektu.

Metodologia GES Risk Rating

► GES

I Opis modelu

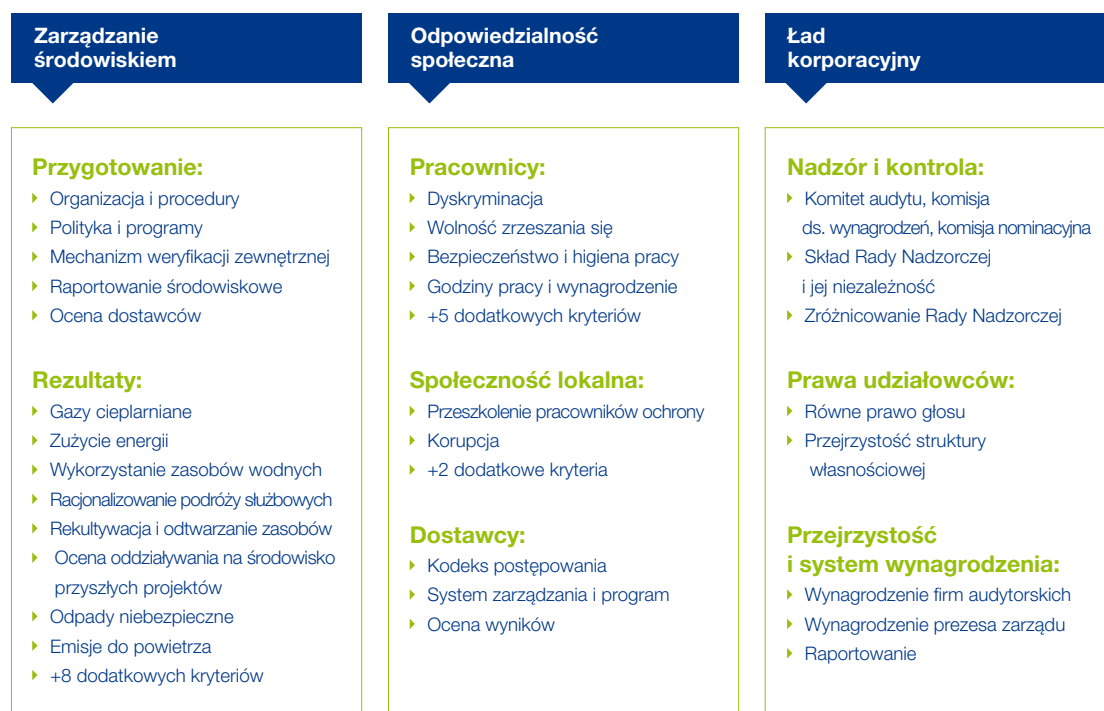
Podstawy odpowiedzialnych inwestycji to dokonywanie oceny ryzyka zgodnie z poniższym schematem:

I Co to jest GES Risk Rating?

Analiza GES Risk Rating polega na ocenie systemu zarządzania środowiskiem, społeczną odpowiedzialnością oraz ładem korporacyjnym firm. Analiza opiera się na międzynarodowych normach dotyczących zrównoważonego rozwoju w połączeniu z Zasadami

Odpowiedzialnego Inwestowania (PRI). GES Risk Rating ocenia zarówno stopień przygotowania firm (poprzez systemy zarządzania, itp.), jak również ich osiągnięcia, za pomocą kryteriów i podkryteriów. W tabeli poniżej przedstawiono krótki przegląd kryteriów. Poniższy schemat przedstawia krótki przegląd kryteriów.

I Sposób wykorzystania

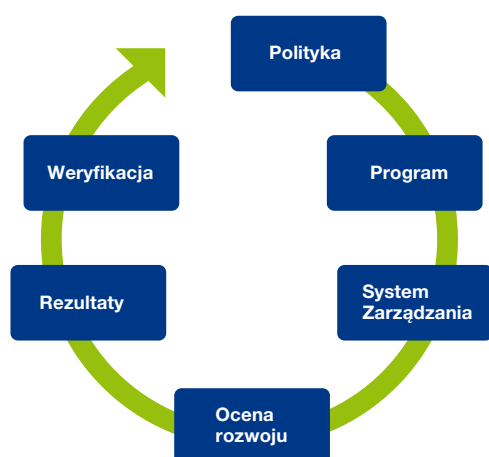
Analiza GES Risk Rating może być wykorzystana do identyfikacji firm, które nie spełniają wymogów zrównoważonego rozwoju, jak również do wyłonienia tych, które mogą i/lub powinny je spełniać oraz tych, które je w najwyższym stopniu spełniają. Dzięki temu analiza GES Risk Rating może stanowić podstawę przy podejmowaniu decyzji finansowych, takich jak tworzenie portfeli inwestycyjnych, jak również aktywne zaangażowanie w dialog z firmami niespełniającymi wyżej wymienionych wymogów.

I Raportowanie

Analiza GES Risk Rating wskazuje na zdolność firm do radzenia sobie ze specyficznym ryzykiem danej gałęzi przemysłu, które dotyczy jej działalności biznesowej oraz pokazuje w jakim stopniu firma przestrzega międzynarodowych norm i procedur. Analiza GES Risk Rating przedstawia zarówno ocenę ryzyka danej firmy, jak również ogólne ryzyko gałęzi przemysłu, w ramach której firma operuje.

I Zarys

Analiza GES Risk Rating opiera się na zasadzie, że ryzyko środowiskowe, społeczne i korporacyjne może być minimalizowane poprzez wdrożenie zasad zrównoważonego rozwoju. Zastosowano tu klasyczną metodę Zaplanuj, Wykonaj, Sprawdź, Działaj. GES Risk Rating obejmuje analizę wpływu, ryzyka i możliwości przedsięwzięć i wychodzi daleko poza ramy prawa i przepisów. Schemat analizy GES Risk Rating przedstawiono na poniższych diagramach.

I Źródła i jakość informacji

Podstawowym źródłem analizy GES Risk Rating jest Raport Roczny, inne oficjalne dokumenty oraz strona internetowa firmy. Dodatkowo, w ramach pozostałych produktów GES: Alert i Global Ethical Standard, monitorowane są wiadomości pochodzące z finansowych, biznesowych i handlowych publikacji, jak również publikacji i stron internetowych organizacji rządowych/regulacyjnych i pozarządowych, artykułów prasowych, publikacji branżowych oraz dostawców informacji publikowanych on-line.

Firma oceniana jest na podstawie jakości podanej przez nią informacji, co przedstawiono poniżej. Jeżeli analityk uzna, że informacja nie jest wiarygodna i szczegółowa, może to mieć wpływ na ocenę firmy. W celu zwiększenia przejrzystości publikowanych danych, zaleca się, aby raporty były dostępne w jednym pliku, w formie elektronicznej oraz aby te same informacje pokrywały się w języku polskim i angielskim, w przypadku gdy spółki posiadają angielską wersję strony internetowej. Istotne jest również, aby firmy stosowały jednolite nazewnictwo, w celu skutecznej identyfikacji kluczowych zagadnień.

I Ryzyko branżowe i dobór kryteriów

Analiza GES Risk Rating przedstawia zarówno ocenę ryzyka danej firmy, jak również ogólne ryzyko gałęzi przemysłu, w ramach której firma operuje. Ryzyko branżowe wiąże się z ogólnymi cechami charakterystycznymi związanymi z ochroną środowiska (E) i społeczną odpowiedzialnością (S) dla danej gałęzi

Zaplanuj	→	Założenia
Wykonaj	→	Wdrożenie
Sprawdź	→	Monitoring i przegląd
Działaj	→	Utrzymanie poziomu i doskonalenie

przemysłu. Firma, która znajduje się w grupie wysokiego ryzyka, powinna zwrócić szczególną uwagę na wynikające z tego faktu problemy, dużo większą niż firma pochodząca z grupy niskiego ryzyka. Zatem kryteria oceny są dobierane zgodnie ze szczególnymi wymaganiami środowiskowymi i społecznymi dla danej branży. Zagadnienia związane z ładem korporacyjnym są jednolite dla wszystkich gałęzi przemysłu.

Skala oceny

Firmy otrzymują ocenę (od Aa do Cc) w ramach poszczególnych obszarów: ochrony środowiska, odpowiedzialności społecznej i ładu korporacyjnego. Wielkie litery (A-C) wskazują na ogólny poziom ryzyka w branży firmy, przy czym litera A oznacza niskie lub znikome ryzyko, w przeciwieństwie do litery C, która wskazuje na wysoki poziom ryzyka branżowego. Natomiast małe litery wskazują na poziom ryzyka dla poszczególnych firm, na podstawie ich przygotowania i wyników. Łączna ocena pokazuje umiejętność przeciwdziałania skutkom ogólnego ryzyka, które wiąże się z typem prowadzonej działalności oraz umiejętność przestrzegania międzynarodowych norm i procedur.

Łączny wynik analizy GES Risk Rating jest sumą poszczególnych kryteriów (które opierają się na podkryteriach)

Punktacja w analizie GES Risk Rating jest średnią poszczególnych kryteriów (które z kolei opierają się na podkryteriach). Wszystkie kryteria i podkryteria mają przypisaną określoną wartość.

Podsumowanie

Analitik podsumowuje zebrane dane i wnioski w formie krótkich tekstów. Taki dwu lub trzy zdaniowy tekst opisuje, jak firma radzi sobie z najważniejszym ryzykiem wynikającym z zagadnień środowiskowych i społecznych.

Prezentacja wyników

Wynik analizy GES Risk Rating dostępny jest w formie PDF, w formie diagramu Risk Rating, który ilustruje poziom ryzyka firmy. Ocena dostępna jest również w formacie Excel.

Tabela 1. Ilościowy i procentowy podział spółek ze względu na otrzymaną ocenę ogólną

Liczba punktów	Ocena stanu	Opis oceny
0 pkt	c	Brak informacji lub całkowite niepowodzenie
0,5 lub 0,33 pkt	c+	Wskazówki na istnienie strategii firmy
1 lub 0,67 pkt	b-	Rozbudowana polityka firmy
1,5 lub 1 pkt	b	Polityka + program lub polityka + system zarządzania
2 lub 1,33 pkt	b+	Polityka + program + system zarządzania
2,5 lub 1,67 pkt	a-	Ocena postępu
3 lub 2 pkt	a	Mechanizm zewnętrznej weryfikacji

Ranking – wyniki analizy ESG spółek w Polsce

MAJA KOSTRZEWA ► GES

Analiza czynników ESG spółek giełdowych przeprowadzona została na próbie 831 spółek i obejmowała spółki notowane na rynku regulowanym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie oraz spółki z rynku NewConnect. Poddane analizie spółki weryfikowane były pod kątem przejrzystości ujawniania danych z zakresu ochrony środowiska, odpowiedzialności społecznej oraz ładu korporacyjnego. W każdej z tych trzech kategorii spółki spełnić musiały określone kryteria zarówno ogólne, jak i w przypadku ochrony środowiska i odpowiedzialności społecznej, branżowe aby otrzymać satysfakcjonującą ocenę.

W celu zwiększenia przejrzystości oceny spółek stworzona została unikalna platforma, za pośrednictwem której spółki mają możliwość nawiązać dialog z analitykiem, który dokonywał ich analizy, a co za tym idzie - pytając, komentując, wyjaśniając i sugerując zmiany - mają możliwość wpływu na podwyższenie poszczególnych wyników. Powyższa platforma umożliwia również spółkom zapoznanie się z benchmarkiem branżowym, który stanowi porównanie w ramach jednej branży spółek wchodzących w skład

takich światowych indeksów, jak MSCI World, FTSE All World czy Nordic VINX.

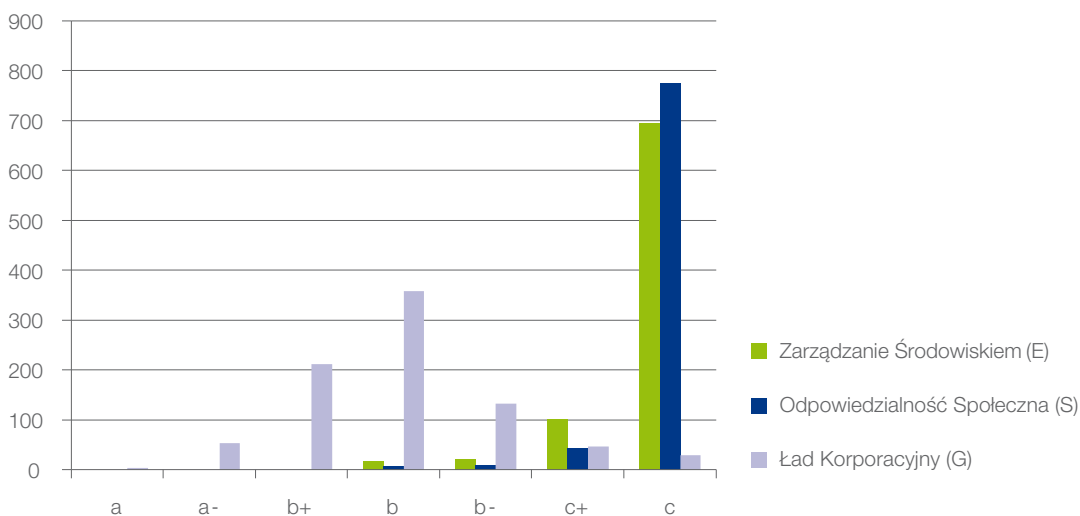
Jakość informacji podawanej przez analizowane spółki jest zróżnicowana ze względu na poszczególne czynniki ESG. Wszystkie spółki posiadają własne strony internetowe, na których można znaleźć większość potrzebnych do analizy informacji. Pomijając kilka firm, które publikują raporty CSR (odpowiedzialności społecznej), bądź raporty środowiskowe, zdecydowana większość umieszcza informacje związane z wdrażaniem strategii CSR w swoich raportach rocznych (są to zazwyczaj informacje dotyczące ładu korporacyjnego); pozostała część informacji publikowana jest na stronach internetowych (przeważnie informacje związane z ochroną środowiska i odpowiedzialnością społeczną).

Podsumowanie ogólne

Na podstawie analizowanej próby 831 spółek giełdowych uzyskano następujące oceny za poszczególne czynniki ESG:

Tabela 2. Ilościowy i procentowy podział spółek ze względu na otrzymaną ocenę ogólną w każdej z trzech kategorii ESG

Skala oceny	Zarządzanie Środowiskiem (E)		Odpowiedzialność Społeczna (S)		Ład Korporacyjny (G)	
a	0	0%	0	0%	3	0,4%
a-	0	0%	0	0%	53	6,4%
b+	1	0,1%	1	0,1%	210	25,2%
b	16	1,9%	6	0,7%	358	43%
b-	20	2,4%	9	1,1%	132	15,9%
c+	102	12,3%	42	5,1%	46	5,6%
c	692	83,3%	773	93%	29	3,5%

Wykres 1. Ilościowy podział spółek ze względu na otrzymaną ocenę ogólną w każdej z trzech kategorii ESG

► Wyniki w obszarze zarządzania środowiskiem

W obszarze zarządzania środowiskiem jedna spółka czyli 0,1% całości badanej próby otrzymała ocenę „b+”, co stanowi ocenę zadowalającą. Ocena „b+” w tej części analizy była oceną najwyższą, żadna ze spółek nie uzyskała wyższego rezultatu. 1,9% spółek otrzymało ocenę „b”, a 2,4% ocenę „b-”. 12,3% spółek otrzymało ocenę „c+”. Wreszcie 83,3% firm otrzymało ocenę „c”. Spośród owych 83,3% spółek, 12,4% czyli 86 spółek giełdowych posiada znikomy zakres informacji i 87,6% czyli 606 spółek giełdowych nie publikuje żadnej informacji w obszarze zarządzania środowiskiem.

spółek otrzymało ocenę „c”. Spośród tych 3,5% spółek, 65,5% czyli 19 spółek giełdowych posiada znikomy zakres informacji i 34,5% czyli 10 spółek giełdowych nie publikuje żadnej informacji w obszarze ładu korporacyjnego.

W zestawieniu wszystkich trzech części analizy można zauważyć tendencję wskazującą na to, że spółki na podobnym, dosyć niskim, poziomie ujawniają informacje związane z ochroną środowiska i społeczną odpowiedzialnością, natomiast bardzo wysoki poziom raportowania można zaobserwować oceniając ładu korporacyjny firm. Zaledwie 1,2% przeanalizowanych spółek nie publikuje żadnej informacji.

► Wyniki w obszarze odpowiedzialności społecznej

W ramach odpowiedzialności społecznej najwyższym wynikiem była również ocena „b+”, którą otrzymała jedna spółka czyli 0,1% całości badanej próby. 0,7% firm uzyskało ocenę „b”. 1,1% firm uzyskało ocenę „b-” oraz 5,1% spółek otrzymało ocenę „c+”. 93% firm otrzymało ocenę „c”. 16,8% z tych 93% czyli 130 spółek giełdowych posiada znikomy zakres informacji i 83,2% czyli 643 spółek giełdowych nie publikuje żadnej informacji w obszarze odpowiedzialności społecznej.

► Wyniki w obszarze ładu korporacyjnego

Najwięcej pozytywnych ocen otrzymały spółki za informacje wykorzystywane przy analizie ładu korporacyjnego. Kolejno jest to: 0,4% z oceną „a”, 6,4% spółek z oceną „a-”, 25,3% spółek z oceną „b+”, 43% spółek z oceną „b”, 15,9% firm z oceną „b-” i 5,5% spółek z oceną „c+”. Jedynie 3,5%

I Podsumowanie szczegółowe

W celu dokładnego porównania wyników analizy spółek giełdowych, zastosowano następujące podziały:

► Wyniki analizy z podziałem na grupy oparte na indeksach oraz z podziałem na sektory

Podział oparty na indeksach

- WIG20 + mWIG40,
- sWIG 80,
- rynek główny poza indeksami,
- NewConnect,
- spółki zagraniczne,

Podział na sektory

- podział sektorowy spółek z rynku głównego.

O ile przy pierwszym podziale staraliśmy się dostrzec różnice w ratingu spółek zestawiając ze sobą wartości minimalne, maksymalne, średnie i mediany, tak przy podziale sektorowym spółek z rynku głównego próbowaliśmy zobaczyć ile procentowo spółki publikują danych, z podziałem na czynniki oraz jakie są średnie ocen w różnych sektorach.

▶ Wyniki analizy z podziałem na grupy oparte na indeksach

Pierwszy podział jasno wskazuje na to, że biorąc pod uwagę wartości maksymalne, najlepiej z ujawnianiem danych ESG radzą sobie spółki zagraniczne (wartości maksymalne wynoszą 2,05 pkt – ocena „b+”). Następne w kolejności są WIG20 + mWIG40 (1,81 pkt – ocena „b”), sWIG80 (1,45 pkt – ocena „b-”), rynek główny poza indeksami (1,45 pkt – ocena „b-”) oraz NewConnect (0,82 pkt – ocena „c+”). Inaczej sytuacja wygląda, jeżeli za punkt odniesienia weźmiemy średnie arytmetyczne ocen czy mediany. Statystyki te nieznacznie różnią się między sobą, co oznacza, że w ocenianych grupach nie ma dysproporcji. Na pierwszym miejscu plasuje się WIG20 + mWIG40 (ze średnią: 0,97 pkt i medianą: 0,90 pkt – ocena „c+”), następnie są spółki zagraniczne (średnia: 0,79 pkt; mediana: 0,74 pkt – ocena „c+”), zaraz za nimi, z niewielką różnicą punktową sWIG80 (średnia: 0,76 pkt; mediana: 0,75 pkt – ocena „c+”), później rynek główny poza indeksami (średnia: 0,62 pkt; mediana: 0,61 pkt – ocena „c+”) i wreszcie NewConnect (średnia: 0,41 pkt; mediana: 0,43 pkt – ocena „c”). Minimalne wartości są równe zero tylko w dwóch przypadkach: rynku głównego poza indeksami oraz NewConnect.

Gdybyśmy chcieli zobaczyć, jakie sektory reprezentują najbardziej transparentne spółki w poszczególnych grupach, będą to (podział na sektory został przeprowadzony zgodnie z taksonomią branżową GICS - Global Industry Classification Standard):

▶ W grupie spółek notowanych na WIG20+mWIG40:

- ▶ sektor energetyczny
- ▶ sektor finansowy
- ▶ sektor telekomunikacyjny
- ▶ sektor przemysłowy

▶ W grupie spółek notowanych na sWIG80:

- ▶ sektor technologii informacyjnych
- ▶ sektor przemysłowy
- ▶ sektor finansowy

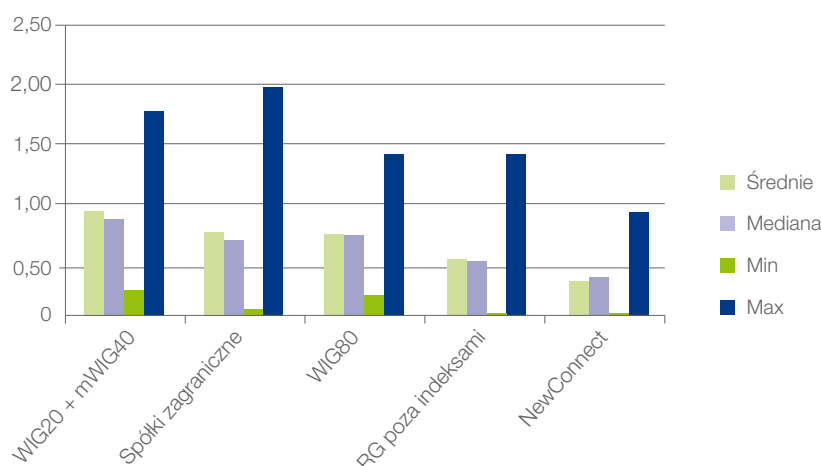
▶ W grupie spółek notowanych na rynku głównym poza indeksami:

- ▶ sektor przemysłowy
- ▶ sektor materiałowy
- ▶ sektor wyższych dóbr konsumpcyjnych
- ▶ sektor technologii informacyjnych
- ▶ sektor finansowy
- ▶ sektor podstawowych dóbr konsumpcyjnych
- ▶ sektor użyteczności publicznej

▶ W grupie spółek notowanych na NewConnect:

- ▶ sektor przemysłowy
- ▶ sektor użyteczności publicznej
- ▶ sektor technologii informacyjnych
- ▶ sektor wyższych dóbr konsumpcyjnych
- ▶ sektor finansowy

Wykres 1. Ocen minimalne, maksymalne, średnie i mediany przy podziale opartym na indeksach

► W grupie spółek zagranicznych notowanych na różnych indeksach:

- sektor finansowy
- sektor energetyczny
- sektor ochrony zdrowia
- sektor użyteczności publicznej
- sektor materiałowy

Wyniki analizy w podziale sektorowym spółek z rynku głównego

Analizy według drugiego podziału (podział sektorowy spółek z rynku głównego) dokonano na podstawie analizowanej próby 434 spółek giełdowych z rynku głównego. Ten podział na sektory został również

przeprowadzony zgodnie z taksonomią branżową GICS - Global Industry Classification Standard. Biorąc pod uwagę podział spółek na poszczególne sektory rynku możemy zauważyć pewne prawidłowości (co ilustruje poniższa tabela).

Jeżeli weźmiemy pod uwagę ogólną liczbę spółek w danym sektorze, a następnie liczbę spółek, które publikują informacje w poszczególnych filarach analizy ESG, możemy zauważyć jakie są tendencje w zakresie zrównoważonego rozwoju w obrębie danego sektora rynku. Przykładowo, sektor telekomunikacyjny jest najmniejszym sektorem, pod względem ilości firm w badanej próbie 434 spółek. W ramach tego sektora tylko jedna spółka (14,3%) publikuje dane dotyczące ochrony środowiska, dwie spółki (28,6%)

Tabela 3. Zestawienie ilościowe spółek poddanych analizie w poszczególnych sektorach

Sektor rynku	Ogólna liczba analizowanych firm (n / %)	Liczba firm, które publikują informacje w zakresie ochrony środowiska (n / %)	Liczba firm, które publikują informacje w zakresie odpowiedzialności społecznej (n / %)	Liczba firm, które publikują informacje w zakresie ładu korporacyjnego (n / %)	Średnia ocena firm, które publikują informacje w zakresie ochrony środowiska (n / %)	Średnia ocena firm, które publikują informacje w zakresie odpowiedzialności społecznej (n / %)	Średnia ocena firm, które publikują informacje w zakresie ładu korporacyjnego (n / %)
Telecommunication Services (sektor telekomunikacyjny)	7 / 1,6%	1 / 14,3%	2 / 28,6%	7 / 100%	c	c	b+
Energy (sektor energetyczny)	9 / 2%	7 / 77,8%	7 / 77,8%	9 / 100%	b-	c+	b
Utilities (sektor użyteczności publicznej)	11 / 2,5%	9 / 81,8%	7 / 63,6%	11 / 100%	c	c	b
Health Care (sektor ochrony zdrowia)	13 / 3%	4 / 30,8%	6 / 46,1%	13 / 100%	c	c	b
Consumer Staples (sektor podstawowych dóbr konsumpcyjnych)	44 / 10,1%	19 / 43,2%	15 / 34,1%	44 / 100%	c	c	b
Information Technology (sektor technologii informacyjnych)	47 / 10,8%	14 / 29,8%	10 / 21,3%	47 / 100%	c	c	b
Materials (sektor materiałowy)	48 / 11%	34 / 70,8%	28 / 58,3%	48 / 100%	c	c	b
Consumer Discretionary (sektor wyższych dóbr konsumpcyjnych)	71 / 16,3%	26 / 36,6%	23 / 32,4%	71 / 100%	c	c	b
Financials (sektor finansowy)	76 / 17,5%	20 / 26,3%	17 / 22,4%	76 / 100%	c	c	b
Industrials (sektor przemysłowy)	108 / 24,9%	50 / 46,3%	45 / 41,7%	107 / 99%	c	c	b

***Spółki notowane na Giełdzie
Papierów Wartościowych
w Warszawie zdecydowanie lepiej
radzą sobie w zakresie ujawniania
danych związanych z ładem
korporacyjnym niż w pozostałych
dwóch dziedzinach, ochronie
środowiska i odpowiedzialności
społecznej.***

publikują dane związane z odpowiedzialnością społeczną, natomiast wszystkie siedem co stanowi 100% danego sektora, ujawnia dane dotyczące ładu korporacyjnego. Następnie sektor energetyczny obejmuje 9 spółek. Spośród nich 7 (77,8%) spółek publikuje informacje związane z ochroną środowiska, kolejne 7 (77,8%) publikuje informacje dotyczące własnej odpowiedzialności społecznej oraz ponownie wszystkie spółki publikują dane potrzebne do wykonania analizy zagadnień ładu korporacyjnego w danej firmie. Podobnie sytuacja wygląda w sektorze użyteczności publicznej, gdzie na 11 spółek wchodzących w skład tego sektora, 9 spółek (81,8%) publikuje dane związane z zarządzaniem środowiskiem, 7 (77,8%) spółek publikuje informacje związane z odpowiedzialnością społeczną i znowu jak poprzednio 100% spółek publikuje dane dotyczące ładu korporacyjnego. Sektor energetyczny oraz sektor użyteczności publicznej są to najmniej liczne sektory w tej próbie, ale zarazem jedyne na przestrzeni wszystkich analizowanych spółek, które posiadają tak dobrą informację we wszystkich trzech filarach ESG. Natomiast w sektorze finansowym, już tylko 20 spółek (26,3%) publikuje informacje na temat ochrony środowiska, 17 spółek (22,4%) podaje jakiekolwiek dane związane z odpowiedzialnością społeczną, ale znowu 100% publikuje dane dotyczące ładu korporacyjnego w firmie. Najwięcej spółek analizowanej próby należy do sektora przemysłowego, gdzie na tle 108 przeanalizowanych spółek, niecała połowa bo 50 spółek (46,3%) publikuje informacje związane z ochroną środowiska oraz kolejno 45 (41,7%) i 107 (99%) spółek publikuje dane w pozostałych dwóch filarach. Innym aspektem, jakim możemy się przyjrzeć podsumowując dane powyższej tabeli, jest średnia ocen firm, które publikują informacje w obrębie trzech kolejnych filarów ESG. Analizując te średnie, zauważyć można dualizm publi-

kowanych informacji. Z jednej strony, jakość informacji z zakresu ochrony środowiska i odpowiedzialności społecznej jest niska, co obrazują oceny „c” i „c+”, a z drugiej strony dosyć wysoka biorąc pod uwagę czynnik G (ład korporacyjny), w większości sektorów średnią oceną jest „b”. Jedynym sektorem, który zasługuje na wyróżnienie jest sektor energetyczny, gdzie średnią oceną firm, które publikują informacje w zakresie ochrony środowiska jest „b-”, jednak ocena ta nie jest do końca miarodajna ze względu na niewielką liczbę analizowanych firm.

Współpraca ze spółkami w ramach platformy

Jak już wyżej zostało wspomniane, kompleksowe wyniki analizy udostępnione zostały spółkom za pośrednictwem specjalnej platformy, gdzie spółki miały możliwość zadawania pytań dotyczących wyników przeprowadzonych analiz, a nawet sugerowania ich zmiany, wskazując publicznie dostępne źródła, z których analitycy mogli czerpać dodatkowe informacje. Dzięki takiemu konstruktywnemu dialogowi, średnia wyników z części ESG dokonanej analizy prawie wszystkich spółek została podwyższona, wynik tylko jednej firmy pozostał bez zmian.

Podsumowanie

Podsumowując wyniki analizy zauważyć można, że spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie zdecydowanie lepiej radzą sobie w zakresie ujawniania danych związanych z ładem korporacyjnym niż w pozostałych dwóch dziedzinach, ochronie środowiska i odpowiedzialności społecznej. Wiąże się to z pewnością z regulacjami prawnymi, które jasno określają jaki rodzaj informacji spółki powinny publikować, aby dostosować się do międzynarodowych standardów korporacyjnych. Jeżeli chodzi o pozostałe dwa czynniki – E S – jakość informacji nie jest zbyt wysoka, chociaż można zauważyć, że spółki starają się ujawniać chociaż część informacji na temat otrzymanych certyfikatów z dziedziny ochrony środowiska czy bezpieczeństwa i higieny pracy lub nawet zaczynają ujawniać poziom emisji czy gospodarki odpadami w odniesieniu do środowiska oraz na przykład liczbę pracowników zrzeszonych w związkach zawodowych w odniesieniu do odpowie-

działności społecznej. Natomiast biorąc pod uwagę niewielką liczbę spółek, które wykazały chęć współpracy w ramach platformy, nasuwa się prosty wniosek, że polskie spółki giełdowe nie są jeszcze gotowe na prowadzenie takiego dialogu i działania prowadzone w ramach niniejszego projektu są niezbędne

w celu podniesienia poziomu świadomości polskich firm na temat istoty ujawniania danych pozafinansowych, a co za tym idzie dorównania międzynarodowym standardom.

Porównanie poziomu raportowania ESG wśród 28 indeksów w Europie według GES Risk Rating

MARCIN PITURA ► GES

W celu oceny poziomu raportowania czynników ESG na rynku, GES dokonał porównania indeksów „Blue chip”¹ w głównych krajach europejskich. Analizie poddano 28 indeksów², zawierających łącznie 674 firm. Analiza poszczególnych firm powstała na podstawie metody „GES Risk Rating”, w której ocenie podlegają: zarządzanie środowiskiem, odpowiedzialność społeczna oraz ład korporacyjny. Uzyskanie przez firmę niskiego wyniku, oznacza brak informacji lub całkowite zaniedbanie danej kwestii, podczas gdy

wysoka punktacja świadczy o tym, że spółka posiada odpowiedni system zarządzania, stosuje wymagane procedury, publikuje wszelkie dane dotyczące wydajności oraz podlega niezależnemu audytowi zewnętrznemu. Wynik końcowy, który w tej analizie jest podany w procentach, ukazuje poziom efektywności firmy w kwestii zarządzania ryzykiem z uwzględnieniem rodzaju działalności oraz przestrzegania międzynarodowych norm i procedur.

Wynikiem analizy jest średnia ocena firm w poszczególnych indeksach. Wynik analizy przedstawiony jest na wykresach X., Y., Z. dla trzech czynników E, S i G oddzielnie.

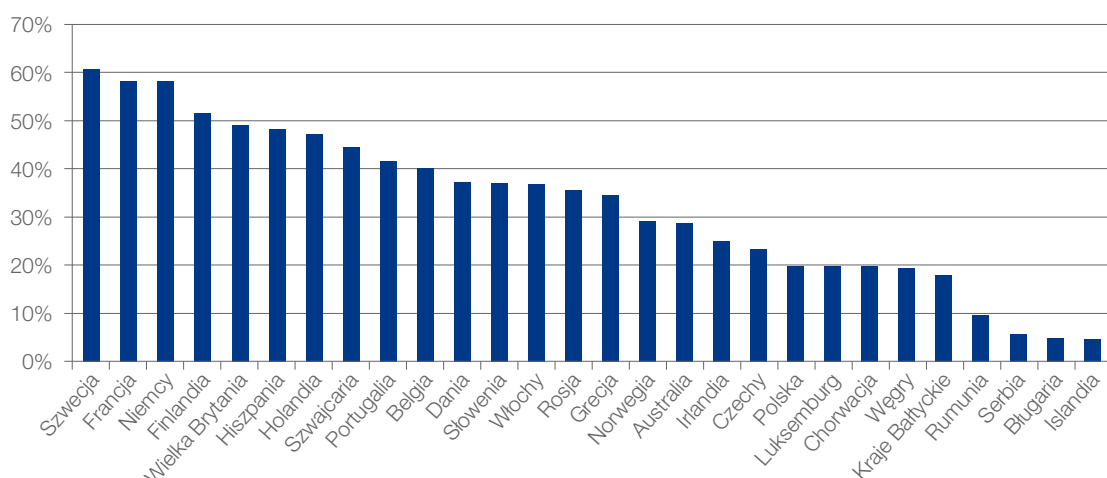
Polski indeks „WIG 20” zajął 20 miejsce, osiągając 20% w metodologii GES Risk Rating, wskazując na stosunkowo niski poziom zarządzania środowiskiem w kontekście europejskim.

Zarządzanie środowiskiem (E) - Najlepszy wynik indeksów „Blue chip” w odniesieniu do czynników środowiskowych odnotowano w Szwecji. Przeciętna szwedzka firma z szwedzkiego indeksu „Blue chip” otrzymuje wynik na poziomie 61% z maksymalnych

¹ AEX 25 (Holandia), FTSE 100 (Wielka Brytania), SMI 20 (Szwajcaria), OBX 25 (Norwegia) OMX Helsinki 25 (Finlandia), ISEQ 20 (Irlandia), BEL 20 (Belgia), IBEX 35 (Hiszpania), OMX Stockholm 30 (Szwecja), CAC 40 (Francja), ATX 20 (Austria), WIG 20 (Polska), DAX 30 (Niemcy), SBITOP 6 (Słowenia), PSI 20 (Portugalia), FTSE MIB Index 40 (Włochy), OMX Copenhagen 20 (Dania), PX 14 (Czechy), FTSE ATHEX 20 (Grecja), OMX Baltic 10 (Kraje Bałtyckie), LuxX cours 10 (Luksemburg), OMX Russia 15 (Rosja), BUX 13 (Węgry), SOFIX 15 (Bułgaria), CROBEX 25 (Chorwacja), BET-XT 25 (Rumunia), BELEX 15 (Serbia), indeks z Islandii (OMX Iceland 6 (Islandia),

² Każdy indeks obejmuje około 6 - 40 największych firm pod względem kapitalizacji rynkowej. Z wyjątkiem indeksu FTSE 100, w którym branych pod uwagę jest 100 największych firm.

Wykres X. Zarządzanie środowiskiem (E) (0-100%).

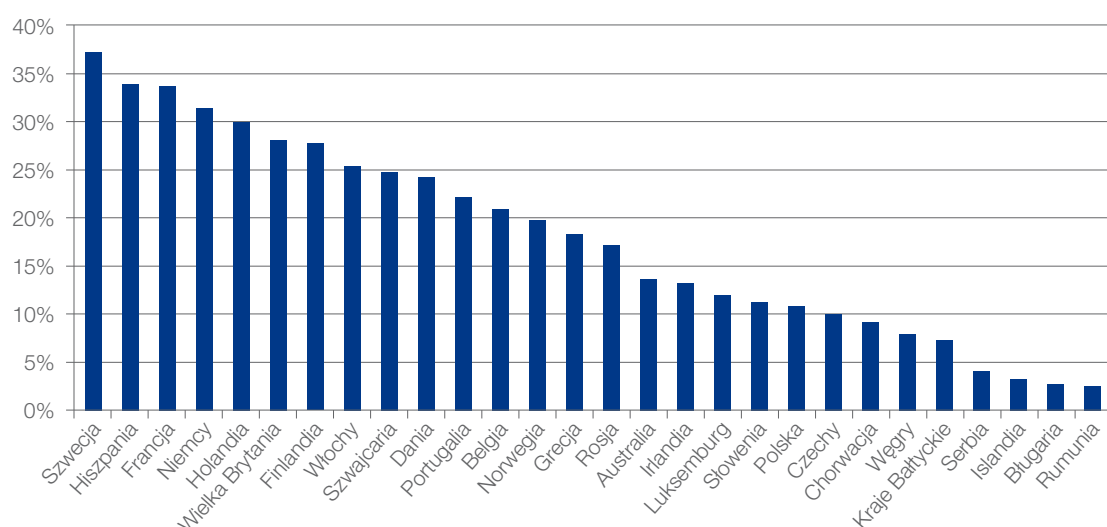
100%, które można osiągnąć w metodologii GES Risk Rating. Indeksy z Francji, Niemiec oraz Finlandii osiągają wyniki powyżej 50%. Najniższe oceny otrzymały indeksy z Rumunii, Serbii, Bułgarii i Islandii zajmując ostatnie cztery miejsca w analizie. Przeciętny wynik firmy notowanej na tych indeksach nie przekracza 10%. Najlepsze indeksy Europy Środkowo-Wschodniej to Słowenia oraz Rosja, które zajęły odpowiednio miejsca 12 oraz 14. Przeciętna firma na tych indeksach otrzymuje wynik w okolicach 36%.

Warto zauważyć, że powyższe indeksy osiągnęły wyniki na poziomie indeksów „Blue chip” z Danii, Włoch oraz plasują się niewiele wyżej niż indeksy z Grecji,

Norwegii czy Austrii, które uplasowały się odpowiednio na pozycjach 15 – 17. Co więcej, znalazły się tuż za indeksami z Portugalii oraz Belgii. Polski indeks „WIG 20” zajął 20 miejsce, osiągając 20% w metodologii GES Risk Rating, wskazując na stosunkowo niski poziom zarządzania środowiskiem w kontekście europejskim.

Odpowiedzialność społeczna (S) – Ten czynnik osiągnął średnio najniższe oraz najbardziej zróżnicowane wyniki. Warto zauważyć, że żaden indeks nie przekroczył 50%. Najlepszą ocenę uzyskał „Blue chip” ze Szwecji z wynikiem 37%, a następnie indek-

Wykres Y. Odpowiedzialność Społeczna (S) (0-100%).

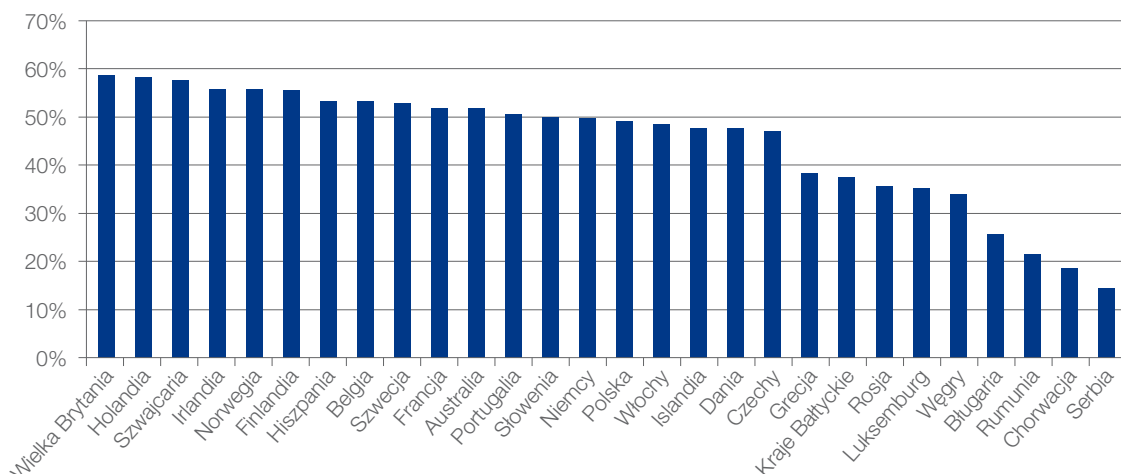
Najskuteczniejszy indeks Europy Środkowo-Wschodniej w zakresie ładu korporacyjnego to indeks ze Słowenii które zajęły 13 miejsce z wynikiem 50%, zajmując pozycję przed indeksami „Blue chip” z Niemiec, Polski, Włoch i Islandii. Polski indeks „WIG 20” uplasował się na pozycji 15 z wynikiem 49%.

sy z Hiszpanii, Francji i Niemiec raportując na poziomie powyżej 30%. Najskuteczniejszy indeks Europy Środkowo-Wschodniej to indeks „Blue chip” z Rosji na 15 miejscu, z wynikiem 17%. Warto zauważyć że aż 16 z przeanalizowanych 28 indeksów raportuje na poziomie poniżej 20%, w tym indeksy „Blue chip” z Norwegii, Grecji, Austrii oraz wszystkie przeanalizowane indeksy z Europy Środkowo-Wschodniej. Polski indeks „WIG 20” uplasował się na 20 miejscu

osiągając 11 %. Generalnie, wszystkie wyniki poniżej 20%, wskazują na niski poziom odpowiedzialności społecznej z najniższymi ocenami indeksów pochodzącymi z Serbii, Islandii Bułgarii i Rumunii, które zajęły cztery ostatnie miejsca.

Ład Korporacyjny (G) - Ten czynnik charakteryzuje się najbardziej zrównoważonymi wynikami wśród badanych indeksów „Blue chip”, osiągając liczne dobre wyniki z Wielką Brytanią Holandią, i Szwajcarią na czele osiągając poziom około 58%. Najskuteczniejszy indeks Europy Środkowo-Wschodniej w zakresie ładu korporacyjnego to indeks ze Słowenii które zajęły 13 miejsce z wynikiem 50%, zajmując pozycję przed indeksami „Blue chip” z Niemiec, Polski, Włoch i Islandii. Polski indeks „WIG 20” uplasował się na pozycji 15 z wynikiem 49%. Wyniki wyżej wymienionych indeksów świadczą o wysokim poziomie zarządzania ładem korporacyjnym. Warto też zwrócić uwagę na stosunkowo niski wynik indeksu „Blue chip” z Rosji (36%). Najniższe wyniki uzyskały indeksy „Blue chip” z Chorwacji i Serbii osiągając wynik poniżej 20%.

Wykres Z. Ład Korporacyjny (G) (0-100%).

Znaczenie raportowania ESG w relacjach z inwestorami – wyniki badania

ROBERT SROKA ► ACCREO TAXAND

Jednym z elementów pierwszej edycji projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” była identyfikacja barier w zakresie raportowania danych pozafinansowych oraz wskazanie korzyści dla tych firm, które już to robią. W tym celu zostało przeprowadzone badanie jakościowe metodą indywidualnych wywiadów pogłębionych - IDI (*Individual in-Depth Interview*) z osobami odpowiedzialnymi za relacje inwestorskie (IR – *Investor Relations*) w spółkach. Indywidualne wywiady pogłębione to jedna z bardziej popularnych metod badań jakościowych, polegająca na szczegółowej, wnikliwej rozmowie z respondentem. Celem było dotarcie do precyzyjnych informacji. W trakcie wywiadu indywidualnego została podjęta próba wyjaśniania i zrozumienia motywacji, postaw i zachowań, zarówno osób odpowiedzialnych za relacje inwestorskie, jak i inwestorów.

Wywiady zostały przeprowadzone przez ekspertów Accreo Taxand wśród 30 osób odpowiadających w spółkach za relacje inwestorskie oraz za komunikację zewnętrzną. Respondentami byli członkowie zarządów odpowiedzialni za finanse, właściele przedsiębiorstw (w przypadku spółek z NewConnect), doradcy zarządów, dyrektorzy lub kierownicy działów relacji inwestorskich, dyrektorzy korporacyjni, osoby odpowiedzialne za komunikację zewnętrzną oraz raportowanie, a także przedstawiciele firm zewnętrznych wspierających spółki w komunikacji z inwestorami.

Badanie zostało przeprowadzone wśród spółek o różnej wielkości zarówno z WIGu 20, jak i z New Connect, z różnych branż, między innymi: energetycznej, budowlanej, informatycznej, paliwowej, mediowej, finansowej, odzieżowej. Zadawane pytania dotyczyły szerokiego spektrum relacji inwestorskich ze szczególnym uwzględnieniem raportowania da-

nych pozafinansowych oraz zainteresowania tego typu danymi przez inwestorów.

Struktura i funkcjonowanie działów relacji inwestorskich

Raportowanie danych pozafinansowych jest pewną nowością dla osób zajmujących się relacjami inwestorskimi oraz kontaktami z inwestorami. Zdaniem autorów badania, poznanie i zrozumienie specyfiki pracy osób odpowiedzialnych za relacje inwestorskie na poziomie operacyjnym pozwala na skuteczniejsze dostosowanie rekomendacji w zakresie ujawniania danych pozafinansowych do już funkcjonujących mechanizmów.

Ograniczenie kontaktów osób odpowiedzialnych za IR do ograniczonej liczby departamentów powoduje luki informacji

Badania ukazały zdecydowaną różnicę w relacjach z inwestorami pomiędzy spółkami notowanymi na głównym parkiecie a tymi z NewConnect. W spółkach z NewConnect osobą odpowiedzialną za kontakty z inwestorami jest najczęściej prezes spółki. Jednak w związku z wieloma obowiązkami wynikającymi z zarządzania spółką oraz ograniczonymi zasobami kadrowymi przedstawiciele badanych spółek z rynku NewConnect raczej nie podejmują aktywnych działań w zakresie kontaktów z wieloma inwestorami. Uwaga w tych spółkach skierowana jest przede wszystkim w stronę inwestorów branżowych, którzy oprócz

wkładu finansowego będą gotowi dodatkowo wesprzeć spółkę w rozwoju technologii, wejściu na nowe rynki, usprawnieniu procesów zarządzania i organizacji modeli biznesowego.

Część spółek z NewConnect korzysta ze wsparcia zewnętrznych firm specjalizujących się w doradztwie w zakresie IR w momencie przygotowywania do wejścia na giełdę. Z agencji IR, zwłaszcza tych, które posiadają swoją siedzibę w Warszawie, korzystają również spółki z NewConnect spoza stolicy. W ten sposób spółki mają możliwość partycypacji w większej ilości wydarzeń i spotkań z inwestorami oraz oszczędzają czas potrzebny na przyjazd do Warszawy.

Inaczej wygląda organizacja działań w zakresie IR w spółkach z głównego rynku. W każdej z badanych firm jest wyodrębniona specjalna komórka lub osoba dedykowana relacjom inwestorskim. W strukturze firmy takie komórki najczęściej umiejscowione są w pionie odpowiedzialności członka zarządu, dyrektora finansowego. Ale nie zawsze. Niektóre podlegają bezpośrednio prezesowi. Są również firmy, w których relacje inwestorskie prowadzone są przez osoby pracujące w dziale korporacyjnych czy public relations.

Spółki często aktywnie przekazują informacje na temat członków zarządu, budując w ten sposób zaufanie wśród inwestorów

Skład osobowy departamentów zajmujących się IR jest uzależniony od branży, wielkości firmy a przede wszystkim od aktywności na giełdzie i wacha się, w badanych spółkach, od jednej do sześciu osób. Najczęściej są to jednak dwie osoby posiadające rozwinięte umiejętności komunikacyjne oraz ugruntowaną wiedzę finansową.

Aby pozyskać niezbędne dane dla inwestorów dział IR najczęściej wewnątrz spółki współpracują z departamentami odpowiedzialnymi za finanse, controlling, sprzedaż oraz marketing. W większości badanych przypadków ograniczenie kontaktów osób odpowiedzialnych za IR do ograniczonej liczby departamentów powoduje luki informacji z takich obszarów, jak: zatrudnienie i rozwój kompetencji pracowników; wpływ na środowisko naturalne; polityka zakupowa i łańcuch dostaw; czy ryzyka społeczne. W działach odpowiedzialnych za te obszary nie zostały wyzna-

czone osoby do kontaktów z działem IR, co powoduje niedobór informacji. A jak mówią sami respondenci, informacje wewnątrz firmy najskuteczniej zdobywa się za pomocą budowania dobrych relacji personalnych. Jest to tym ważniejsze, że prawie żadna firma nie korzystała z narzędzi internetowych dedykowanych działom IR pozwalających na wewnętrzne zbieranie i gromadzenie informacji. W większości badanych spółek podstawowym narzędziem gromadzenia i analizowania danych wciąż jest program „Microsoft Office Excel”.

Działy relacji inwestorskich działają zarówno w sposób pasywny, jak i aktywny, jednak z różnym natężeniem. W spółkach mniej aktywnych na giełdzie działania w zakresie relacji inwestorskich ograniczają się wypełniania obowiązków prawnych oraz odpowiadania na bieżące zapytania analityków.

Natomiast spółki, których obrót akcjami jest znaczny, oprócz działań pasywnych podejmują wiele działań aktywnych, a w części badanych spółek, takie działania przybierały formę długookresowych strategii. Oprócz standardowego wysyłania informacji o wynikach finansowych, spółki starają się przyciągnąć inwestorów atrakcyjną formą przekazywania danych. Coraz częściej spółki oferują dostęp do informacji za pomocą narzędzi mobilnych. Dotyczy to jednak głównie dużych podmiotów, które również kilka razy w roku organizują specjalne spotkania dla inwestorów i analityków z zarządem spółki. Spotkania takie organizowane są często w jednej z siedzib lub zakładów i połączone są ze zwiedzaniem firmy. Dzięki temu inwestorzy lepiej poznają specyfikę danego biznesu oraz niuanse ważne dla budowania wartości spółki.

■ Aktywność inwestorów i analityków

Styl pracy osób odpowiedzialnych za relacje inwestorskie jest determinowany przede wszystkim przez potrzeby i oczekiwania analityków. Oprócz okresów zwiększonej aktywności inwestorów, które przypadają na czas publikowania sprawozdań okresowych czy rocznych oraz przy okazji walnych zgromadzeń, analitycy prowadzą również kontakty bieżące. Takie kontakty są określane przez respondentów jako częste. Ze spółkami z głównego parkietu analitycy kontaktują się praktycznie codziennie. W największych spółkach to około czterdziestu odebranych telefonów lub maili dziennie. Kilka lub kilkanaście razy w roku duzi inwestorzy lub

agencje ratingowe, głównie z zagranicy, zwracają się do spółek z prośbą o uzupełnienie rozbudowanych ankiet zawierających pytania o dane pozafinansowe.

Analitycy najczęściej pytają o dane finansowe, pozycję rynkową oraz dane dotyczącą całej branży, w której firma działa. Równie często pytania dotyczą poziomu realizacji strategii czy składu, doświadczenia i zmiany członków zarządu. W opinii respondentów pytania o zarząd świadczą o dużym znaczeniu, jaki inwestorzy przykładają do składu osobowego w zarządzie. Dlatego, spółki często aktywnie przekazują informacje na temat członków zarządu, budując w ten sposób zaufanie wśród inwestorów. W spektrum zainteresowania inwestorów są również opinie spółki na temat wpływu nowych regulacji prawnych na ich działania biznesowe. W spółkach z udziałem Skarbu Państwa pojawiają się dodatkowo pytania dotyczące ładu korporacyjnego oraz relacji z właścicielem. Jeśli chodzi o pytania dotyczące ładu korporacyjnego, to dotyczą one przede wszystkim sposobu funkcjonowania komitetu audytu.

Zainteresowanie inwestorów danymi ESG

Pierwsza spontaniczna odpowiedź badanych na pytanie „czy inwestorzy interesują się danymi ESG” brzmiała „nie” albo „bardzo rzadko”. Jednak zadając bardziej szczegółowe pytania okazało się, że jednak inwestorzy, chociaż nie tak często jak danymi finansowymi i rynkowymi, interesują się również informacjami z obszarów pozafinansowych. Takie pytania były kierowane zarówno do dużych podmiotów, jak i tych notowanych na NewConnect.

Kilka z badanych spółek było wnikliwie analizowanych pod kątem danych ESG. Takie analizy były wykonywane przede wszystkim przez duże instytucje finansowe z zagranicy oraz agencje ratingowe działające na zlecenie tych instytucji. Analizy dotyczyły przede wszystkim obszarów z zakresu bezpieczeństwa, zarządzania ryzykiem, struktury organizacyjnej, związków zawodowych, zatrudnienia czy planów inwestycyjnych.

Zdaniem respondentów najczęściej o dane ESG pytają inwestorzy branżowi. Takie analizy prowadzone są również w trakcie przejęcia spółki w ramach due diligence. Pytania o dane z obszarów pozafinansowych są również zadawane przez sektor publiczny przy dużych prze-

targach, co powoduje również większe zainteresowanie tymi kwestiami samych analityków.

Jeśli chodzi o polskie podmioty z rynku kapitałowego to tego typu analizy były wykonywane jedynie w przypadku, gdy spółka aspirowała do Indeksu RESPECT.

Znacznie częściej inwestorzy interesują się poszczególnymi wskaźnikami z wybranych obszarów pozafinansowych. Analitycy dostrzegając znaczenie wpływu nowych regulacji i standardów w zakresie ochrony środowiska włączają do oceny ryzyka wskaźniki środowiskowe. Stąd zapytania o ryzyka środowiskowe, technologie, polityki, zagospodarowanie odpadów, projekty proekologiczne, planowane inwestycje w tym obszarze.

Spółki coraz częściej otrzymują zapytania od inwestorów o kwestie związane z łańcuchem dostaw. To tutaj analitycy upatrują źródło wielu ryzyk wynikających choćby z procesów globalizacyjnych, ale również trendów związanych z outsourcingiem. Pytania o łańcuch dostaw są zróżnicowane i uzależnione od specyfik branżowych. Dla przykładu, w sektorze budowlanym inwestorzy, i to nie zależnie od tego, czy są to inwestorzy branżowi, czy nie, krajowi czy z zagranicy, zadają pytania o dostawców i podwykonawców. Są to pytania nie tylko o kondycję finansową podwykonawców, ale również doświadczenie, park maszynowy, ludzi, bezpieczeństwo itp. W branży odzieżowej czy obuwniczej najczęściej zadawane są pytania o zarządzanie ryzykiem, głównie reputacyjnym, w kontekście dostawców azjatyckich. Natomiast inwestorzy chcący zainwestować w sektor chemiczny zbierają informacje na temat dostawców z Afryki.

Postrzeganie danych ESG przez odpowiedzialnych za kontakty z inwestorami

Niewielka liczba zapytań o dane ESG ze strony inwestorów i analityków powoduje, że osoby odpowiedzialne w spółkach za relacje inwestorskie nie przykładają uwagi do komunikowania tych danych do inwestorów. Większość respondentów była sceptyczna co do tego, czy raportowanie danych pozafinansowych może podnieść wartość spółki w oczach inwestorów. Ale równocześnie osoby te nie znają metod oraz narzędzi służących do raportowania danych pozafinansowych. Respondenci przyznawali, że do tej pory nie patrzyli na dane ESG jako na dane cenotwórcze.

Część respondentów deklarowała gotowość raportowania wskaźników pozafinansowych gdyby zauważyła większą aktywność inwestorów w tym obszarze.

Poziom ujawniania danych pozafinansowych w badanych spółkach jest skrajnie zróżnicowany. Kilka spółek nie ujawniało żadnych danych pozafinansowych. W takich przypadkach również kanały komunikacji do inwestorów, takie jak strony internetowe, były bardzo niskiej jakości technicznej i merytorycznej.

Inną grupę stanowiły spółki, które gromadzą dane pozafinansowe, ale tylko na potrzeby wewnętrzne. Brak ujawniania tych danych motywowali, z jednej strony, brakiem zainteresowania analityków, z drugiej natomiast - obawą wykorzystania tych informacji przez inne firmy, co wiązałoby się z utratą *know how* a tym samym przewagi konkurencyjnej. Przedstawiciele tych spółek nie potrafili określić precyzyjnie, które dane są dla nich wrażliwe, a które nie. Dodatkowo nie dostrzegali żadnej wartości w publikowaniu informacji ESG. Natomiast część respondentów deklarowała gotowość raportowania wskaźników pozafinansowych gdyby zauważyła większą aktywność inwestorów w tym obszarze. Inną motywacją mogłyby być zmiany legislacyjne bądź znaczny wzrost raportowania ESG przez konkurencję.

Warto zauważyć, że większość badanych spółek jest zobligowana do przedstawiania raportów środowiskowych. Dzięki temu spółki posiadają już zebrane informacje środowiskowe. Natomiast brak umiejętności przedstawienia tych danych pod kątem inwestorów skutkuje tym, że nie niosą one żadnej wartości analitycznej.

Do kolejnej grupy można zakwalifikować spółki, które raportują dużą ilość danych zarówno w obszarze biznesowym, społecznym, jak i środowiskowym. Informacje te zamieszczane są przede wszystkim na korporacyjnej stronie internetowej. Jednak są one na tyle rozproszone i nieusystematyzowane, że nie stanowią wartości dla analityków, którzy, zwłaszcza na krajowym rynku, nie są wprawieni, albo nie mają czasu, na ich wyławianie i analizowanie.

I ostatnia grupa spółek to te, które w sposób świadomy i na wysokim poziomie raportują dane ESG. Robią

to zazwyczaj w specjalnych raportach CSR zgodnie z wytycznymi raportowania Global Reporting Initiative. W większości przypadków grupą docelową raportów odpowiedzialności społecznej są przede wszystkim inwestorzy. Inne firmy kierują raporty również do mediów ekonomicznych. Natomiast część badanych spółek sporządza raporty CSR dla głównych klientów. Takie myślenie jest charakterystyczne dla firm sprzedających swoje produkty i usługi przede wszystkim do krajów Europy Zachodniej. W przypadku firm z branż mocno oddziaływujących na środowisko naturalne i społeczeństwo, raporty skierowane są do władz i społeczności lokalnych.

Sposoby raportowania danych ESG w pracy IR

W spółkach, które pozytywnie wyróżniają się poziomem raportowania danych pozafinansowych, decyzję o większej transparentności podjął zarząd. Niektórzy respondenci odpowiadali, że na taką decyzję wpływ miały naciski inwestorów zagranicznych, głównie amerykańskich. Inni argumentowali wzrost transparentności jako odpowiedź na trendy rynkowe w zakresie sprawozdawczości. Zdaniem większości badanych raportowanie danych ESG pozwala na lepsze zarządzanie spółką oraz daje pełniejszy obraz zmian zachodzących w firmie. Z jednym zastrzeżeniem, że jest poprzedzone zbudowaniem kompleksowego systemu raportowania.

W spółkach, które pozytywnie wyróżniają się poziomem raportowania danych pozafinansowych, decyzję o większej transparentności podjął zarząd

Można postawić tezę, że spółki starają się coraz częściej publikować dane środowiskowe i społeczne. O ile jednak wskaźniki środowiskowe podawane są w sposób wymierny, to dane z obszaru zaangażowania społecznego często nie niosą żadnych wymiernych informacji, obrazujących chociażby jak działania sponsoringowe czy charytatywne wpłynęły na wartość spółki. Interesujące jest to, że wiele spośród badanych spółek podaje szczegółowe dane dotyczące kwestii związanych z logistyką (polityki, współpraca z firmami przewozowymi, park maszynowy, flota).

Najwięcej obaw spółki mają przed ujawnianiem danych dotyczących miejsca pracy, czyli wskaźników mówiących o fluktuacji, szkoleniach, ścieżkach rozwoju, procedurach dotyczących zatrudniania, oceniania, nagradzania czy awansowania.

Wnioski na przyszłość

Badania jakościowe przeprowadzone w ramach projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” wśród osób odpowiedzialnych za relacje z inwestorami pozwoliły na identyfikację podstawowych przyczyn niskiego poziomu raportowania danych pozafinansowych. Należą od nich:

- ▶ brak zainteresowania polskich inwestorów danymi ESG
- ▶ niska świadomość wpływu danych pozafinansowych na wartość spółki, zarówno wśród inwestorów, jak i osób odpowiedzialnych za IR
- ▶ brak umiejętności raportowania danych ESG osób odpowiedzialnych za relacje z inwestorami

Podstawową przyczyną wpływającą na niski poziom raportowania danych pozafinansowych jest niewielkie zainteresowanie tego typu danymi samych inwestorów. Jednak, jak pokazują przywoływane w niniejszej publikacji dane, rynek odpowiedzialnych inwestycji w Europie stale rośnie. Natomiast jedną z przyczyn niewielkiego zainteresowania polskim rynkiem funduszy SRI jest właśnie słaby poziom sprawozdawczości danych pozafinansowych. Działania edukacyjne w zakresie odpowiedzialnych inwestycji należy prowadzić dwutorowo. Z jednej, strony ważne jest podnoszenie świadomości inwestorów, z drugiej - zwiększanie jakości i ilości raportowanych przez spółki danych pozafinansowych. Aby do tego doszło potrzebna jest zmiana myślenia o danych pozafinansowych w kontekście budowania wartości spółki. Ważne jest pokazanie pełnej wartości spółki poprzez zamknięcie tak zwanej luki wartości za pomocą rozszerzenia raportowania o dane ESG.

Część spółek, które wzięły udział w badaniu, pomimo braku zainteresowania samych inwestorów, raportuje dane pozafinansowe aby edukować analityków, a w ten sposób budować swoją lepszą pozycję rynkową. Zdaniem respondentów raportowanie ESG buduje dobry klimat wokół spółki wśród inwestorów. Nawet jeśli podczas bieżących kontaktów nie ma miejsca na przekazywanie większej ilości danych, to doskonałą możliwością przekazania danych ESG są

takie wydarzenia dedykowane inwestorom, jak spotkania w siedzibie lub zakładzie spółki, road show, prezentacje dla analityków czy spotkania indywidualne. Same spółki podkreślają, że aktywność inwestorów często wzmacnia się przy okazji walnych zgromadzeń. Warto w agendach tych spotkań zawrzeć punkty związane z obszarami pozafinansowymi.

Aby dane ESG rzeczywiście były dostrzegane jako cenotwórcze przez inwestorów, spółki powinny przede wszystkim zarządzać nimi w sposób strategiczny, wzmacniając działaniami na poziomie operacyjnym oraz dobrą komunikacją wspartą nowymi rozwiązaniami narzędziowymi.

Respondenci wskazywali, że inwestorzy często zadają pytania o poziom realizacji strategii. Jeśli zarząd wpisze w cele strategiczne również te dotyczące obszarów pozafinansowych, to spółka będzie miała legitymację, do komunikowania danych ESG jako kluczowych dla rozwoju spółki. Ich integracja z celami finansowymi pozwoli również na pokazywanie stopnia realizacji celów pozafinansowych, jak i celów strategicznych, co więcej, na pokazywanie rzeczywistych zależności pomiędzy danymi finansowymi i pozafinansowymi. Dla przykładu, jeśli celem spółki jest poprawa pozycji w regionach, a jednym z narzędzi wzmocnienia lokalnych rynków jest podjęcie działań z obszaru CSR, to łatwiej zaraportować i umotywo- wać pewne inwestycje w kontekście finansowym.

Inny przykład. Respondenci wskazali na dane z obszaru HR, jako najbardziej newralgiczne. Jednak publikując raporty z danymi ESG zgodnie z międzynarodowymi standardami, takimi jak Global Reporting Initiative, spółki są zobowiązane do podawania wskaźników w tym obszarze. A skoro tak, to oznacza, że wykwalifikowana kadra stanowi o przewadze konkurencyjnej firmy. Warto aby o tym dowiedzieli się również inwestorzy i zaczęli patrzeć na wartość spółki również pod kątem potencjału intelektualnego, jaki spółka posiada. Dodatkowo biorąc pod uwagę coraz częściej stosowane modele biznesowe ograniczające zatrudnienie w samej spółce poprzez zlecanie większości zadań na zewnątrz, kluczowe jest aby zatrudniani w firmie pracownicy byli jak najbardziej wartościowi.

Jednak aby osoby odpowiedzialne za kontakty z inwestorami posiadały wiedzę w obszarach pozafinansowych powinny rozszerzyć spektrum informacji wewnątrz firmy, które do nich napływają, chociażby poprzez regularne spotkania z innymi, niż do tej pory, działami.

Przewodnik dla spółek w zakresie ujawniania danych ESG

Światowe trendy w raportowaniu danych ESG

ADAM GRZYMISŁAWSKI ► ACCREO TAXAND

Według Global Reporting Initiative (GRI), największej organizacji zajmującej się zagadnieniem raportowania danych pozafinansowych, *raportowanie kwestii zrównoważonego rozwoju polega na mierzeniu, ujawnianiu oraz ponoszeniu odpowiedzialności względem wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy za wyniki i wydajność w zakresie adresowania tych kwestii*.³ Jest to bardzo szeroki termin, często używany zamiennie wraz z pojęciami takimi, jak raportowanie danych pozafinansowych czy też raportowanie ESG. W ostatnim czasie popularność zyskuje również pojęcie raportowania zintegrowanego, odnoszące się do publikowania w jednym raporcie danych finansowych i pozafinansowych.

Raportowanie kwestii zrównoważonego rozwoju polega na mierzeniu, ujawnianiu oraz ponoszeniu odpowiedzialności względem wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy za wyniki i wydajność w zakresie adresowania tych kwestii.

Rozwój raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju wspiera Unia Europejska – w strategii CSR na lata 2011-2014 Komisja Europejska stwierdza, że aby całościowo wypełnić swoją odpowiedzialność społeczną, przedsiębiorstwa *powinny wprowadzić proces integracji kwestii społecznych, środowiskowych, etycznych i z zakresu praw człowieka w ich*

działalności gospodarczej i strategii, przy ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami.⁴ Jednym z priorytetowych obszarów działań KE w zakresie CSR na lata 2011 – 2014 jest poprawa ujawniania danych społecznych i środowiskowych. Komunikat potwierdza zamiar Komisji przedstawienia nowego wniosku legislacyjnego w tej sprawie.

W Polsce istnieje obecnie obowiązek publikowania danych pozafinansowych, będący wynikiem wdrożenia unijnej Dyrektywy Modernizacji Rachunkowości⁵, ale nie jest on egzekwowany. Ustawa o Rachunkowości w Art. 49 Pkt. 3 stanowi: *Sprawozdanie z działalności jednostki powinno również obejmować - o ile jest to istotne dla oceny sytuacji jednostki - wskaźniki finansowe i niefinansowe, łącznie z informacjami dotyczącymi zagadnień środowiska naturalnego i zatrudnienia, a także dodatkowe wyjaśnienia do kwot wykazanych w sprawozdaniu finansowym*.⁶

Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. natomiast zawiera szczegółowy wykaz elementów, które sprawozdanie z działalności powinno zawierać, m.in. charakterystykę zewnętrznych i wewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju przedsiębiorstwa emitenta, opis perspektyw rozwoju działalności emitenta oraz stanowiące wyodrębnioną część tego sprawozdania oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego z dość szczegółowymi elementami.⁷

Wobec powyższego warto zastanowić się, jakie są trendy w zakresie raportowania danych pozafinansowych oraz w jaki sposób i w jakim celu należy raportować.

³ Global Reporting Initiative; Wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju Wersja 3.0; 2006

⁴ Komisja Europejska; KOM (2011) 681 wersja ostateczna; Bruksela; 25.10.2011.

⁵ Parlament Europejski i Rada; Dyrektywa 2003/51/WE z dnia 18 czerwca 2003 r.; Dz. Urz. WE L 178 z 17.07.2003.

⁶ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości; Dz. U. z 1994 r. Nr 121, poz. 591.

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim; Dz. U. Nr 33, poz. 259.

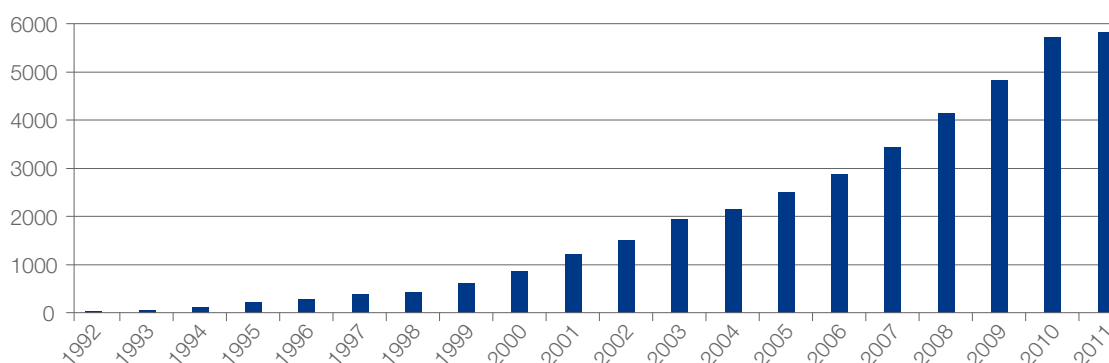
Trendy w zakresie raportowania danych pozafinansowych

W ostatnich latach zainteresowanie wydawaniem raportów z danymi dotyczącymi zrównoważonego rozwoju systematycznie rośnie, co obrazuje Wykres 1. Wynika z niego, że w 2011 roku opublikowano prawie 6000 raportów, tj. dwa razy więcej niż w 2006 roku i 3 razy więcej niż w roku 2003.⁸ Wg badania KPMG z 2011 roku, 95% z 250 największych firm na świecie ujawnia dane na temat swoich działań w zakresie odpowiedzialności społecznej i środowiskowej.⁹

Najwięcej raportów zostało do tej pory opublikowanych w Japonii. Niewiele mniej powstało w Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych (Wykres 2). W polskiej bazie raportów społecznych znajdują się obecnie 72 dokumenty.¹⁰

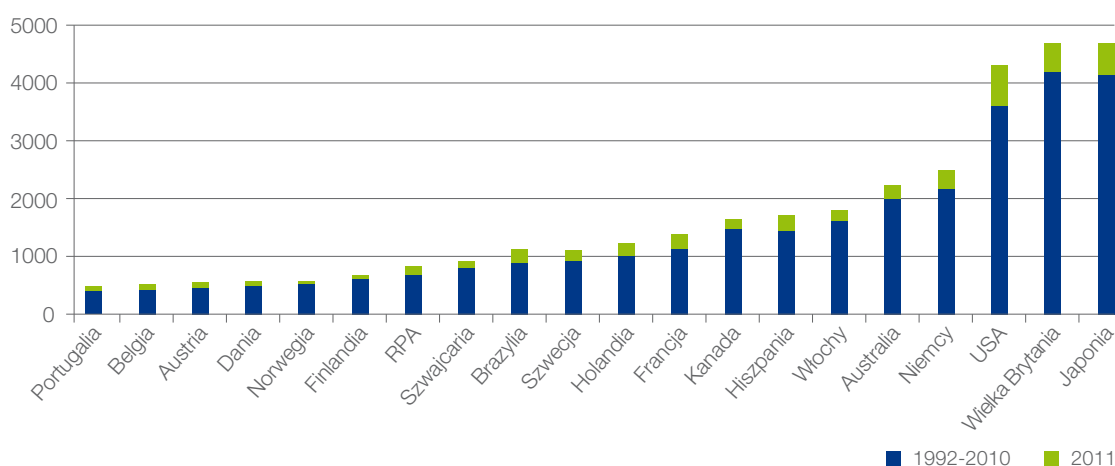
W ciągu najbliższych lat przewidywany jest spadek znaczenia raportów zrównoważonego rozwoju i wzrost znaczenia raportów zintegrowanych, co pokazuje pierwszy raport z publicznych konsultacji nowej generacji wytycznych GRI G4. Spośród 732 profesjonalistów, pochodzących z firm które raportują kwestie

Wykres 1. Roczna ilość raportów zrównoważonego rozwoju na świecie.

Źródło: CorporateRegister.com.

Wykres 2. 20 krajów z największą ilością raportów zrównoważonego rozwoju.

Źródło: CorporateRegister.com.

⁸ CorporateRegister.com; 2012 Global Winners&Reporting Trends; 04.2012.

⁹ KPMG International; KPMG International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011; 2011.

¹⁰ Raportyspoleczne.pl; Biblioteka Raportów; http://www.raportyspoleczne.pl/biblioteka_raportow; dostęp: 11.10.2012.

związane z CSR, 22% wyraziło opinię, że raportowanie zintegrowane jest obecnie właściwym formatem raportowania kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, ale już 65% stwierdziło, że stanie się ono istotne w perspektywie najbliższych 10 lat. Z kolei publikowanie osobnego raportu zrównoważonego rozwoju zostało uznane jako odpowiednie dzisiaj przez 76% respondentów, ale za 10 lat już tylko przez 20% (Tabela 1).¹¹

twiania działań na rzecz **integrowania raportowania zrównoważonego rozwoju**, przy wzięciu pod uwagę doświadczeń z już istniejących ram, a także zwróceniu szczególnej uwagi na potrzeby krajów rozwijających się, włączając w to budowanie ich potencjału.¹²

Rządy Danii, RPA, Francji i Brazylii utworzyły specjalną grupę, nazywaną „Przyjaciółmi Paragrafu 47”, aby wyrazić poparcie dla integrowania kwestii finansowych

Tabela 1. Odpowiednie formaty raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju, dzisiaj i w przyszłości.

	Dzisiaj	Za 3 lata	Za 10 lat
N = 732	%		
Raporty wysyłane do regulatorów	29	21	22
Raporty zrównoważonego rozwoju	76	42	20
Raporty zintegrowane	22	58	65
Raporty na skupiające się na konkretnym temacie	14	16	14
Podsumowanie dla inwestorów	17	17	12
Inne raporty skierowane do interesariuszy	11	18	19
Raportowanie przez strony internetowe	37	44	42
Nie wiem	1	2	8

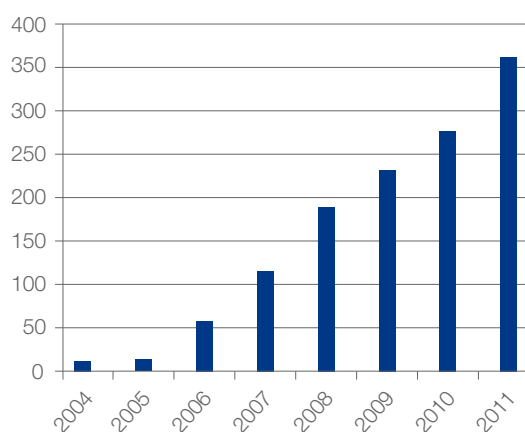
Źródło: CorporateRegister.com.

Obecnie, jeszcze przy braku ustalonych standardów, pierwsze firmy publikują raporty zintegrowane. Wzrost rocznej ilości raportów zintegrowanych jest niewielki, ale stały (Wykres 3).

Poparcie dla raportowania zintegrowanego rośnie na szczeblu międzynarodowym. Paragraf 47 dokumentu końcowego Szczytu ONZ Rio +20, który odbył się w czerwcu 2012 w Rio de Janeiro brzmi w całości:

Uznajemy znaczenie raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju i zachęcamy stosowne przedsiębiorstwa, zwłaszcza te, notowane publicznie i duże firmy, do rozważenia integracji informacji na temat zrównoważonego rozwoju z ich cyklami raportowania. Zachęcamy branżę, zainteresowane rządy, jak i odpowiednich interesariuszy przy wsparciu systemu ONZ, do opracowania modeli dobrych praktyk i ula-

Wykres 3. Roczna ilość raportów zintegrowanych na świecie.

Źródło: CorporateRegister.com.

¹¹ CorporateRegister.com; 2012 Global Winners&Reporting Trends; 04.2012.

¹² United Nations General Assembly; Resolution adopted by the General Assembly 66/288. The future we want; 11 September 2012; tłum. własne.

i pozafinansowych w raportach rocznych. Każdy z tych krajów odgrywa już pewną rolę we wspieraniu raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju:

- ▶ W Danii od początku 2009 obowiązuje zmieniona „Ustawa o Sprawozdaniach Finansowych”, która, poprzez artykuł 99a, wymaga od 1100 największych duńskich przedsiębiorstw, ujmowania w raporcie rocznym informacji o politykach społecznej odpowiedzialności, o tym jak te polityki przekładają się na działalność spółki oraz jakie rezultaty firma osiągnęła w swoich inicjatywach związanych z CSR i jakie ma oczekiwania co do działań w przyszłości.¹³
- ▶ W RPA od 2010 roku firmy notowane na Gieldzie Papierów Wartościowych w Johannesburgu są zobowiązane do sporządzania raportu rocznego, które integruje wyniki finansowe i w zakresie zrównoważonego rozwoju.¹⁴
- ▶ Francja nałożyła na duże firmy obowiązek wydawania raportów zintegrowanych w 2012 roku. Ustawa Grenelle II jest najsilniejszym jak do tej pory na świecie, ale równocześnie dość elastycznym aktem prawnym, który wymaga raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju. Uchwalony w 2012 roku, wymaga od firm zawierania w rocznym sprawozdaniu z działalności informacji na temat szczegółowych wyników środowiskowych i społecznych, odnoszących się zarówno do spółki głównej, jak i wszystkich spółek zależnych. Spółki giełdowe i największe firmy (>5000 pracowników i aktywa ogółem lub roczna sprzedaż netto 1 mld €) będą do tego zobowiązane już przy sporządzaniu raportów za rok 2012, a inne firmy od 2013 (>2000 pracowników i aktywa ogółem lub roczna sprzedaż netto 400 mln €) oraz 2014 (>500 pracowników i aktywa ogółem lub roczna sprzedaż netto 100 mln €). Grenelle II wymaga także zewnętrznego audytu procesu raportowania informacji pozafinansowych.¹⁵

- ▶ Największa giełda Brazylii, BM & FBOVESPA w São Paulo, również na początku 2012 roku wydała rekomendację dla spółek giełdowych na niej notowanych, aby w punkcie 7.8. Formularza Referencyjnego, do którego publikowania są zobowiązane („Opis długoterminowych powiązań firmy, nie opisanych nigdzie wcześniej”), określały czy regularnie publikują raport zrównoważonego rozwoju oraz, jeśli to czynią - gdzie jest on dostępny, a jeśli nie raportują - dlaczego.¹⁶

Ponadto, w 2007 roku szwedzkie Ministerstwo Przedsiębiorstw, Energii i Komunikacji opublikowało *Wytyczne zewnętrznego raportowania przez przedsiębiorstwa państwowe*¹⁷. Zgodnie z wytycznymi, które weszły w życie z początkiem roku 2008, szwedzkie przedsiębiorstwa państwowe są zobowiązane przedstawiać raporty zrównoważonego rozwoju zgodnie ze standardami Global Reporting Initiative (GRI). Dla zapewnienia wysokiej jakości raportów wprowadzono zapis o konieczności niezależnego sprawdzania oraz publikacji tych raportów w tym samym czasie, co sprawozdań rocznych.

Począwszy od 2012 roku także w Hiszpanii firmy są zobowiązane do sporządzania raportów zrównoważonego rozwoju, zgodnie z Ustawą 2/2011 z dnia 4 marca 2011 r. o Zrównoważonej Gospodarcie. Przepisy wymagają sporządzania raportu z danymi ESG przez firmy zatrudniające ponad 1000 pracowników i powiadamiania o tym Rady Społecznej Odpowiedzialności Biznesu działającej przy Ministerstwie Pracy i Imigracji.

Wielka Brytania natomiast ogłosiła na szczycie Rio +20, że w kwietniu 2013 wprowadzi obowiązek publikowania w raporcie rocznym przez około 1800 spółek notowanych na London Stock Exchange danych na temat wysokości emisji gazów cieplarnianych.¹⁸

¹³ Danish Commerce and Companies Agency; *Reporting on corporate social responsibility – an introduction for supervisory and executive boards*; 2009.

¹⁴ Integrated Reporting Committee; *Framework for Integrated Reporting and the Integrated Report Discussion Paper*; 25.01.2011.

¹⁵ Institut RSE Management; *The Grenelle II Act in France: a milestone towards integrated reporting*; 06.2012.

¹⁶ Odpowiedzialne-Inwestowanie.pl; *Brazylijska giełda rekomenduje raportowanie ESG*; <http://www.odpowiedzialne-inwestowanie.pl/index.php/klasy-aktywow/przeglad/akcje-aktualnosc/463-nowe-rekomendacje-gieldy-brazylijskiej-ws-raportowania-esg.html>; dostęp: 11.10.2012.

¹⁷ Ministry of Enterprise, Energy and Communications; *Guidelines for external reporting by state-owned companies*; 11.2007.

¹⁸ Department for Environment, Food and Rural Affairs; *Leading businesses to disclose greenhouse gas emissions*; <http://www.defra.gov.uk/news/2012/06/20/greenhouse-gas-reporting/>; dostęp: 11.10.2012.

I Narzędzia raportowania danych pozafinansowych

► Wytyczne Global Reporting Initiative

Global Reporting Initiative to organizacja non-profit oparta na współpracy sieci interesariuszy, która została założona w roku 1997 w Stanach Zjednoczonych przez organizację CERES oraz Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP). W roku 2002 GRI przeniósł swoją główną siedzibę do Amsterdamu, gdzie obecnie mieści się Sekretariat. GRI ma swoje lokalne biura w Australii, Brazylii, Chinach, Indiach i Stanach Zjednoczonych, a także szeroki krąg 30 tysięcy ludzi na całym świecie zaangażowanych w jego pracę.¹⁹

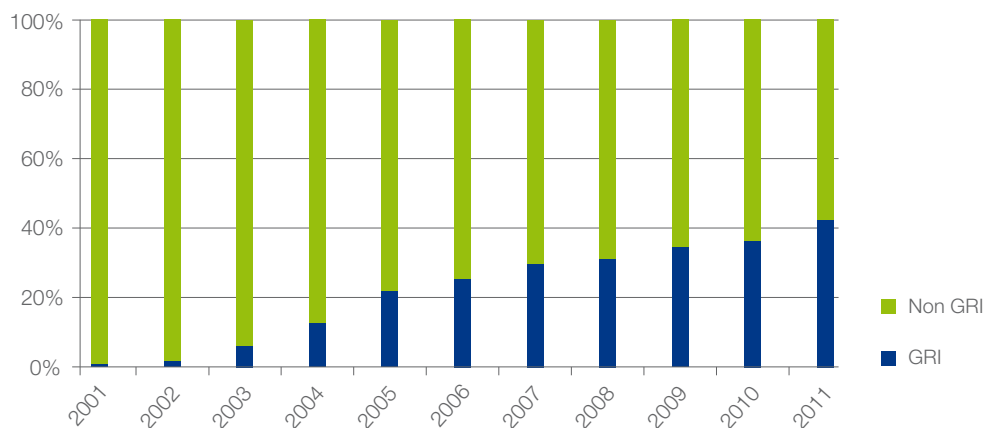
GRI zachęca wszystkie organizacje do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju. Tworzy spój-

wykorzystać do mierzenia i raportowania swoich ekonomicznych, środowiskowych oraz społecznych wyników. GRI dąży do ciągłego udoskonalania oraz zwiększania grona użytkowników Wytycznych, które są powszechnie dostępne.

Pierwsza wersja Wytycznych (G1) została wydana w roku 2000, druga (G2) - w 2002. Po kolejnych czterech latach doświadczeń w październiku 2006 ogłoszono trzecią generację Wytycznych (G3), której polskie tłumaczenie powstało w roku 2009. W roku 2011 opublikowano uaktualnienie i uzupełnienie Wytycznych ostatniej generacji (G3.1.). Obecnie rozwijana jest czwarta generacja Wytycznych (G4), która ma zostać opublikowana w czerwcu 2013.

GRI jest najpopularniejszym standardem raportowania danych pozafinansowych na świecie – w 2011 roku udział raportów sporządzanych wg Wytycznych GRI w ogólnej puli raportów zrównoważonego rozwoju przekroczył 40%.²⁰

Wykres 4. Roczna ilość raportów zintegrowanych na świecie.

Źródło: CorporateRegister.com.

ne ramy dla raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju oparte głównie na wskaźnikach pozafinansowych. Publikowane przez GRI Wytyczne wyznaczają zasady i wskaźniki, które organizacje mogą

Głównym celem ram raportowania GRI i Wytycznych jest wspieranie rozwoju zrównoważonej gospodarki światowej, w której organizacje zarządzają odpowiedzialnością za ekonomiczne, środowiskowe i spo-

¹⁹ Global Reporting Initiative; Strona w języku polskim. O GRI; <https://www.globalreporting.org/languages/polish/Pages/default.aspx>; dostęp: 25.09.2012.

²⁰ CorporateRegister.com; 2012 Global Winners&Reporting Trends; 04.2012.

Głównym celem ram raportowania GRI i Wytycznych jest wspieranie rozwoju zrównoważonej gospodarki światowej, w której organizacje zarządzają odpowiedzialnością za ekonomiczne, środowiskowe i społeczne skutki swoich działań i raportują te działania w przejrzysty sposób.

łeczne skutki swoich działań i raportują te działania w przejrzysty sposób. Wytyczne, prezentując wyważone ramy dla ujawniania informacji ekonomicznych, społecznych i środowiskowych, a także wspomagając ocenę wyników i skutków działań w odniesieniu do międzynarodowych kodeksów i standardów, umożliwiają porównywanie wyników między firmami w branży czy też w organizacji na przestrzeni kolejnych lat. Dlatego główną cechą wytycznych GRI jest elastyczność i możliwość zastosowania przez różne organizacje, niezależnie od ich wielkości, branży i lokalizacji.

W Wytycznych sformułowane są, po pierwsze, zasady dotyczące definiowania zawartości, zapewniania jakości i określenia zasięgu raportu, po drugie - zalecenia odnośnie zakresu ujawnień nt. strategii, profilu organizacyjnego i podejścia do zarządzania firmą, po trzecie zaś - konkretne wskaźniki ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, które powinny być raportowane.

GRI wyróżnia wskaźniki podstawowe, czyli te, które przez większość interesariuszy zostały uznane za istotne i w związku z tym wymaga się ich raportowania od każdej organizacji i dodatkowe, dotyczące tematów, które mogą być istotne dla niektórych organizacji, ale generalnie nie dla większości.

Suplementy Sektorowe uzupełniają Wytyczne o interpretacje i wskazówki dotyczące stosowania Wytycznych w danym sektorze i zawierają Wskaźniki Wyników charakterystyczne dla danego sektora. Służą do użytku wraz z wytycznymi, nie zamiast nich. Suplementy Sektorowe dostępne są obecnie w języku angielskim

dla 10 branż.²¹ Jednym z obszarów priorytetowych nowej generacji Wytycznych G4 ma być zapewnienie dostosowania Wytycznych do różnych branż.

► Zasady Global Compact

Inicjatywa Global Compact, działająca przy ONZ, zainaugurowana w 1999 roku przez Kofi Annan na Szczycie ONZ w Davos, to globalna sieć organizacji²², deklarujących współpracę i rozwój w ramach 10 Zasad odpowiedzialności w obszarach praw człowieka, standardów pracy, środowiska naturalnego i przeciwdziałania korupcji. Inicjatywa katalizuje procesy przywództwa i innowacji w przekładaniu kluczowych zobowiązań firm na ich strategię i działanie.

Biznesowi sygnatariusze GC są zobowiązani do corocznego publikowania Raportu z postępów we wdrażaniu zasad Inicjatywy (ang. *Communication on Progress*). Raport taki powinien zawierać 3 elementy:

1. Oświadczenie Dyrektora Generalnego o nieprzerwanym wsparciu dla Inicjatywy.
2. Informacje o podejmowanych działaniach w obszarach 10 Zasad GC.
3. Prezentacja w mierzalnej formie obecnych i oczekiwanych wpływów firmy na otoczenie, w zestawieniu z danymi historycznymi.

Zarówno GRI, jak i Global Compact (GC) są dobrowolnymi inicjatywami, które uzupełniają się w promowaniu uniwersalnych zasad odpowiedzialności biznesu. Wytyczne GRI zapewniają środki do pomiaru postępów i komunikowania wyników w odniesieniu do Zasad GC. Uniwersalne zasady, na których oparte jest GC, są centralnym punktem odniesienia w wytycznych GRI. Dlatego dwie inicjatywy wzajemnie się uzupełniają i stanowią jednolitą platformę wartości, dla organizacji chcących wdrożyć politykę zrównoważonego rozwoju do swojej praktyki biznesowej. Dzięki temu, wiele firm wydaje jeden raport, który zarówno

²¹ Suplementy sektorowe dostępne na stronie GRI: <https://www.globalreporting.org/REPORTING/SECTOR-GUIDANCE/Pages/default.aspx>.

²² 10 502 organizacje z całego świata, w tym 67 z Polski; źródło: UN Global Compact; *Participant Search*; <http://www.unglobalcompact.org/participants/search>; dostęp: 25.09.2012.

komunikuje o postępach we wdrażaniu Zasad GC, jak i zawiera wskaźniki GRI. Obydwie inicjatywy współpracują ze sobą – w 2007 roku, aby pomóc firmom w sporządzaniu takich łączonych raportów wydano przewodnik *Making the connection*²³, a w 2010 roku zapowiedziano integrację 10 Zasad Global Compact w kolejnej generacji wytycznych GRI.²⁴

► Norma ISO 26000

Norma ISO 26000, dotycząca CSR, została ogłoszona przez Międzynarodowy Komitet Normalizacyjny w 2010 roku, po sześcioletniej

pracy ekspertów i obserwatorów z 99 krajów i 42 organizacji stowarzyszonych. Norma nie podlega certyfikacji, a stanowi praktyczny przewodnik po koncepcji CSR w 7 obszarach - ład organizacyjny, prawa człowieka, relacje z pracownikami, środowisko naturalne, uczciwe praktyki rynkowe, relacje z konsumentami i zaangażowanie społeczne. Rozwiązania w niej zawarte odnoszą się zarówno do dużych przedsiębiorstw, jak i z sektora MSP, ale także do administracji, organizacji pracodawców, związków zawodowych i NGO.

ISO 26000 obejmuje globalny kontekst odpowiedzialności społecznej, kontekst, w którym już istnieją różne narzędzia i inicjatywy, dostarczające istotnych rozwiązań. Nie inaczej jest w przypadku raportowania – w tekście normy termin „raportowanie” pojawia się 19 razy, odnosząc się do komunikowania wyników organizacji do interesariuszy i społeczeństwa jako całości. Nie przedstawiono w niej jednak żadnych wymogów w zakresie raportowania, ani integrowania informacji finansowych i pozafinansowych w jednym raporcie.

Jednakże, norma ISO 26000 wykazuje wysoki stopień komplementarności z Wytycznymi GRI.

W związku z tym, oczywiste wydaje się wykorzysta-

nie Wytycznych GRI do komunikowania postępów we wdrażaniu normy²⁵. We wrześniu 2011 obie organizacje podpisały porozumienie mające na celu zwiększenie ich współpracy w budowie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw. Wynikiem tego porozumienia jest publikacja, w której znajdują się informacje potrzebne do zrozumienia, w jaki sposób opracowane przez GRI metody oraz wskaźniki, niezbędne do przygotowania profesjonalnego raportu zrównoważonego rozwoju, są powiązane z klauzulami ISO 26000²⁶. Normy postępowania zawarte w ISO 26000 są jedynie propozycją zasad, do których firmy mogą się stosować. Metody opracowane przez GRI to zestaw praktycznych narzędzi, dzięki którym firmy mogą raportować swoje działania.

► Carbon Disclosure Project

Carbon Disclosure Project (CDP) jest niezależną organizacją non-profit, działającą na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i zrównoważonego wykorzystania wody przez przedsiębiorstwa i miasta.

Organizacja zapewnia transformacyjny globalny system dla tysięcy firm i miast, który pozwala im mierzyć, ujawniać, zarządzać i raportować informacje środowiskowe. Opiera się na założeniu, że, wyposażone w niezbędne informacje, siły rynkowe mogą być głównym źródłem zmian. Dlatego też CDP współpracuje z największymi światowymi inwestorami, przedsiębiorstwami i rządami, co przyspiesza działania w kierunku bardziej zrównoważonej gospodarki.

Z racji tego, że istnieje dość znaczne podobieństwo między wskaźnikami GRI i CDP w kwestiach dotyczących zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych, w 2010 roku obydwie organizacje rozpoczęły współpracę w zakresie harmonizacji podejść, czego rezul-

²³ Przewodnik *Making the connection* dostępny na stronie UN Global Compact: http://www.unglobalcompact.org/docs/communication_on_progress/Tools_and_Publications/Making_the_Connection_Final.PDF.

²⁴ UN Global Compact; *UN Global Compact and Global Reporting Initiative Announce New Collaboration*; <http://www.unglobalcompact.org/news/34-05-28-2010>; dostęp: 25.09.2012.

²⁵ McKinley K.; *ISO standards for business - An essential link to integrated reporting*; http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref1560; dostęp: 25.09.2012.

²⁶ Publikacja *GRI and ISO 26000: How to use the GRI Guidelines in conjunction with ISO 26000* dostępna na stronie GRI: <https://www.globalreporting.org/resource/library/How-To-Use-the-GRI-Guidelines-In-Conjunction-With-ISO26000.pdf>.

tatem była publikacja, zawierająca tabele, które porównują wskaźniki i pytania systemu GRI oraz CDP i mająca pomóc raportującym wykorzystać lub przystosować te same dane, zarówno dla procesów sprawozdawczych GRI, jak i CDP.²⁷ Współpraca ma na celu zwiększenie efektywności raportowania.

► Wytyczne KPIs for ESG

Alternatywą dla Wytycznych GRI jest wspólna inicjatywa Towarzystwa Specjalistów Inwestycyjnych w Niemczech (*Deutsche Vereinigung für Finanzanalyse und Asset Management* – DVFA) oraz Europejskiej Federacji Towarzystw Analityków Finansowych (*European Federation of Financial Analysts Societies* – EFFAS). DVFA i EFFAS zrzeszają profesjonalistów branży inwestycyjnej z całego świata. Opracowane przez te organizacje wskaźniki *KPIs for ESG* odzwierciedlają wymagania stawiane przez interesariuszy, w szczególności przez specjalistów inwestycyjnych.

W ramach inicjatywy w 2010 roku opublikowano dokument o nazwie *KPIs for ESG A guideline for the Integration of ESG into Financial Analysis and Corporate Valuation*, który definiuje Kluczowe Wskaźniki Wydajności (*Key Performance Indicators* – KPIs), odnoszące się do raportowania kwestii środowiskowych, społecznych i związanych z ładem korporacyjnym (*Environmental, Social, Governance* – ESG). Wytyczne wykorzystywane są w Europie, głównie w Niemczech.

Zasady raportowania i konkretne KPI są zaprojektowane jako zalecenia dla jednostek działających dla zysku (szczególnie spółek notowanych na giełdzie oraz emitentów obligacji), choć mogą być także wykorzystywane przez inne podmioty, niezależnie od wielkości, zakresu działalności i formy prawnej. Dokument zawiera ogólne wytyczne, dotyczące sporządzania i prezentacji raportów z danymi ESG i minimalnych wymagań w odniesieniu do obszarów i informacji podlegających ujawnieniu.

Głównym założeniem rozumowania DVFA jest to, że zrównoważony rozwój organizacji skupia się zarówno

Aby dane ESG mogły być przyjęte za podstawę do analizy przez specjalistów inwestycyjnych, muszą być spełnione pewne minimalne wymagania, dotyczące zarządzania przez firmę kwestiami ESG oraz jakości raportowania ESG.

na minimalizowaniu ryzyk związanych z poszczególnymi obszarami ESG, jak i aktywnie dąży do osiągnięcia korzyści z przekładania kwestii ESG na oferowane produkty i usługi. Firmy rozwijające się w sposób zrównoważony, łączą długoterminową rentowność i zyskowność z zarządzaniem kwestiami ESG²⁸. Model wskaźników obejmuje zagadnienia i tematy, które odzwierciedlają ryzyka i szanse, co jednak musi być rozpatrywane w świetle zasady istotności – te ryzyka i szanse będą różne, w zależności od branży i specyficznych warunków działania przedsiębiorstwa.

Aby dane ESG mogły być przyjęte za podstawę do analizy przez specjalistów inwestycyjnych, muszą być spełnione pewne minimalne wymagania, dotyczące zarządzania przez firmę kwestiami ESG oraz jakości raportowania ESG. W dokumencie rekomenduje się, żeby kwestie ESG były zawarte w raporcie rocznym przedsiębiorstwa, najlepiej w sprawozdaniu zarządu.

Proces raportowania powinien być oparty na zasadach istotności, przejrzystości, ciągłości i aktualnego stanu. Dokument wymaga, aby kwestie ESG i powiązane z nimi KPI wyrażone były w formie tabeli, w celu zapewnienia porównywalności i przejrzystości. Dla specjalistów inwestycyjnych, szybka dostępność i użyteczność ilościowych danych ESG jest krytyczna. W związku z tym, wskazuje się na potrzebę wykorzystania interaktywnych formatów danych, takich jak np. język XBRL.

Dla każdej kwestii z obszarów ESG (np. emisja gazów cieplarnianych lub korupcja) dokument określa szczegółowy wskaźnik – KPI. Każdy KPI ma unikalny kod identyfikujący (np. V04-01 I – Całkowite wydatki na R&D w zakresie innowacji).

²⁷ Publikacja *Linking GRI and CDP: How are the Global Reporting Initiative Guidelines and the Carbon Disclosure Project questions aligned?* dostępna na stronie GRI: <https://www.globalreporting.org/resource/library/Linking-GRI-And-CDP.pdf>.

²⁸ DVFA, EFFAS; *KPIs for ESG A guideline for the Integration of ESG into Financial Analysis and Corporate Valuation. Version 3.0.*; 2010.

**Proces raportowania powinien
być oparty na zasadach istotności,
przejrzystości, ciągłości
i aktualnego stanu.**

To, co wyróżnia Wytyczne *KPIs for ESG*, to fakt, że dla każdej branży określony jest specyficzny zestaw wskaźników, które są istotne z punktu widzenia inwestorów i powinny zostać zawarte w raporcie zrównoważonego rozwoju, oraz że większość wskaźników ma charakter ilościowy. W Wytycznych używa się klasyfikacji Industry Classification Benchmark (ICB), opracowanej przez Dow Jones i FTSE. DVFA postanowił objąć najwyższy stopień rozdrobnienia - podsektory - których wg ICB funkcjonuje 114. Dokument wymaga od firm określenia, do którego ze 114 podsektorów ICB się kwalifikują i publikowania wskaźników w raporcie rocznym zgodnie z tą klasyfikacją.

► **Ramy Raportowania Zintegrowanego IIRC**

Międzynarodowa Rada Raportowania Zintegrowanego (*International Integrated Reporting Council* - IIRC) jest organizacją reprezentującą całe spektrum podmiotów zainteresowanych raportowaniem - przedsiębiorstwa, grupy inwestorów, regulatorów, firmy i organizacje związane z rachunkowością, środowisko naukowe i innych interesariuszy. IIRC został utworzony w 2011 roku z inicjatywy Międzynarodowej Federacji Księgowych (*International Federation of Accountants* - IFAC), GRI oraz brytyjskiego projektu Accounting for Sustainability.

Wynikiem prac Komitetu było opublikowanie we wrześniu 2011 roku materiału do dyskusji, zawierającego pierwszą międzynarodową propozycję zakresu i formy raportowania zintegrowanego. Dokument przedstawia przesłanki do integrowania danych finansowych i pozafinansowych w jednym raporcie, wstępne propozycje zasad sporządzania i elementów raportu zintegrowanego oraz kolejne kroki w kierunku utworzenia i przyjęcia międzynarodowych Ram Raportowania Zintegrowanego.²⁹

W maju 2012 roku został opublikowany raport z uwag do dokumentu, sporządzony na podstawie 214 odpowiedzi różnych organizacji z ponad 30 krajów.³⁰ Zdecydowana większość respondentów wyraziła poparcie dla rozwoju międzynarodowych ram raportowania zintegrowanego, chociaż został również wskazany katalog wyzwań i tematów wymagających doprecyzowania.

W lipcu 2012 roku IIRC opublikowało pierwszy zarys Ram Raportowania Zintegrowanego. Znajduje się w nich struktura przyszłego dokumentu ze wskazaniem, co znajdzie się w poszczególnych rozdziałach.³¹ Kolejny prototyp, o bardziej szczegółowej technicznej treści, ma zostać wydany pod koniec 2012 roku. Następnie do połowy roku 2013 do konsultacji publicznych zostanie przekazany projekt Ram. Opublikowanie Wersji 1.0 jest planowane na koniec 2013 roku. IIRC planuje również sukcesywnie wydawanie w roku 2012 i 2013 dokumentów pomocniczych w zakresie 6 szczególnie ważnych tematów, wskazanych przez respondentów (model biznesowy, kapitały, zdolność łączenia, istotność, użytkownicy i ich potrzeby informacyjne, wartość), które następnie staną się załącznikami do Ram.

W opracowywaniu Ram ma pomóc także program pilotażowy, w którym uczestniczy ponad 70 organizacji z 22 krajów i różnych sektorów, prowadzący eksperymenty z raportowaniem zintegrowanym i testujący koncepcje, powstające w ramach działań technicznych IIRC. We wrześniu 2012 roku został opublikowany pierwszy rocznik programu pilotażowego, w którym przedstawiono doświadczenia i przemyślenia jego uczestników. Stanowi to ciekawy materiał dla firm, które rozważają wprowadzenie raportowania zintegrowanego.³² W październiku tego roku pod adresem examples.theiirc.org została również uruchomiona strona internetowa, poświęcona dobrym praktykom w zakresie wdrażania przez firmy, przy sporządzaniu raportów zintegrowanych, konkretnych zasad, proponowanych przez IIRC.

W marcu 2012 roku IIRC zainicjował również działanie Sieci Inwestorów <IR>, w celu zapewnienia, że raportowanie rozwija się w sposób, który odpowiada potrzebom społeczności inwestorów, jako podstawowego odbiorcy raportowania zintegrowanego. We wspomnia-

²⁹ International Integrated Reporting Committee; *Towards Integrated Reporting. Communicating Value in the 21st Century*; 09.2011.

³⁰ International Integrated Reporting Committee; *Summary of Responses to the September 2011 Discussion Paper and Next Steps*; 2012.

³¹ International Integrated Reporting Committee; *Draft Framework Outline*; 11.07.2012.

nym wyżej roczniku programu pilotażowego przedstawiany jest również aktualny stan rozwoju tej inicjatywy i poglądy inwestorów na raportowanie zintegrowane.

W Polsce przewodnik dla przedsiębiorstw w zakresie raportowania zintegrowanego opracowała w 2012 roku firma konsultingowa Accreo Taxand na zlecenie Ministerstwa Gospodarki. Przewodnik wskazuje między innymi jak krok po kroku wdrożyć proces raportowania zintegrowanego oraz przygotować sam raport. W dokumencie znajduje się również wskazanie możliwości implementacji zintegrowanej sprawozdawczości w ramach polskiego prawodawstwa.

Motywacje i korzyści związane z raportowaniem danych pozafinansowych

Firmy i ich interesariusze identyfikują szereg korzyści, wynikających z praktyki raportowania danych pozafinansowych. Na temat związanych z tym motywacji przeprowadzono wiele badań.

Według badania *Readers & Reporters Survey 2010*, w którym wzięło udział ponad 5 tysięcy podmiotów sporządzających raporty i odbiorców raportu, do głównych powodów, dla których firmy powinny raportować kwestie ESG, należą:³²

- ▶ rozliczenie działalności i wyników w zakresie zrównoważonego rozwoju;
- ▶ usprawnienie procesów wewnętrznych, w celu zwiększenia wydajności;
- ▶ współdziałanie z interesariuszami w zakresie zrównoważonego rozwoju, aby móc sprostać ich oczekiwaniom;
- ▶ zaprezentowanie zarządzania wynikami w zakresie zrównoważonego rozwoju;
- ▶ promowanie osiągnięć firmy w zakresie zrównoważonego rozwoju wśród interesariuszy.

W badaniu KPMG, 250 największych firm na świecie zadeklarowało, że do głównych powodów, dla których one raportują kwestie zrównoważonego rozwoju należą:³⁴

- ▶ budowanie reputacji lub marki (67%);

- ▶ kwestie etyczne (58%);
- ▶ motywowanie pracowników (44%);
- ▶ innowacje i uczenie się (44%);
- ▶ zarządzanie ryzykiem i jego redukcja (35%).

Z kolei wg pierwszego raportu z publicznych konsultacji nowej generacji wytycznych GRI G4 do najważniejszych powodów, dla których organizacje podejmują raportowanie (N=738) należą:³⁵

³² Publikacja dostępna na stronie IIRC: http://www.theiirc.org/wp-content/uploads/Yearbook_2012/sources/indexPop.htm.

³³ FSC, KPMG, SustainAbility; *Reporting Change: Readers & Reporters Survey 2010*; 2010.

³⁴ KPMG International; *KPMG International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011*; 2011

³⁵ Global Reporting Initiative; *G4 Development. First Public Comment Period, 26 August – 24 November 2011. Full Survey Report*; 10.02.2012

- ▶ zapewnienie przejrzystości w zakresie szans, ryzyk i oddziaływania organizacji na interesariuszy (70%);
- ▶ budowa zaufania wśród kluczowych interesariuszy (67%);
- ▶ zaangażowanie inwestorów, pracowników i pozostałych interesariuszy (62%);
- ▶ zarządzanie reputacją (53%);
- ▶ poprawienie wyników organizacji (zakomunikowanie decyzji o alokacji zasobów oraz strategii redukcji kosztów) (45%).

Jak wydać powyżej, motywacje podejmowania się raportowania mogą być bardzo różne. Największy konsensus wydaje się istnieć co do istotnej roli raportowania w budowaniu relacji z interesariuszami, zarządzaniu reputacją firmy, ale także szansami i ryzykami w obszarach pozafinansowych. Korzyści odnoszące się do raportowania zrównoważonego rozwoju i raportowania zintegrowanego, podawane w literaturze, można zebrać w kilku obszarach, co przedstawiono w poniższej tabeli.³⁶

Zarządzanie wizją, strategią i celami	▶ Bardziej kompleksowe sformułowanie wizji, strategii i celów ▶ Lepsze podejmowanie długoterminowych decyzji strategicznych ▶ Poprawa wiarygodności w zakresie realizacji celów organizacji
Zarządzanie wydajnością	▶ Rozbudowa systemu oceny celów o wskaźniki pozafinansowe ▶ Mierzenie i podnoszenie wydajności w istotnych, lecz nie analizowanych wcześniej obszarach ▶ Poznanie opłacalności działań CSR
Zaangażowanie zarządu	▶ Włączenie zarządu w istotne dla organizacji kwestie zrównoważonego rozwoju ▶ Lepsze identyfikowanie przez zarząd przyszłych ryzyk ▶ Podniesienie zaufania akcjonariuszy
Systemy zarządzania i procesy wewnętrzne	▶ Wyraźniejsze dostrzeżenie słabych i mocnych stron organizacji ▶ Zidentyfikowanie miejsc, w których wewnętrzne pomiary i systemy kontroli mogą ulec poprawie ▶ Większa efektywność procesów wewnętrznych i produkcji
Współpraca wewnątrzorganizacyjna	▶ Tworzenie synergii między działami ▶ Zachęcanie do innowacji ▶ Poprawa zrozumienia kontekstu funkcjonowania każdego z działów
Relacje z pracownikami	▶ Kompleksowe poznanie firmy przez zespół raportujący ▶ Przyciągnięcie talentów ▶ Większe rozeznanie pracowników co do wartości cenionych w firmie i związków między ich wydajnością a wynikami organizacji

³⁶ Szerszy opis w publikacji, która zostanie opublikowana pod koniec roku 2012: Accreo Taxand, AGH; *Raportowanie zintegrowane. Przewodnik dla polskich przedsiębiorstw*; 2012.

Zarządzanie przewagą
konkurencyjną
i przywództwem
rynkowym

- ▶ Wyróżnienie się na rynku
- ▶ Zaspokojenie oczekiwań klientów i partnerów zwracających uwagę na zrównoważony rozwój
- ▶ Ułatwienie dostępu do kapitału i obniżenie jego kosztu

Zarządzanie
ryzykiem reputacyjnym
i regulacyjnym

- ▶ Zmniejszenie ryzyka reputacyjnego poprzez lepsze zrozumienie wpływu strategicznych wyborów na społeczeństwo
- ▶ Zmniejszenie ryzyka reputacyjnego w łańcuchu dostaw poprzez większy wpływ na partnerów biznesowych
- ▶ Zmniejszenie ryzyka regulacyjnego poprzez posiadanie głosu przy rozwijaniu ram raportowania zintegrowanego

Relacje
inwestorskie

- ▶ Zwiększenie świadomości inwestorów w zakresie istotności zajmowania się kwestiami zrównoważonego rozwoju
- ▶ Zwiększenie zainteresowania spółką przez analityków i inwestorów
- ▶ Podniesienie wartości firmy w oczach inwestorów

Jak raportować dane ESG — przewodnik dla spółek

ANNA SELIGA, MAJA KOSTRZEWA ► GES

Analiza spółek w ramach projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” została wykonana metodą GES Risk Rating opracowaną przez firmę GES, która specjalizuje się w analizowaniu spółek i dostarczaniu danych ESG dla inwestorów. Zgodnie z metodą GES Risk Rating jest analizowanych ponad 5000 spółek na całym świecie. Zastosowana metoda bazuje na międzynarodowych normach dotyczących zrównoważonego rozwoju (m.in. Global Compact, Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy, ISO 14001, SA8000), korupcji (FCPA) i bezpieczeństwa i higieny pracy (OHSAS 18001) w połączeniu z Zasadami Odpowiedzialnego Inwestowania.

Aby ułatwić spółkom w Polsce samoocenę zgodnie z zastosowaną metodą oraz wesprzeć je w podnoszeniu poziomu raportowania danych pozafinansowych, przygotowany został przewodnik zawierający listę pytań, na które analitycy szukają odpowiedzi w ogólnie dostępnych źródłach zawierających informacje na temat spółki. Przewodnik zawiera również odpowiedź, co i jak spółka powinna ujawnić, aby określona informacja posiadała wartość dla analityków. W związku z tym, że metoda GES Risk Rating opiera się na uznanych normach międzynarodowych oraz krajowych standardach, przy każdym pytaniu

została umieszczona informacja do jakiego standardu czy normy dana kwestia się odnosi. Taka informacja ma na celu zachęcenie spółek do zapoznania się z najważniejszymi kanonami określającymi zasady odpowiedzialnego biznesu oraz stosowania ich zasad w codziennej praktyce gospodarczej.

Przewodnik został podzielony na trzy części:

1. Część pierwsza zawiera przewodnik po pytaniach z obszaru ładu korporacyjnego. Zawarte w niej pytania dotyczą wszystkich spółek niezależnie od sektorów czy wielkości.
2. Część druga zawiera przewodnik po pytaniach w zakresie społecznym i środowiskowym, które dotyczą każdej z badanych spółek niezależnie od sektorów czy wielkości.
3. Część trzecia zawiera przewodnik po pytaniach w zakresie społecznym oraz środowiskowym ale z podziałem na dziesięć sektorów. Taki podział wynika z tego, że zastosowana metoda uwzględnia specyfikę sektorową, dedykując każdemu z sektorów dodatkowe pytania w zakresie kluczowym dla danego sektora.

CZĘŚĆ 1 Przewodnik po pytaniach z obszaru ładu korporacyjnego

► Zawarte w niej pytania dotyczą wszystkich spółek niezależnie od sektorów czy wielkości.

PYTANIA DEDYKOWANE WSZYSTKIM SPÓŁKOM

OBSZAR ŁADU KORPORACYJNEGO

Wyjaśnienie ► GES Corporate Governance to część analizy GES Risk Rating odnosząca się do zarządzania i nadzoru korporacyjnego w firmie. Kryteria analizy oparto w głównej mierze na Wytycznych OECD dotyczących nadzoru korporacyjnego w przedsiębiorstwach publicznych. Na potrzeby niniejszej publikacji kryteria oceniania firm w analizie GES Corporate Governance zostały zestawione z komentarzem do norm i standardów obowiązujących w Polsce. Celem takiego zestawienia jest stworzenie wstępnej, poglądowej analizy porównawczej między praktykami ładu korporacyjnego rekomendowanymi przez GES Corporate Governance a praktykami zalecanymi lub wymaganymi przez polskie prawo i GPW.

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Jaki jest stopień niezależności członków rady nadzorczej?

Należy wymienić wszystkich członków i przewodniczącego rady nadzorczej wraz z informacją, którzy członkowie rady zostali uznani za niezależnych.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna mieć przynajmniej 33% niezależnych dyrektorów lub niezależnego przewodniczącego rady nadzorczej.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna mieć niezależnego przewodniczącego rady nadzorczej i przynajmniej połowa pozostałych członków rady powinna być niezależna.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH NORM I STANDARDÓW

Dobre Praktyki GPW zobowiązują firmy do posiadania przynajmniej dwóch niezależnych członków rady nadzorczej. Spełnienie tego minimalnego wymogu nie zapewni firmie zadowalającej oceny w GES Corporate Governance jeśli odpowiedni stosunek procentowy dyrektorów niezależnych do całej rady nadzorczej nie jest zachowany.*

* Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW

Jaki procent członków rady nadzorczej stanowią kobiety?

Należy przedstawić skład rady nadzorczej w sposób, który umożliwia ocenienie stosunku procentowego między kobietami a mężczyznami w radzie.

Poziom zadowalający:

Kobiety powinny stanowić przynajmniej 25% wszystkich członków rady nadzorczej firmy.

Poziom zaawansowany:

Kobiety powinny stanowić przynajmniej 40% wszystkich członków rady nadzorczej firmy.

Dobre Praktyki GPW zalecają aby firmy zapewniały zrównoważony udział kobiet i mężczyzn w funkcjach nadzoru, nie rekomendując procentowego udziału kobiet w radzie nadzorczej. Dobre Praktyki GPW zalecają także przejrzyste raportowanie kwestii różnorodności płciowej w najwyższych organach firmy. Spełnienie minimalnych wymogów zawartych w Dobrych Praktykach GPW nie zapewni firmie zadowalającej oceny w GES Corporate Governance jeśli odpowiedni stosunek kobiet do całej rady nadzorczej nie jest zachowany.

* Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW

Powołanie komitetu ds. nominacji, jego skład i niezależność przewodniczącego

Należy opisać czy firma powołała komitet ds. nominacji, a jeśli tak, to kto w nim zasiada oraz czy przewodniczący komitetu jest niezależny.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wymienić nazwiska członków komitetu lub przynajmniej przejrzysto raportować o utworzeniu komitetu ds. nominacji.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna powołać niezależnego przewodniczącego komitetu ds. nominacji.

Dobre Praktyki GPW zalecają firmom stosowanie się do odpowiedniego zalecenia Komisji Europejskiej. Komisja Europejska rekomenduje, by w skład komitetu ds. nominacji wchodził „w większości niezależni dyrektorzy niewykonawczy lub będący członkami rady nadzorczej”. Spełnienie tego minimalnego wymogu nie zapewni firmie wyniku na poziomie zadowalającym w GES Corporate Governance jeśli nazwiska członków komitetu lub przynajmniej powołanie komitetu ds. nominacji nie zostało upublicznione.*

* Załącznik I do Zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej)

Powołanie komitetu ds. audytu, jego skład i niezależność przewodniczącego

Należy opisać czy firma powołała komitet ds. audytu, a jeśli tak, to kto w nim zasiada oraz czy przewodniczący komitetu jest niezależny.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wymienić nazwiska członków komitetu lub przynajmniej przejrzysto raportować o utworzeniu komitetu ds. audytu.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna powołać niezależnego przewodniczącego komitetu ds. audytu.

Dobre Praktyki GPW zalecają firmom stosowanie się do odpowiedniego zalecenia Komisji Europejskiej. Komisja Europejska rekomenduje, by w skład komisji rewizyjnej (komitet ds. audytu) wchodził „wyłącznie dyrektorzy niewykonawczy lub będący członkami rady nadzorczej oraz by przynajmniej większość członków była niezależna”. Spełnienie tego minimalnego wymogu nie zapewni firmie wyniku na poziomie zadowalającym w GES Corporate Governance jeśli nazwiska członków komitetu lub przynajmniej powołanie komitetu ds. audytu nie zostało upublicznione.*

* Załącznik I do Zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej)

Powołanie komitetu ds. wynagrodzeń, jego skład i niezależność przewodniczącego

Należy opisać czy firma powołała komitet ds. wynagrodzeń, a jeśli tak, to kto w nim zasiada oraz czy przewodniczący komitetu jest niezależny.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wymienić nazwiska członków komitetu lub przynajmniej przejrzysto raportować o utworzeniu komitetu ds. wynagrodzeń.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna powołać niezależnego przewodniczącego komitetu ds. wynagrodzeń.

Dobre Praktyki GPW zalecają firmom stosowanie się do odpowiedniego zalecenia Komisji Europejskiej. Komisja Europejska rekomenduje, by w skład komisji ds. wynagrodzeń wchodził „wyłącznie dyrektorzy niewykonawczy lub będący członkami rady nadzorczej oraz by przynajmniej większość członków była niezależna”. Spełnienie tego minimalnego wymogu nie zapewni firmie wyniku na poziomie zadowalającym w GES Corporate Governance jeśli nazwiska członków komitetu lub przynajmniej powołanie komitetu ds. wynagrodzeń nie zostało upublicznione.*

* Załącznik I do Zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych lub będących członkami rady nadzorczej spółek giełdowych i komisji rady (nadzorczej)

Czy firma odnosi się do obowiązujących regulacji w zakresie ładu korporacyjnego?

Należy opisać w jakim stopniu firma przestrzega regulacji związanych z ładem korporacyjnym.

Poziom zadowalający:

Firma powinna odnieść się do odpowiedniego (obowiązującego na giełdzie) kodu ładu korporacyjnego, opisując stosowane praktyki lub przejrzystości raportować o zaimplementowanym wewnętrznym kodzie ładu korporacyjnego.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opisać stosowane praktyki ładu korporacyjnego odnosząc się do wszystkich zasad odpowiedniego (obowiązującego na danej giełdzie) kodu zgodnie z zasadą „zastosuj lub wyjaśnij” („*comply or explain*”).

Zastosowanie znajduje tu odpowiedni przepis prawny.* „W przypadku wszystkich emitentów, sprawozdanie z działalności emitenta zawiera [...] w zakresie, w jakim emitent odstąpił od postanowień zbioru zasad ładu korporacyjnego, o którym mowa w lit. a tiret pierwsze i drugie, wskazanie tych postanowień oraz wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia”. Spełnienie prawnego wymogu informacyjnego zapewni firmie zadowalającą ocenę w GES Corporate Governance.

*Dz.U. 2009 nr 33 poz. 259 Rozdział IV paragraf 91.5.4).d)

Jakie informacje na temat wynagrodzenia prezesa zarządu ujawnia firma?

Należy upublicznić szczegółowe informacje na temat wynagrodzenia prezesa zarządu.

Poziom zadowalający:

Firma powinna przejrzystości raportować o umowie z prezesem zarządu prezentując jego uposażenie z podziałem na wynagrodzenie stałe, bonusy, benefity i świadczenia emerytalne lub przynajmniej upublicznić wynagrodzenie prezesa zarządu z podziałem na dwie największe kategorie.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna upublicznić umowę z prezesem zarządu prezentując jego uposażenie z podziałem na wynagrodzenie stałe, bonusy, benefity, świadczenia emerytalne, odprawę oraz opcje.

Dobre Praktyki GPW zalecają firmom stosowanie się do odpowiedniego zalecenia Komisji Europejskiej.* Komisja Europejska rekomenduje, by spółki giełdowe ujawniały jasny i wszechstronny opis polityki wynagrodzeń. Jednocześnie spółki nie są zobowiązane do ujawniania danych sensytywnych z punktu widzenia handlowego, ponieważ mogłoby to szkodliwie wpłynąć na strategiczną pozycję spółki. W związku z powyższym spełnienie minimalnego wymogu GPW (a więc zaprezentowanie polityki wynagrodzeń) nie zapewni spółce zadowalającego poziomu w GES Corporate Governance.

*Dz.U. 2009 nr 33 poz. 259 Rozdział IV paragraf 91.5.4).d)

Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma?

Należy upublicznić wynagrodzenie audytora w sposób, który umożliwia ocenienie stosunku procentowego między wynagrodzeniem za audyt i za pozostałe usługi.

Poziom zadowalający:

Wynagrodzenie za audyt powinno stanowić co najmniej 77% wynagrodzenia rewidenta lub przynajmniej firma powinna upublicznić umowę z audytorem, prezentując jego wynagrodzenie z podziałem na audyt i pozostałe usługi.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna przejrzeć raportować o umowie z audytorem, prezentując jego wynagrodzenie z podziałem na audyt i pozostałe usługi. Wynagrodzenie za pozostałe usługi nie powinno przekraczać 15% całkowitego wynagrodzenia audytora.

Zastosowanie znajduje tu załącznik nr 1 do ustawy o rachunkowości.* „[...] Informację o [...] Wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, wypłaconym lub należnym za rok obrotowy odrębnie za:

- a) obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego,
- b) inne usługi poświadczające,
- c) usługi doradztwa podatkowego,
- d) pozostałe usługi;”

Spełnienie prawnego wymogu informacyjnego zapewni firmie zadowalającą ocenę w GES Corporate Governance.

* Zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, o którym mowa w art. 45 ustawy, dla innych jednostek niż banki, zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji, Załącznik nr 1, Dodatkowe informacje i objaśnienia 4.6

Jak szczegółowe są informacje dotyczące rady nadzorczej?

Należy przedstawić szczegółowe informacje na temat członków rady nadzorczej, mianowicie historie zatrudnienia, obecnie zajmowane pozycje, czas zasiadania w radzie nadzorczej spółki, wiek, wykształcenie i pakiet udziałów w spółce.

Poziom zadowalający:

Dla każdego członka rady nadzorczej firma powinna ujawnić informację na temat wcześniej i obecnie zajmowanych stanowisk, czasu zasiadania w radzie nadzorczej, wieku, wykształcenia i pakietu udziałów w spółce lub przynajmniej dwóch pierwszych informacji mianowicie wcześniej i obecnie zajmowanych pozycji oraz czasu zasiadania w radzie nadzorczej spółki.

Poziom zaawansowany:

Dla każdego członka rady nadzorczej firma powinna ujawnić informację na temat pozycji zajmowanych w ciągu ostatnich dziesięciu lat, obecnie zajmowanych pozycji, czasu zasiadania w radzie nadzorczej, wieku, wykształcenia i pakietu udziałów w spółce.

Kodeks Dobrych Praktyk GPW rekomenduje, by firmy ujawniały życiorysy zawodowe członków organów spółki. Spełnienie tego minimalnego wymogu nie zapewni firmie zadowalającego poziomu w GES Corporate Governance, chyba, że spółka rozszerzy biografie dyrektorów o informacje na temat czasu pełnienia przez nich funkcji dyrektora w radzie nadzorczej.

* Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW

Jak szczegółowo opisana jest struktura własnościowa firmy?

Należy szczegółowo opisać strukturę własnościową firmy.

Poziom zadowalający:

Przynajmniej 25% kapitału i praw głosu w spółce powinno zostać upublicznione.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna przedstawić informacje o wszystkich akcjonariuszach posiadających więcej niż 5% kapitału i praw głosu w spółce.

Zastosowanie znajduje tu odpowiedni przepis prawny.* „Raport kwartalny zawiera dodatkowo [...] wskazanie akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu emitenta na dzień przekazania raportu kwartalnego wraz ze wskazaniem liczby posiadanych przez te podmioty akcji, ich procentowego udziału w kapitale zakładowym, liczby głosów z nich wynikających i ich procentowego udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu oraz wskazanie zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania poprzedniego raportu kwartalnego” Spełnienie prawnego wymogu informacyjnego zapewni firmie ocenę na poziomie zaawansowanym w GES Corporate Governance.

* Dz.U. 2009 nr 33 poz. 259 Rozdział IV paragraf 87.7.5

Czy prawa głosu akcjonariuszy są równe?

Należy opisać politykę firmy w zakresie równości praw głosu akcjonariuszy.

Poziom zadowalający*:

Firma powinna zapewnić wszystkim akcjonariuszom równe prawa głosu.

Poziom zaawansowany*:

Firma powinna zapewnić wszystkim akcjonariuszom równe prawa głosu.

* W GES Corporate Governance w zakresie równych praw głosu akcjonariuszy nie występują punkty pośrednie. Jeśli wszystkie akcje nie mają przypisanych równych praw głosu, firma otrzymuje najniższą punktację (0), jeśli natomiast zapewnia wszystkim akcjonariuszom równe prawa głosu – otrzymuje najwyższą punktację (2).

Zastosowanie znajduje tu odpowiedni artykuł Kodeksu Spółek Handlowych*, zgodnie z którym spółki publiczne nie emitują akcji uprzywilejowanych co do prawa głosu. Zgodność z wymogiem prawnym zapewni firmie ocenę na poziomie zaawansowanym w omawianym pytaniu w GES Corporate Governance.

*Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych Dział II, rozdział 2, art.351, paragraf 2

CZĘŚĆ 2 Przewodnik po pytaniach w zakresie społecznym i środowiskowym

▶ Pytania dotyczą każdej z badanych spółek niezależnie od sektorów czy wielkości.

PYTANIA DEDYKOWANE WSZYSTKIM SPÓŁKOM

OBSZAR ŚRODOWISKOWY

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?

Należy opisać, czy i w jakim stopniu firma wdrożyła procedury związane z ochroną środowiska i czy posiada strukturę organizacyjną odpowiedzialną za wdrożenie wyżej wspomnianych procedur.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę środowiskową, stworzyć struktury odpowiedzialne za wdrożenie procedur związanych z ochroną środowiska.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna posiadać dobrze rozwinięte struktury odpowiedzialne za ochronę środowiska, publikować wszelkie dane świadczące o działaniach prośrodowiskowych na poziomie wszystkich oddziałów, jak również, wdrożyć certyfikat zarządzania środowiskiem ISO 14001 obejmujący ponad osiemdziesiąt procent jej działalności.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V),
- ▶ ISO 14001.

W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele?

Proszę opisać czy firma posiada politykę prośrodowiskową, czy jest ona ogólnodostępna w ramach całej organizacji i poza nią oraz czy jej cele i wytyczne są jasne i zrozumiałe dla każdego interesariusza firmy.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę środowiskową, zgodną z międzynarodowymi standardami (ISO 14001), postawić sobie jasne cele do zrealizowania w tym zakresie i/lub zrealizować założenia programowe, takie jak szkolenie pracowników.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć rozbudowany program środowiskowy (realizować założenia międzynarodowych norm i standardów jak również rozwijać instrumenty wdrażania, monitorowania i raportowania) oraz aktywnie realizować jego cele. Zaleca się również, aby firma publikowała dane ilościowe związane np. z redukcją emisji na przestrzeni kilku przyszłych lat.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V),
- ▶ ISO 14001.

Stopień wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego

Proszę opisać czy firma wdrożyła system zarządzania środowiskowego, jeżeli tak, to na jaką skalę i w jaki sposób realizuje jego założenia i cele.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać system zarządzania środowiskiem w części swoich oddziałów.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna posiadać system zarządzania środowiskiem we wszystkich swoich oddziałach.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V),*
- ▶ *ISO 14001.*

W jakim zakresie firma wdrożyła standard ISO 14001 i/lub EMAS?

Proszę opisać, czy firma posiada certyfikat zgodności z normą ISO 14001 i/lub EMAS, jeżeli tak, to na jaką skalę i w jaki sposób realizuje jego założenia i cele.

Poziom zadowalający:

10-80% oddziałów firmy powinno wdrożyć standard ISO 14001 i/lub EMAS.

Poziom zaawansowany:

Więcej niż 80% oddziałów firmy powinno wdrożyć standard ISO 14001 i/lub EMAS.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V),*
- ▶ *ISO 14001.*

Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?

Proszę opisać, w jaki sposób firma prezentuje informacje związane z działalnością proekologiczną oraz jaki jest zakres publikowanych informacji (informacja na macierzystej stronie internetowej, raport roczny, raport społeczny, itp.).

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać główne parametry środowiskowe oraz przedstawić dokładne dane liczbowe.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opisać wszystkie parametry środowiskowe oraz przedstawić dokładne dane liczbowe dla całej firmy i na poziomie każdego oddziału.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Wymogi środowiskowe względem dostawców

Proszę opisać, jakie są Państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony środowiska i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymogi.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować wymagania środowiskowe względem dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe wymagania środowiskowe względem dostawców i/lub używać zaopatrzenia jako narzędzia do promowania lepszych technologii i rozwiązań.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniała się w czasie ilość gazów cieplarnianych emitowanych przez firmę?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów cieplarnianych, czy poziom emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy obejmujące emisję gazów cieplarnianych.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów cieplarnianych na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji. Zaleca się aby dane te zostały zweryfikowane przez zewnętrznego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

W jakim stopniu firma ujawnia informacje o polityce i systemie zarządzania firmy odnośnie BHP

Proszę opisać, czy firma posiada politykę lub wdrożyła system zarządzania związane z higieną i bezpieczeństwem pracy, ewentualnie czy posiada certyfikat potwierdzający tego typu zaangażowanie.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania i programy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane dotyczące liczby wypadków w miejscu pracy i/lub posiadać certyfikat BHP - OHSAS 18001. Zaleca się aby dane podane przez firmę zostały zweryfikowane przez zewnętrznego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1 i 2),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

Stosunek firmy do kwestii różnorodności i dyskryminacji pracowników

Proszę opisać, czy firma posiada politykę zarządzania różnorodnością, czy ma w tej kwestii jasno określone założenia oraz wytyczne cele.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę zarządzania różnorodnością wspartą przez system zarządzania lub program antydyskryminacyjny i/lub przyjąć zasady UN Global Compact.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę zarządzania różnorodnością wspartą przez system zarządzania i program antydyskryminacyjny, zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 6),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

Czy firma ujawnia informacje o wolności zrzeszania się i układach zbiorowych?

Proszę opisać stosunek firmy do kwestii zrzeszania się pracowników oraz ich udziału w układach zbiorowych. Jeżeli związki zawodowe już istnieją w Państwa firmie, proszę opisać cechy charakteryzujące wasze relacje.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć program i procedury wspierające układy zbiorowe i/lub opublikować liczbę pracowników zrzeszonych w związkach zawodowych lub objętych układem zbiorowym na poziomie kraju/oddziału

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że większość jej pracowników objęta jest układem zbiorowym, że ich warunki zatrudnienia są lepsze niż minimalne wymagania układów zbiorowych i/lub posiadać zewnętrzeńnie zweryfikowane system zarządzania i program.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 3),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

Czy firma posiada politykę dotyczącą czasu pracy i systemu wynagrodzeń?

Proszę opisać politykę firmy dotyczącą systemu wynagradzania pracowników oraz organizacji godzin pracy.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę dotyczącą czasu pracy i systemu wynagrodzeń oraz program lub system zarządzania wspierające tę politykę.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć program i system zarządzania wspierające politykę dotyczącą godzin pracy i systemu wynagradzania oraz opublikować szczegółowe dane. Firma może dodatkowo opisać jak duża liczba pracowników objęta jest układem zbiorowym. Zaleca się aby polityka, program i system zarządzania zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1 i 2),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

CZĘŚĆ 3 Przewodnik po pytaniach w zakresie społecznym oraz środowiskowym z podziałem na dziesięć sektorów

- Taki podział wynika z tego, że zastosowana metoda uwzględnia specyfikę sektorową, dedykując każdemu z sektorów dodatkowe pytania w zakresie kluczowym dla danego sektora.

PYTANIA DEDYKOWANE SEKTOROM

OBSZAR SPOŁECZNY

ENERGY ► Sektor energetyczny

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc, gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH NORM I STANDARDÓW

- UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Czy firma gwarantuje przestrzeganie praw człowieka przez personel ochrony?

Proszę opisać, jakie konkretne działania firma podejmuje w celu zagwarantowania przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony (np. przeprowadza szkolenia, podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

Poziom zadowalający:

Firma powinna przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu oraz zadeklarować całkowite przestrzeganie ich zaleceń.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania i program wspierające politykę przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony. Zaleca się, aby system zarządzania został zweryfikowany przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II i IV)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania, jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Raportowanie i ocena działań w zakresie praw człowieka i łańcucha dostaw

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWY

ENERGY ▶ Sektor energetyczny

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Czy firma posiada program poprawy wydajności energetycznej swoich produktów?

Proszę opisać, czy firma posiada jakiegokolwiek programy poprawy wydajności energetycznej swoich produktów np. Green Range, Green Fleet, Energy Star, TCO, itp.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć oznakowanie typu Energy Star, TCO lub inne.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć program Projektowanie dla Środowiska (obejmujący wydajność energetyczną)

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniała się liczba niebezpiecznych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją niebezpiecznych odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniał się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniał się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniał się zużycie wody na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej wody.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak firma działa w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi?

Proszę opisać, czy firma przestrzega unijnych lub innych stosownych zaleceń w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz czy wdrożyła politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji.

Poziom zadowalający:

Firma powinna zadeklarować zgodność z zaleceniami dotyczącymi stosowania substancji niebezpiecznych, w tym unijną dyrektywą RoHS.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji lub wykazać, że proces wycofywania chociaż jednego produktu został zakończony.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma posiada strategię rozwoju swojej działalności w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii?

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę dostarcza energię wytwarzaną przez odnawialne źródła energii lub czy chociaż prowadzi badania w tym zakresie.

Poziom zadowalający:

Firma powinna dostarczać energię częściowo wytwarzaną przez odnawialne źródła energii.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna dostarczać energię w całości wytwarzaną przez odnawialne źródła energii.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma bierze odpowiedzialność za przywrócenie środowiska naturalnego do jego stanu pierwotnego?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę i programy związane z przywracaniem środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach lub czy kiedykolwiek prowadziła takie działania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę opisującą jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć konkretny program wspierający politykę opisującą jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach oraz podać przykłady wszystkich przeprowadzonych działań.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów?

Proszę opisać, czy firma uwzględnia działania pro środowiskowe na etapie planowania projektów, jak również czy przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko w przyszłych projektach.

Poziom zadowalający:

Firma powinna poinformować czy bierze pod uwagę wnioski z ocen oddziaływania na środowisko w swoich nowych projektach i/lub wdrożyć system zarządzania zawierający procedury przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować przykłady ocen oddziaływania na środowisko oraz regularnie raportować, w jaki sposób wykorzystywała oceny oddziaływania na środowisko w swoich projektach. Zaleca się aby oceny oddziaływania na środowisko były weryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

MATERIALS ▶ Sektor materiałowy

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Czy firma gwarantuje przestrzeganie praw człowieka przez personel ochrony?

Proszę opisać, jakie konkretne działania firma podejmuje w celu zagwarantowania przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony (np. przeprowadza szkolenia, podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

Poziom zadowalający:

Firma powinna przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu oraz zadeklarować całkowite przestrzeganie ich zaleceń.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania i program wspierające politykę przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony. Zaleca się aby system zarządzania został zweryfikowany przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II i IV)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania, jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się aby, system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

**Raportowanie i ocena działań w zakresie
praw człowieka i łańcucha dostaw**

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców, jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1 i 2),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

PYTANIE Z KOMENTARZEM

**Jak zmieniała się ilość produkowanych
odpadów na przestrzeni czasu?**

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

**Jak zmieniała się liczba niebezpiecznych
odpadów na przestrzeni czasu?**

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją niebezpiecznych odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniał się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie wody na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej wody.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma bierze odpowiedzialność za przywrócenie środowiska naturalnego do jego stanu pierwotnego?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę i programy związane z przywracaniem środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach lub czy kiedykolwiek prowadziła takie działania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę opisującą, jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć konkretny program wspierający politykę opisującą, jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach oraz podać przykłady wszystkich przeprowadzonych działań.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów?

Proszę opisać, czy firma uwzględnia działania prośrodowiskowe na etapie planowania projektów, jak również czy przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko w przyszłych projektach.

Poziom zadowalający:

Firma powinna poinformować czy bierze pod uwagę wnioski z ocen oddziaływania na środowisko w swoich nowych projektach i/lub wdrożyć system zarządzania zawierający procedury przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować przykłady ocen oddziaływania na środowisko oraz regularnie raportować, w jaki sposób wykorzystywała oceny oddziaływania na środowisko w swoich projektach. Zaleca się aby oceny oddziaływania na środowisko były weryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jaka część lasów należących do firmy posiada certyfikat gospodarki leśnej FSC?

Proszę określić, jaka część lasów uzyskała certyfikat gospodarki leśnej FSC.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć certyfikat gospodarki leśnej FSC w 50-80% posiadanych przez nią lasów.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć certyfikat gospodarki leśnej FSC w ponad 80% posiadanych przez nią lasów.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jaka część kupowanych surowców posiada certyfikat kontroli pochodzenia produktu?

Proszę określić, jaka część kupowanych surowców drzewnych uzyskała certyfikat kontroli pochodzenia produktu FSC.

Poziom zadowalający:

Firma powinna brać pod uwagę wymogi certyfikatu kontroli pochodzenia produktu FSC przy zakupie niektórych surowców drzewnych.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna kierować głównie wymogami certyfikatu kontroli pochodzenia produktu FSC przy zakupie surowców drzewnych.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

W jakim stopniu firma prowadzi analizy ryzyka nowych produktów chemicznych?

Proszę opisać czy firma przeprowadza analizę ryzyka na etapie przygotowywania nowych produktów chemicznych, która wynika z wdrożonej przez firmę polityki środowiskowej.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę opisującą w jaki sposób firma niweluje ryzyko pochodzące z wytwarzania nowych produktów chemicznych.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć program wspierający politykę opisującą, w jaki sposób firma niweluje ryzyko pochodzące z wytwarzania nowych produktów chemicznych.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

INDUSTRIALS ▶ Sektor przemysłowy

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

Czy firma gwarantuje przestrzeganie praw człowieka przez personel ochrony?

Proszę opisać, jakie konkretne działania firma podejmuje w celu zagwarantowania przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony (np. przeprowadza szkolenia, podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

Poziom zadowalający:

Firma powinna przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu oraz zadeklarować całkowite przestrzeganie ich zaleceń.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania i program wspierające politykę przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony. Zaleca się, aby system zarządzania został zweryfikowany przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II i IV)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania, jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się, aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNYINDUSTRIALS
Sektor przemysłowy**Raportowanie i ocena działań w zakresie
praw człowieka i łańcucha dostaw**

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców, jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWY

INDUSTRIALS ▶ Sektor przemysłowy

PYTANIE Z KOMENTARZEM

**Czy firma posiada program poprawy
wydajności energetycznej swoich
produktów?**

Proszę opisać, czy firma posiada jakiegokolwiek programy poprawy wydajności energetycznej swoich produktów np. Green Range, Green Fleet, Energy Star, TCO, itp.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć oznakowanie typu Energy Star, TCO lub inne.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć program Projektowanie dla Środowiska (obejmujący wydajność energetyczną)

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

**Jak zmieniała się ilość produkowanych
odpadów na przestrzeni czasu?**

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniała się liczba niebezpiecznych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją niebezpiecznych odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniała się liczba odpadów budowlanych/przemysłowych na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów budowlanych/przemysłowych, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją takich odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmienił się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie paliwa na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem paliwa, czy poziom zużywanego paliwa jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z racjonalizacją transportu.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem paliwa na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem paliwa na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się wyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak firma działa w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi?

Proszę opisać, czy firma przestrzega unijnych lub innych stosownych zaleceń w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz czy wdrożyła politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji.

Poziom zadowalający:

Firma powinna zadeklarować zgodność z zaleceniami dotyczącymi stosowania substancji niebezpiecznych, w tym unijną dyrektywą RoHS.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji lub wykazać, że proces wycofywania chociaż jednego produktu został zakończony.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zapotrzebowanie na ogrzewanie nowo wybudowanych budynków w przeliczeniu na jeden metr kwadratowy?

Proszę opisać, czy firma poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań energooszczędnych jest w stanie zmniejszyć zapotrzebowanie na ciepło oraz podać konkretne dane liczbowe jak ten proces postępował na przestrzeni kilku lat.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z zapotrzebowaniem na ciepło na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z zapotrzebowaniem na ciepło na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższego zapotrzebowania.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma posiada program zarządzania środowiskiem w zakresie logistyki oraz rozwiązań transportowych?

Proszę opisać, w jaki sposób firma np. poprzez wdrożoną politykę, system zarządzania bądź programy stara się zminimalizować swój wpływ na środowisko naturalne.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć program i/lub system zarządzania obejmujące flotę pojazdów firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć rozbudowany program mający na celu redukcję emisji pochodzących z eksploatacji pojazdów firmy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma bierze odpowiedzialność za przywrócenie środowiska naturalnego do jego stanu pierwotnego?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę i programy związane z przywracaniem środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach lub czy kiedykolwiek prowadziła takie działania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę opisującą, jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć konkretny program wspierający politykę opisującą, jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach oraz podać przykłady wszystkich przeprowadzonych działań.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów?

Proszę opisać, czy firma uwzględnia działania pro środowiskowe na etapie planowania projektów, jak również czy przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko w przyszłych projektach.

Poziom zadowalający:

Firma powinna poinformować, czy bierze pod uwagę wnioski z ocen oddziaływania na środowisko w swoich nowych projektach i/lub wdrożyć system zarządzania zawierający procedury przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować przykłady ocen oddziaływania na środowisko oraz regularnie raportować, w jaki sposób wykorzystywała oceny oddziaływania na środowisko w swoich projektach. Zaleca się aby oceny oddziaływania na środowisko były weryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
WSZYSTKIM SPÓŁKOMOBSZAR
SPOŁECZNY

CONSUMER DISCRETIONARY ▶ Sektor wyższych dóbr konsumpcyjnych

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)

W jakim stopniu firma raportuje kwestie zatrudniania dzieci?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem zatrudniania do pracy dzieci (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem zatrudniania do pracy dzieci i przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu, w którym firma działa. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Czy firma gwarantuje przestrzeganie praw człowieka przez personel ochrony?

Proszę opisać, jakie konkretne działania firma podejmuje w celu zagwarantowania przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony (np. przeprowadza szkolenia, podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

Poziom zadowalający:

Firma powinna przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu oraz zadeklarować całkowite przestrzeganie ich zaleceń.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania i program wspierające politykę przestrzegania praw człowieka przez personel ochrony. Zaleca się, aby system zarządzania został zweryfikowany przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II i IV)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania, jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Raportowanie i ocena działań w zakresie praw człowieka i łańcucha dostaw

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców, jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWY

CONSUMER DISCRETIONARY ▶ Sektor wyższych dóbr konsumpcyjnych

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Czy firma posiada program poprawy wydajności energetycznej swoich produktów?

Proszę opisać, czy firma posiada jakiegokolwiek programy poprawy wydajności energetycznej swoich produktów np. Green Range, Green Fleet, Energy Star, TCO, itp.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć oznakowanie typu Energy Star, TCO lub inne.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć program Projektowanie dla Środowiska (obejmujący wydajność energetyczną)

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniła się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniła się liczba niebezpiecznych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją niebezpiecznych odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniał się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak firma działa w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi?

Proszę opisać, czy firma przestrzega unijnych lub innych stosownych zaleceń w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz czy wdrożyła politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji.

Poziom zadowalający:

Firma powinna zadeklarować zgodność z zaleceniami dotyczącymi stosowania substancji niebezpiecznych, w tym unijną dyrektywą RoHS.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji lub wykazać, że proces wycofywania chociaż jednego produktu został zakończony.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma posiada system recyklingu zużytego sprzętu?

Proszę opisać, czy i na jaką skalę firma bierze na siebie odpowiedzialność za odzysk i powtórne przetwarzanie zużytego sprzętu.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać system powtórne-go przetwarzania zużytego sprzętu dla części swoich produktów.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna brać na siebie pełną odpowiedzialność za odzysk i powtórne przetwarzanie zużytego sprzętu.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma oferuje produkty ekologiczne lub produkty/elementy korzystne dla środowiska?

Proszę opisać, czy firma posiada w swojej ofercie produkty ekologiczne lub mające korzystny wpływ na środowisko naturalne.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać w swojej ofercie kilka produktów ekologicznych.

Poziom zaawansowany:

Wszystkie produkty oferowane przez firmę powinny być ekologiczne lub powinny mieć korzystny wpływ na środowisko naturalne.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma posiada politykę racjonalizowania podróży służbowych?

Proszę opisać, czy firma poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań wideo i telekonferencyjnych realizuje politykę racjonalizowania podróży służbowych.

Poziom zadowalający:

Firma powinna racjonalizować podróże służbowe i/lub wdrożyć odpowiednią politykę.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę i procedury dotyczące racjonalizowania podróży służbowych i/lub zapewnić pracownikom rozwiązania alternatywne, takie jak system wideo lub telekonferencji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma posiada program zarządzania środowiskiem w zakresie logistyki oraz rozwiązań transportowych?

Proszę opisać, w jaki sposób firma np. poprzez wdrożoną politykę, system zarządzania bądź programy stara się zminimalizować swój wpływ na środowisko naturalne.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć program i/lub system zarządzania obejmujące flotę pojazdów firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć rozbudowany program mający na celu redukcję emisji pochodzących z eksploatacji pojazdów firmy.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

CONSUMER STAPLES ▶ Sektor podstawowych dóbr konsumpcyjnych

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/ lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

W jakim stopniu firma raportuje kwestie zatrudniania dzieci?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem zatrudniania do pracy dzieci (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem zatrudniania do pracy dzieci i przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

**Program i system zarządzania dotyczące
praw człowieka w łańcuchu dostaw**

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania, jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się, aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

**Raportowanie i ocena działań w zakresie
praw człowieka i łańcucha dostaw**

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców, jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWY

CONSUMER STAPLES ▶ Sektor podstawowych dóbr konsumpcyjnych

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniała się liczba niebezpiecznych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją niebezpiecznych odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniał się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniało się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się wyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniało się zużycie wody na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej wody.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się wyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma oferuje produkty ekologiczne lub produkty/elementy korzystne dla środowiska?

Proszę opisać, czy firma posiada w swojej ofercie produkty ekologiczne lub mające korzystny wpływ na środowisko naturalne.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać w swojej ofercie kilka produktów ekologicznych.

Poziom zaawansowany:

Wszystkie produkty oferowane przez firmę powinny być ekologiczne lub powinny mieć korzystny wpływ na środowisko naturalne.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma posiada program zarządzania środowiskiem w zakresie logistyki oraz rozwiązań transportowych?

Proszę opisać, w jaki sposób firma np. poprzez wdrożoną politykę, system zarządzania bądź programy stara się zminimalizować swój wpływ na środowisko naturalne.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć program i/lub system zarządzania obejmujące flotę pojazdów firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć rozbudowany program mający na celu redukcję emisji pochodzących z eksploatacji pojazdów firmy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

HEALTH CARE ▶ Sektor ochrony zdrowia

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania, jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się, aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

**Raportowanie i ocena działań w zakresie
praw człowieka i łańcucha dostaw**

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców, jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1 i 2),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

**Czy firma posiada program poprawy
wydajności energetycznej swoich pro-
duktów?**

Proszę opisać, czy firma posiada jakiegokolwiek programy poprawy wydajności energetycznej swoich produktów np. Green Range, Green Fleet, Energy Star, TCO, itp.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć oznakowanie typu Energy Star, TCO lub inne.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć program Projektowanie dla Środowiska (obejmujący wydajność energetyczną)

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

**Jak zmieniała się ilość produkowanych
odpadów na przestrzeni czasu?**

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniała się liczba niebezpiecznych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją niebezpiecznych odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszenie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmienił się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie wody na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej wody.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma posiada system recyklingu zużytego sprzętu?

Proszę opisać, czy i na jaką skalę firma bierze na siebie odpowiedzialność za odzysk i powtórne przetwarzanie zużytego sprzętu.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać system powtór-
nego przetwarzania zużytego sprzętu
dla części swoich produktów.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna brać na siebie pełną odpo-
wiedzialność za odzysk i powtórne prze-
twarzanie zużytego sprzętu.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma posiada system składowania i utylizacji sprzętu komputerowego?

Proszę opisać, czy i na jaką skalę firma wdrożyła system składowania i utylizacji sprzętu komputerowego.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać system składo-
wania i utylizacji sprzętu w niektórych swo-
ich jednostkach.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna posiadać system składo-
wania i utylizacji sprzętu we wszystkich
swoich jednostkach.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma posiada program zarządzania środowiskiem w zakresie logistyki oraz rozwiązań transportowych?

*Proszę opisać, w jaki sposób firma np. poprzez wdrożoną politykę, system za-
rządzania bądź programy stara się zmi-
nimalizować swój wpływ na środowisko
naturalne.*

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć program i/lub sys-
tem zarządzania obejmujące flotę pojaz-
dów firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć rozbudowany pro-
gram mający na celu redukcję emisji po-
chodzących z eksploatacji pojazdów firmy.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

**Czy firma posiada politykę racjonalizowa-
nia podróży służbowych?**

*Proszę opisać, czy firma poprzez zasto-
sowanie nowoczesnych rozwiązań wideo
i telekonferencyjnych realizuje politykę
racjonalizowania podróży służbowych.*

Poziom zadowalający:

Firma powinna racjonalizować podróże
służbowe i/lub wdrożyć odpowiednią
politykę.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę i proce-
dury dotyczące racjonalizowania podróży
służbowych i/lub zapewnić pracownikom
rozwiązania alternatywne takie jak system
video lub telekonferencji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWYHEALTH CARE
Sektor ochrony zdrowia**Jak firma działa w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi?**

Proszę opisać, czy firma przestrzega unijnych lub innych stosownych zaleceń w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz czy wdrożyła politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji.

Poziom zadowalający:

Firma powinna zadeklarować zgodność z zaleceniami dotyczącymi stosowania substancji niebezpiecznych, w tym unijną dyrektywą RoHS.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji lub wykazać, że proces wycofywania chociaż jednego produktu został zakończony.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

FINANCIALS ▶ Sektor finansowy

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Inwestycje

Proszę opisać, czy firma włącza reguły społecznej odpowiedzialności w proces zarządzania i kształtowania decyzji inwestycyjnych.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna włączyć zagadnienia społecznej odpowiedzialności w decyzje inwestycyjne.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że włączanie reguł odpowiedzialności społecznej jest stałym procesem przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych i/lub podpisać zasady odpowiedzialnego inwestowania (PRI).

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 10),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWY

FINANCIALS ▶ Sektor finansowy

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Czy firma posiada procedury uwzględniające kryteria środowiskowe w procesie finansowania projektów?

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować wskazówki i zalecenia opisujące, jakie kryteria środowiskowe należy wdrożyć, aby projekt został przez nią sfinansowany.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna posiadać przejrzyste procedury związane z uwzględnianiem kryteriów środowiskowych w procesie finansowania projektów lub podpisać zasady równikowe (ang. Equator Principles).

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniło się zużycie wody na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywaną wody.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się wyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma posiada politykę racjonalizowania podróży służbowych?

Proszę opisać, czy firma poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań wideo i telekonferencyjnych realizuje politykę racjonalizowania podróży służbowych.

Poziom zadowalający:

Firma powinna racjonalizować podróże służbowe i/lub wdrożyć odpowiednią politykę.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę i procedury dotyczące racjonalizowania podróży służbowych i/lub zapewnić pracownikom rozwiązania alternatywne, takie jak system wideo lub telekonferencji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak firma działa w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi?

Proszę opisać, czy firma przestrzega unijnych lub innych stosownych zaleceń w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz czy wdrożyła politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji.

Poziom zadowalający:

Firma powinna zadeklarować zgodność z zaleceniami dotyczącymi stosowania substancji niebezpiecznych, w tym unijną dyrektywą RoHS.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji lub wykazać, że proces wycofywania chociaż jednego produktu został zakończony.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów?

Proszę opisać, czy firma uwzględnia działania pro środowiskowe na etapie planowania projektów, jak również czy przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko w przyszłych projektach.

Poziom zadowalający:

Firma powinna poinformować czy bierze pod uwagę wnioski z ocen oddziaływania na środowisko w swoich nowych projektach i/lub wdrożyć system zarządzania zawierający procedury przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować przykłady ocen oddziaływania na środowisko oraz regularnie raportować, w jaki sposób wykorzystywała oceny oddziaływania na środowisko w swoich projektach. Zaleca się, aby oceny oddziaływania na środowisko były weryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma zachowuje się jak odpowiedzialny inwestor w kwestiach środowiskowych?

Proszę opisać, czy firma bierze pod uwagę kwestie środowiskowe w planowanych inwestycjach i/lub została sygnatariuszem zasad odpowiedzialnego inwestowania PRI.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że zachowuje się jak odpowiedzialny inwestor w kwestiach środowiskowych, wdrażając zasady odpowiedzialnego inwestowania w branżach wysokiego ryzyka.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że zachowuje się jak odpowiedzialny inwestor w kwestiach środowiskowych, wdrażając zasady odpowiedzialnego inwestowania we wszystkich branżach.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

INFORMATION TECHNOLOGY ▶ Sektor technologii informacyjnych

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się, aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNYINFORMATION TECHNOLOGY
Sektor technologii informacyjnych**Raportowanie i ocena działań w zakresie
praw człowieka i łańcucha dostaw**

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWY

INFORMATION TECHNOLOGY ▶ Sektor technologii informacyjnych

PYTANIE Z KOMENTARZEM

**Czy firma posiada program poprawy
wydajności energetycznej swoich pro-
duktów?**

Proszę opisać, czy firma posiada jakiegokolwiek programy poprawy wydajności energetycznej swoich produktów np. Green Range, Green Fleet, Energy Star, TCO, itp.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć oznakowanie typu Energy Star, TCO lub inne.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć program Projektowanie dla Środowiska (obejmujący wydajność energetyczną)

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

**Jak zmieniała się ilość produkowanych
odpadów na przestrzeni czasu?**

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją odpadów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji. zewnętrznego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniał się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji. Zaleca się, aby dane te zostały zweryfikowane przez zewnętrznego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak zmieniło się zużycie wody na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej wody.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Jak firma działa w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi?

Proszę opisać, czy firma przestrzega unijnych lub innych stosownych zaleceń w zakresie zarządzania substancjami niebezpiecznymi oraz czy wdrożyła politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji.

Poziom zadowalający:

Firma powinna zadeklarować zgodność z zaleceniami dotyczącymi stosowania substancji niebezpiecznych, w tym unijną dyrektywą RoHS.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę stopniowego wycofywania niebezpiecznych substancji ze swojej produkcji lub wykazać, że proces wycofywania chociaż jednego produktu został zakończony.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma posiada system recyklingu zużytego sprzętu?

Proszę opisać, czy i na jaką skalę firma bierze na siebie odpowiedzialność za odzysk i powtórne przetwarzanie zużytego sprzętu.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać system powtórno przetworzenia zużytego sprzętu dla części swoich produktów.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna brać na siebie pełną odpowiedzialność za odzysk i powtórne przetwarzanie zużytego sprzętu.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma posiada system składowania i utylizacji sprzętu komputerowego?

Proszę opisać, czy i na jaką skalę firma wdrożyła system składowania i utylizacji sprzętu komputerowego.

Poziom zadowalający:

Firma powinna posiadać system składowania i utylizacji sprzętu w niektórych swoich jednostkach.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna posiadać system składowania i utylizacji sprzętu we wszystkich swoich jednostkach.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

Czy firma posiada politykę racjonalizowania podróży służbowych?

Proszę opisać, czy firma poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań wideo i telekonferencyjnych realizuje politykę racjonalizowania podróży służbowych.

Poziom zadowalający:

Firma powinna racjonalizować podróże służbowe i/lub wdrożyć odpowiednią politykę.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę i procedury dotyczące racjonalizowania podróży służbowych i/lub zapewnić pracownikom rozwiązania alternatywne takie jak system wideo lub telekonferencji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

TELECOMMUNICATION SERVICES

► Sektor telekomunikacyjny

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),
- Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakie konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się, aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

**Raportowanie i ocena działań w zakresie
praw człowieka i łańcucha dostaw**

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1 i 2),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się wyższych emisji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

**Czy firma posiada program zarządzania
środowiskiem w zakresie logistyki
oraz rozwiązań transportowych?**

Proszę opisać, w jaki sposób firma np. poprzez wdrożoną politykę, system zarządzania bądź programy stara się zminimalizować swój wpływ na środowisko naturalne.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć program i/lub system zarządzania obejmujące flotę pojazdów firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć rozbudowany program mający na celu redukcję emisji pochodzących z eksploatacji pojazdów firmy.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7,8,9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWYTELECOMMUNICATION SERVICES
Sektor telekomunikacyjny

Czy firma posiada politykę racjonalizowania podróży służbowych?

Proszę opisać, czy firma poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań wideo i telekonferencyjnych realizuje politykę racjonalizowania podróży służbowych.

Poziom zadowalający:

Firma powinna racjonalizować podróże służbowe i/lub wdrożyć odpowiednią politykę.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć politykę i procedury dotyczące racjonalizowania podróży służbowych i/lub zapewnić pracownikom rozwiązania alternatywne takie jak system wideo lub telekonferencji.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 7, 8, 9),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
SPOŁECZNY

UTILITIES ▶ Sektor użyteczności publicznej

PYTANIE Z KOMENTARZEM

W jakim stopniu firma raportuje kwestie pracy przymusowej?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej (np. podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami)

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę związaną z przeciwdziałaniem pracy przymusowej i/lub przyjąć zasady UN Global Compact lub innego stosownego standardu. Firma może również wykazać, że jej działania ograniczają się do miejsc gdzie wolność człowieka do wyboru pracy i jej zakresu jest respektowana.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wspierające politykę przeciwdziałania pracy przymusowej. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1, 2 i 4),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr IV)*

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?

Proszę opisać relacje firmy ze społecznością lokalną, w miejscu /ach gdzie firma ma swoją / e siedzibę / y. Jakże konkretne działania firma podejmuje bądź mogłaby podjąć w celu nawiązania lub poprawy dialogu z tym interesariuszem.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opisać, w jaki sposób zarządza relacjami ze społecznością lokalną chociaż na poziomie jednego oddziału lub wskazać na zewnętrzną ewaluację inicjatyw zaangażowania społecznego firmy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że programy zaangażowania społecznego obejmują większość oddziałów oraz powinna opublikować szczegółowe dane opisujące m.in. wysokość płaconych podatków, ilość zatrudnionych osób pochodzących z regionu w którym firma działa. Zaleca się, aby podawane przez nią informacje zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę związaną z przeciwdziałaniem korupcji (m.in. czy podpisała Global Compact, podpisuje się pod innymi standardami lub normami).

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania lub programy przeciwdziałające korupcji lub wykazać, że powyższe zagadnienia stanowią część ogólnego systemu zarządzania firmą.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy przeciwdziałające korupcji w większości swoich oddziałów oraz opublikować ich zewnętrzną ewaluację.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 10),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr VI)

Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw

Proszę opisać, jakie są państwa relacje z dostawcami w kontekście społecznej odpowiedzialności, czy dostawcy znają politykę Państwa firmy w kwestii ochrony praw człowieka i czy postawione im zostały w związku z tym konkretne wymagania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ok 50% zaleceń Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wykazać, że przestrzega ponad 50% zaleceń lub wszystkie zalecenia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 1 i 2),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)

**Program i system zarządzania dotyczące
praw człowieka w łańcuchu dostaw**

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę wdrożyła system zarządzania oraz programy dotyczące przestrzegania praw człowieka w łańcuchu dostaw

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw oraz opublikować wymagania, jakie stawia w tym względzie swoim dostawcom.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć system zarządzania oraz programy wskazujące na przestrzeganie praw człowieka w jej łańcuchu dostaw w większości swoich jednostek. Zaleca się, aby system zarządzania i programy zostały zweryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1 i 2),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

**Raportowanie i ocena działań w zakresie
praw człowieka i łańcucha dostaw**

Proszę opisać, czy firma publikuje raporty zawierające zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań oraz wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zadowalający:

Firma powinna publikować raporty zawierające zewnętrzną ocenę swoich działań oraz dane obejmujące ponad 50% jej dostawców lub publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować wyniki zewnętrznych audytów swoich dostawców, jak również zewnętrzną i/lub niezależną ocenę działań firmy powinna być przeprowadzana regularnie.

- ▶ *UN Global Compact (Zasada 1 i 2),*
- ▶ *Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr II)*

PYTANIA DEDYKOWANE
SEKTOROMOBSZAR
ŚRODOWISKOWY

UTILITIES ► Sektor użyteczności publicznej

PYTANIE Z KOMENTARZEM

Jak zmieniała się liczba niebezpiecznych odpadów na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z utylizacją niebezpiecznych odpadów, czy poziom produkowanych odpadów jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją niebezpiecznych odpadów.

REKOMENDACJE GES

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z ilością generowanych odpadów na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

KOMENTARZ DO ISTOTNYCH
NORM I STANDARDÓW

- UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmienił się poziom emisji gazów innych niż gazy cieplarniane?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane, czy poziom ich emisji jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją emisji powyższych gazów.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane z emisją gazów innych niż gazy cieplarniane na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem energii, czy poziom zużywanej energii jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywanej energii.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem energii na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Jak zmieniało się zużycie wody na przestrzeni czasu?

Proszę opisać, czy posiadają Państwo politykę związaną ze zużyciem wody, czy poziom zużywanej wody jest pod stałą kontrolą oraz czy firma posiada konkretne cele związane z redukcją zużywaną wody.

Poziom zadowalający:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni kilku lat.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna opublikować szczegółowe dane związane ze zużyciem wody na przestrzeni co najmniej pięciu lat, które wskazywałyby na stopniowe zmniejszanie się powyższych emisji.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma posiada strategię rozwoju swojej działalności w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii?

Proszę opisać, czy firma i na jaką skalę dostarcza energię wytwarzaną przez odnawialne źródła energii lub czy chociaż prowadzi badania w tym zakresie.

Poziom zadowalający:

Firma powinna dostarczać energię częściowo wytwarzaną przez odnawialne źródła energii.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna dostarczać energię w całości wytwarzaną przez odnawialne źródła energii.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma bierze odpowiedzialność za przywrócenie środowiska naturalnego do jego stanu pierwotnego?

Proszę opisać, czy firma posiada politykę i programy związane z przywracaniem środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach lub czy kiedykolwiek prowadziła takie działania.

Poziom zadowalający:

Firma powinna wdrożyć politykę opisującą, jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach.

Poziom zaawansowany:

Firma powinna wdrożyć konkretny program wspierający politykę opisującą, jakie działania zamierza przedsięwziąć w celu przywrócenia środowiska do jego stanu naturalnego po zakończonych projektach oraz podać przykłady wszystkich przeprowadzonych działań.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów?

Proszę opisać, czy firma uwzględnia działania pro środowiskowe na etapie planowania projektów, jak również czy przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko w przyszłych projektach.

Poziom zadowalający:

Firma powinna poinformować czy bierze pod uwagę wnioski z ocen oddziaływania na środowisko w swoich nowych projektach i/lub wdrożyć system zarządzania zawierający procedury przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko

Poziom zaawansowany:

Firma powinna publikować przykłady ocen oddziaływania na środowisko oraz regularnie raportować, w jaki sposób wykorzystywała oceny oddziaływania na środowisko w swoich projektach. Zaleca się, aby oceny oddziaływania na środowisko były weryfikowane przez niezależnego audytora.

- ▶ UN Global Compact (Zasada 7,8,9),
- ▶ Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (wytyczne nr V)

Odpowiedzialne inwestowanie: wartość danych ESG dla inwestorów

Odpowiedzialne inwestowanie na świecie i w Polsce

ROBERT SROKA ► ACCREO TAXAND

Odpowiedzialne inwestowanie to nic innego jak dbanie o własny portfel. Odpowiedzialni inwestorzy przed podjęciem decyzji inwestycyjnej przyglądają się nie tylko wynikom finansowym, ale również wszystkim obszarom pozafinansowym takim jak: ład korporacyjny, miejsce pracy, oddziaływanie środowiskowe i społeczne czy łańcuch dostaw, po to aby precyzyjniej określić wartość spółki, w którą zamierzają zainwestować. Dodatkowo odpowiedzialni inwestorzy uwzględniają również ryzyko zewnętrzne mające swe źródło poza spółką, czyli na przykład zmiany legislacyjne, trendy rynkowe czy bojkoty konsumentów. Oczywiście pojawia się pytanie, czy to się opłaca inwestorom? Intuicja podpowiada, że tak. Im więcej wiadomo o jakiejś spółce i jej otoczeniu, tym lepiej można oszacować ryzyko inwestycji. Intuicję tą potwierdza rozwój i zyskowność rynku odpowiedzialnych inwestycji.

Odpowiedzialne inwestowanie to nic innego jak dbanie o własny portfel.

Z definicji SRI (*Sustainable and Responsible Investment*), czyli odpowiedzialne inwestowanie, to lokowanie środków obejmujące każdy typ procesu inwestycyjnego, który umożliwia połączenie finansowych celów inwestorów z ich troską o kwestie ochrony środowiska, społeczne i ładu korporacyjnego (tzw. ESG). Według najnowszych danych Europejskiego Forum ds. Zrównoważonego Inwestowania Eurosif (*European Sustainable Investment Forum*) zawartych w raporcie *European SRI Study 2012*, w którym udział wzięło 14 europejskich krajów, wartość wszystkich funduszy w Europie, stosujących przynajmniej jedną ze strategii SRI, wyniosła 6,76 bln EUR. W zestawieniu Eurosif Polska znalazła się na ostatniej pozycji pod względem wartości zarządzanych aktywów w każdej ze strategii SRI (wśród 14 przebadanych europejskich krajów). Polski rynek SRI wynosi 5,23 mld PLN, co stanowi ok. 0,3% całego rynku finansowego w kraju.

Aktywność różnych instytucji w obszarze odpowiedzialnego inwestowania można podzielić na regulacyjne, samoregulacyjne oraz rynkowe.

Otoczenie regulacyjne w zakresie odpowiedzialnego inwestowania

W Polsce nie obowiązują żadne regulacje, które wymuszałyby na inwestorach uwzględnianie czynników pozafinansowych w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Natomiast dyskusje nad wprowadzeniem takiego obowiązku toczą się na forum Unii Europejskiej. W Komunikacie Komisji Europejskiej z października 2011 roku, będącym odnowioną strategią UE na lata 2011–2014, dotyczącym społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, Komisja zapewnia, że w odpowiedzi na kryzys finansowy, przedstawi szereg wniosków legislacyjnych mających na celu zapewnienie bardziej odpowiedzialnego i przejrzystego systemu finansowego. W tym dokumencie czytamy, że Komisja wspiera budowanie potencjału inwestorów w zakresie sposobów włączania informacji pozafinansowych do decyzji inwestycyjnych. Europejskie podmioty zarządzające aktywami i właściciele aktywów, zwłaszcza fundusze emerytalne, proszeni są o dostosowanie się do zasad odpowiedzialnego inwestowania ONZ (PRI). Komisja rozważy stworzenie wymogu, aby wszystkie fundusze inwestycyjne i instytucje finansowe informowały wszystkich swoich klientów (obywateli, przedsiębiorstwa, organy publiczne itp.) o stosowanych przez nie kryteriach etycznych lub zasadach odpowiedzialnego inwestowania lub jakichkolwiek normach i kodach, których przestrzegają.

Ponadto, 3 lipca 2012 r. KE opublikowała wniosek rozporządzenia, w którym proponuje wprowadzenie obowiązku publikowania, przez dostawców detalicznych produktów inwestycyjnych, dokumentów zawierających kluczowe informacje (*Key Information Document* - KID), obejmujących dane na temat ESG. Każ-

dy KID zawierać będzie informacje na temat głównych cech produktu, a także ryzyka i kosztów związanych z inwestycją. Informacje na temat ryzyka będą prezentowane w możliwie jednoznaczny sposób, umożliwiając porównywanie między produktami. Za pośrednictwem KID każdy konsument będzie jasno informowany na temat złożoności produktu oraz możliwości straty zainwestowanych pieniędzy. Produkty, dla których wymagany będzie KID, obejmują wszystkie rodzaje funduszy inwestycyjnych, produkty inwestycyjne oparte na ubezpieczeniach oraz detaliczne produkty strukturyzowane, a także indywidualne produkty emerytalne. Jeżeli rozporządzenie wejdzie w życie, może być mocnym bodźcem do rozwoju rynku odpowiedzialnych inwestycji, przez co znacznie wzrośnie zainteresowanie danymi ESG, publikowanymi przez spółki giełdowe.

Niektóre kraje europejskie już wprowadziły do swoich systemów prawnych regulacje w zakresie odpowiedzialnego inwestowania. Należą do nich Szwecja i Norwegia. Rząd Szwecji już w 2001 roku wprowadził przepisy prawne związane z SRI w Narodowych Funduszach Emerytalnych (AP Fund). Fundusze te muszą brać pod uwagę kwestie etyczne i środowiskowe, z uwzględnieniem ogólnego celu wysokiego zwrotu z inwestycji. Fundusze AP przyjęły różne strategie, aby sprostać wymaganiom prawnym – niektóre skupiają się na kwestiach ładu korporacyjnego, inne wykluczają ze spektrum inwestycji firmy niespełniające międzynarodowych standardów, takich jak np. Global Compact. Jeden z funduszy inwestuje w najlepsze pod względem standardów ESG firmy szwedzkie. Fundusze AP1, AP2, AP3, AP4 oraz AP7 są sygnatariuszami PRI.

Kryteria pozafinansowe są również brane pod uwagę w norweskim narodowym funduszu emerytalnym (*Government Pension Fund Global*, GPF), największym funduszu emerytalnym na świecie, o wartości rynkowej 3 055 miliardów koron norweskich (ok. 530 mld \$)¹. Zalecenia dotyczące etyki zarządzania funduszem GPF, wprowadzone zostały w 2004 roku przez norweskie Ministerstwo Finansów. GPF do tej pory już kilka razy wykluczał z portfela spółki związane z produkcją broni, branżą tytoniową oraz spółki o niskich standardach związanych z ochroną środowiska i prawami człowieka.

Inicjatywy samoregulacyjne w zakresie SRI

Najpopularniejszą inicjatywą międzynarodową w zakresie odpowiedzialnego inwestowania są Zasady Odpowiedzialnego Inwestowania Organizacji Narodów Zjednoczonych (PRI, *Principles for Responsible Investment*). Liczba sygnatariuszy PRI wzrasta w tempie kilkudziesięciu procent rocznie, a obecnie wynosi już ponad 1 100 inwestorów z całego świata. Program został utworzony w 2006 roku, a jego sygnatariuszami są m. in. inwestorzy, którzy w swoich politykach inwestycyjnych w szczególności zwracają uwagę na czynniki ESG. Sygnatariusze zobowiązują się postępować zgodnie z 6 zasadami.

Na stronie internetowej PRI² czytamy: Jako inwestorzy instytucjonalni mamy obowiązek działania w najlepszym interesie naszych inwestorów. Biorąc pod uwagę tę powierniczą rolę, uważamy, że czynniki środowiskowe, społeczne i ładu korporacyjnego ESG mogą wpłynąć na wyniki portfolio inwestycyjnego (w różnym zakresie w zależności od przedsiębiorstw, sektorów, regionów, grup aktywów i czasu). Ponadto uważamy, że uwzględnienie tych czynników może umożliwić inwestorom szersze spojrzenie na społeczeństwo. Dlatego, aby wypełniać nasze powiernicze zadania, zobowiązaliśmy się postępować zgodnie z następującymi wytycznymi:

1. Włączenie standardów ESG w procesy dokonywania analiz i podejmowania decyzji.

Możliwe działania:

- ▶ uwzględnienie zagadnień ESG w polityce inwestycyjnej,
- ▶ wsparcie rozwoju narzędzi, pomiarów i analiz związanych z ESG,
- ▶ ocena możliwości kierownictwa ds. wewnętrznych inwestycji do przyjęcia standardów ESG,
- ▶ ocena możliwości kierownictwa ds. zewnętrznych inwestycji do przyjęcia standardów ESG,
- ▶ skierowanie prośby do dostawców usług inwestycyjnych (takich jak analitycy finansowi, konsultanci, brokerzy, firmy badawcze lub zajmujące się wyceną), aby zintegrowały czynniki ESG przy sporządzaniu badań i analiz,

¹ Government Pension Fund Global; *Third Quarter 2011*; http://www.nbim.no/Global/Reports/2011/Q3/2011_3Q_web.pdf; [dostęp: 16.11.2011].

² www.unpri.org

- ▶ zachęcenie naukowców do prowadzenia badań w tym zakresie,
- ▶ wspieranie szkoleń ESG dla profesjonalistów ds. inwestycji.

2. Będziemy aktywnymi właścicielami i zastosujemy standardy ESG w naszej polityce i działaniach.

Możliwe działania:

- ▶ rozwój i ogłoszenie aktywnej polityki w dziedzinie własności zgodnie z Wytycznymi,
- ▶ przestrzeganie prawa do głosowania lub monitorowanie zgodności z polityką głosowania (w przypadku zlecenia firmie zewnętrznej),
- ▶ poszerzanie możliwości zaangażowania (w sposób bezpośredni lub przez firmę zewnętrzną),
- ▶ uczestnictwo w rozwoju polityki, przepisów oraz standardów (takich jak promocja i ochrona praw udziałowców),
- ▶ ogłoszenie rezolucji udziałowców zgodnej z długoterminowymi uzgodnieniami ESG,
- ▶ angażowanie firm w standardy ESG,
- ▶ uczestnictwo we wspólnych inicjatywach dotyczących zaangażowania,
- ▶ skierowanie prośby do kierownictwa ds. inwestycji, o przygotowywanie raportów na temat zaangażowania w standardy ESG.

3. Należyte ogłoszenie standardów ESG przez firmy, w których inwestujemy.

Możliwe działania:

- ▶ skierowanie prośby o standardowy raport dotyczący ESG (z wykorzystaniem takich narzędzi, jak Global Reporting Initiative),
- ▶ skierowanie prośby o zintegrowanie standardów ESG z rocznymi sprawozdaniami finansowymi,
- ▶ skierowanie prośby o informacje dotyczące przyjęcia/zgodności ze stosownymi normami, standardami, procedurami postępowania lub międzynarodowymi inicjatywami (takimi jak UN Global Compact),
- ▶ wspieranie inicjatyw udziałowców i uchwał promujących rozpowszechnianie standardów ESG.

4. Promocja akceptacji i wprowadzania zasad w branży inwestycyjnej.

Możliwe działania:

- ▶ umieszczenie wymagań związanych z zasadami w prośbach o propozycje (RFP),
- ▶ odpowiednie dostosowanie zleceń, monitorowanie procedur, wskaźników wydajności i struktury motywacji (na przykład zapewnienie, że proces zarządzania inwestycjami odzwierciedla długoterminową perspektywę),
- ▶ komunikowanie wymagań ESG dostawcom usług inwestycyjnych,
- ▶ ponowna analiza stosunków z dostawcami usług, którzy nie spełniają wymagań ESG,
- ▶ wspieranie rozwoju narzędzi do porównywania integracji ESG,
- ▶ wspieranie odpowiednich przepisów oraz rozwoju polityki umożliwiającej wprowadzenie Zasad.

5. Wspólna praca nad zwiększeniem skuteczności we wprowadzaniu zasad.

Możliwe działania:

- ▶ wsparcie/uczestnictwo w sieciach i platformach informacyjnych, aby wspólnie dzielić się narzędziami, zasobami i korzystać z raportów inwestorów jako źródła wiedzy,
- ▶ wspólne analizowanie odpowiednich zagadnień,
- ▶ rozwój lub wsparcie inicjatyw dotyczących współpracy.

6. Każdorazowe informowanie o naszych działaniach i postępach we wprowadzaniu zasad.

Możliwe działania:

- ▶ informowanie, w jaki sposób standardy ESG są zintegrowane z działaniami inwestycyjnymi,
- ▶ informowanie o aktywnych działaniach właścicieli (głosowanie, zaangażowanie i/lub polityka dialogu),
- ▶ informowanie o wymaganiach od dostawców usług w związku z zasadami,
- ▶ informowanie beneficjentów o standardach i zasadach ESG,
- ▶ składanie raportów o postępach i/lub osiągnięciach dotyczących zasad z wykorzystaniem zasady „*Comply or Explain*”¹,
- ▶ określenie wpływu zasad,
- ▶ wykorzystanie raportów, aby zwiększyć świadomość szerszej grupy udziałowców³.

³ www.unpri.org

Wytyczne dla inwestorów w zakresie uwzględniania czynników ESG

W ramach Grupy Roboczej ds. Odpowiedzialnych Inwestycji działającej przy rządowym Zespole ds. Społecznej Odpowiedzialności Przedsiębiorstw zostały wypracowane Wytyczne dla inwestorów w zakresie uwzględniania czynników ESG w praktyce inwestycyjnej. Członkami Grupy są przedstawiciele rynku finansowego, administracji centralnej, organizacji branżowych oraz niezależni eksperci. Celem opracowania Wytycznych jest zwrócenie uwagi na wpływ wskaźników ESG w realizacji celów finansowych inwestorów oraz przyczynienie się do podnoszenia standardów środowiskowych, miejsca pracy i społecznych w codziennej praktyce biznesowej spółek.

Wytyczne zalecają aby inwestorzy:

- ▶ przejrzyscie informowali o znaczeniu czynników ESG w polityce inwestycyjnej,
- ▶ uwzględniali czynniki ESG w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych,
- ▶ zwiększali horyzont czasowy inwestycji,
- ▶ angażowali się w rozwój strategicznego podejścia do CSR w spółkach, w które inwestują,
- ▶ podejmowali działania na rzecz popularyzacji publikowania ustandaryzowanych raportów z danymi ESG,
- ▶ edukowali swoich klientów jak i innych inwestorów w zakresie wpływu czynników ESG na atrakcyjność i ryzyko inwestycji.

Adresatami Wytycznych są osoby i instytucje inwestujące własne lub powierzone środki finansowe m.in. fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne, banki, ubezpieczyciele, fundusze private equity, podmioty zarządzające czy inwestorzy indywidualni.

Rynek odpowiedzialnych inwestycji

Inną inicjatywą branżową promującą ale również monitorującą rynek SRI jest wspomniane już Europejskie Forum ds. Zrównoważonego Inwestowania (*European Sustainable Investment Forum*). Eurosif jest wiodącym europejskim stowarzyszeniem, którego misją jest wspieranie zrównoważonego rozwoju poprzez europejskie rynki finansowe. Eurosif został założony w 2001 roku i działa jako partnerstwo krajowych Forów Zrównoważonych Inwestycji (*Sustainable Investment Forums - SIFs*), zlokalizowanych

we Francji, Niemczech, Włoszech, Holandii, Wielkiej Brytanii, Belgii, Hiszpanii i Szwecji, przy wsparciu i zaangażowaniu organizacji członkowskich, które obejmują inwestorów instytucjonalnych, dostawców usług finansowych, instytucje akademickie i NGO.

Eurosif wyróżnia siedem sposobów odpowiedzialnego inwestowania:

Inwestowanie tematyczne

(Sustainability Themed Investment)

inwestowanie w aktywa powiązane z czynieniem postępów w zrównoważonym rozwoju. Fundusze tematyczne skupiają się na jednej lub kilku kwestiach ESG.

Selekcja liderów ESG

(Best-in-class Investment Selection)

selekcja oparta na wyborze spółek lub aktywów osiągających najlepsze rezultaty lub najbardziej rozwiniętych pod względem kwestii ESG w danym spektrum inwestycyjnym.

Selekcja oparta na normach

(Norms-based Screening)

selekcja oparta na wykluczeniu ze spektrum inwestycyjnego spółek lub krajów łamiących międzynarodowe normy związane z obszarami zarządzania środowiskowego, odpowiedzialności społecznej i ładu korporacyjnego ESG. Inwestorzy najczęściej opierają się na normach opracowanych przez OECD, ONZ i agendy ONZ (w tym Global Compact, ILO, UNICEF i UNHCR).

Wykluczenia

(Exclusion of Holdings from Investment Universe)

selekcja oparta na wykluczeniu ze spektrum inwestycyjnego określonych spółek, sektorów lub krajów, jeśli są one zaangażowane w konkretną działalność. Najczęściej używanymi kryteriami jest działalność w branży zbrojeniowej, pornograficznej, tytoniowej i wykonywanie testów na zwierzętach.

Integracja ESG

(Integration of ESG Factors in Financial Analysis)

wyraźne włączenie przez zarządzających aktywami do tradycyjnej analizy finansowej szans i ryzyk ESG. Proces integracji skupia się na potencjalnym wpływie (pozytywnym lub negatywnym) kwestii ESG na wyniki finansowe firmy, co w efekcie może przełożyć się na decyzje inwestycyjne.

Zaangażowanie*(Engagement and Voting on Sustainability Matters)*

zaangażowanie w dialog z firmami i wykonywanie prawa głosu na walnych zgromadzeniach, w celu podniesienia poziomu kwestii ESG w spółkach.

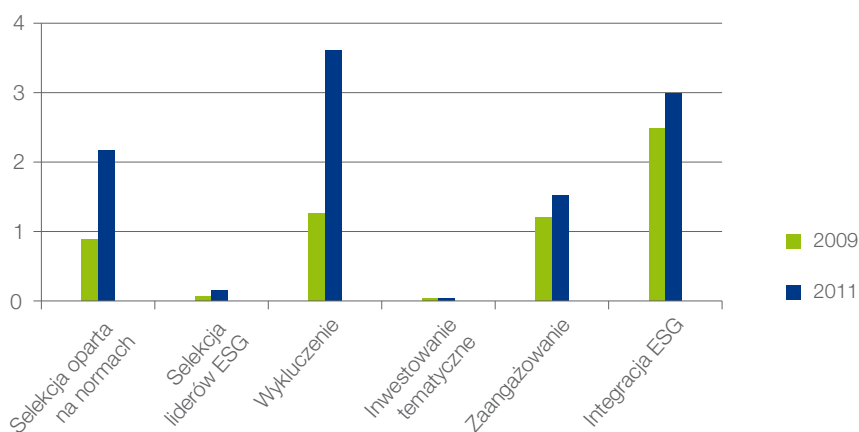
Inwestowanie z wpływem (Impact Investment) – inwestowanie w spółki, organizacje lub fundusze, z zamiarem wywołania, obok zwrotu z inwestycji, pozytywnego wpływu społecznego lub środowiskowego. Zalicza się do tego inwestycje w mikrofinanse oraz projekty, organizacje i przedsiębiorstwa społeczne.

cja liderów ESG (Best-in-class) - selekcja oparta na wyborze spółek lub aktywów osiągających najlepsze rezultaty lub najbardziej rozwiniętych pod względem kwestii ESG – **średnioroczny wzrost o 46%**.

I Polska

W zestawieniu Eurosif Polska znalazła się na ostatniej pozycji pod względem wartości zarządzanych aktywów w każdej ze strategii SRI (wśród 14 przeba-

Wykres 1. Wzrost wartości aktywów zarządzanych zgodnie z poszczególnymi strategiami SRI w Europie (w bln EUR)

Źródło: Eurosif, European SRI Study 2012.

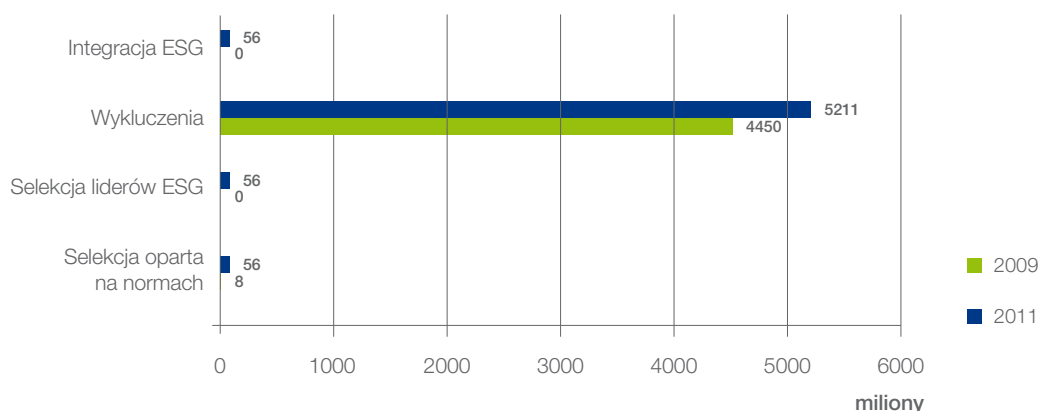
Najpopularniejszą w ostatnich latach strategią SRI stosowaną w krajach europejskich jest strategia **Wykluczenia (Exclusions)**, czyli wykluczenie ze spektrum inwestycyjnego określonych spółek, sektorów lub krajów, jeśli są one zaangażowane w konkretną działalność, np. produkcję papierosów - na koniec 2011 roku wartość zarządzanych zgodnie z nią aktywów wyniosła 3,82 bln EUR. Na drugim miejscu znalazła się strategia **Integracja ESG (Integration of ESG)**, czyli wyraźne włączenie przez zarządzających aktywami szans i ryzyk ESG do tradycyjnej analizy finansowej – 3,2 bln EUR.

Natomiast największy wzrost wartości zarządzanych aktywów w latach 2009-2011 został odnotowany w przypadku strategii **Selekcja oparta na normach (Norms-based screening)**, czyli wykluczenie ze spektrum inwestycyjnego spółek lub krajów łamiących międzynarodowe normy związane z obszarami ESG - o **54% średniorocznie** oraz **Selekc-**

danych europejskich krajów). Polski rynek SRI wynosi 5,23 mld PLN, co stanowi ok. 0,3% całego rynku finansowego w kraju. W strukturze odpowiedzialnych inwestycji jednoznacznie dominują te oparte na strategii Wykluczenia. Dodatkowo, dwa fundusze w Polsce stosują w sposób łączny strategię: Selekcja liderów ESG, Selekcja oparta na normach i Integracja ESG.

I Giełdowe indeksy SRI

Obecnie na 27 wiodących światowych giełd 15 uruchomiło indeksy firm odpowiedzialnych, a kolejnych 5 planuje to zrobić w najbliższym czasie. Na szczycie Rio 20+, 5 wiodących giełd rynków rozwiniętych i wschodzących – amerykańska NASDAQ OMX, brazylijska BM & FBOVESPA, południowoafrykańska Johannesburg Stock Exchange (JSE), turecka Istanbul Stock Exchange (ISE) i egipska EGX – poinformowało

Wykres 2. Wartość aktywów zarządzanych zgodnie z poszczególnymi strategiami SRI w Polsce (w mln PLN)

Źródło: Eurosif, European SRI Study 2012, dane dla Polski zebrane przez Accreo Taxand

o podjęciu wspólnego zobowiązania do współpracy z inwestorami, firmami i organami regulacyjnymi w celu promowania długoterminowych, zrównoważonych inwestycji i poprawy ujawniania kwestii ESG wśród spółek giełdowych. Deklaracja jest efektem prac w ramach inicjatywy Sustainable Stock Exchanges, zapoczątkowanej przez Global Compact, UNCTAD i PRI w 2009 roku. W 2012 roku Giełda brazylijska BM&FBOVESPA przyjęła politykę „raportuj lub wyjaśnij”, zgodnie z którą spółki na niej notowane muszą albo regularnie publikować raport społeczny, albo wyjaśnić, czemu tego nie robią.

W Polsce w 2009 roku Giełda Papierów Wartościowych utworzyła pierwszy w Europie Środkowo-Wschodniej indeks spółek odpowiedzialnych. W założeniach GPW, projekt RESPECT Index ma na celu wyłonienie spółek zarządzanych w sposób odpowiedzialny i zrównoważony, ale ponadto mocno akcentuje atrakcyjność inwestycyjną spółek, którą charakteryzuje m.in. jakość raportowania, poziom relacji inwestorskich czy ład informacyjny.

Analizy

Organizatorzy projektu „Analiza ESG spółek w Polsce” zaprosili do współpracy analityków, którzy wykonali analizy biorąc pod uwagę dane ESG zebrane w ramach badania spółek. Poniżej zostały zaprezentowane przykłady analiz badających potencjalne korelacje pomiędzy danymi finansowymi i pozafinansowymi.

Czy raportowanie danych pozafinansowych może być elementem przewagi konkurencyjnej spółki na rynku kapitałowym?

PIOTR KAŻMIERKIEWICZ ► CDM PEKAO S.A.

Inwestowanie jako proces

Inwestowanie samo w sobie jest procesem oceny perspektyw i ryzyk związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa. Z punktu widzenia inwestora, pożądaną metodą doboru spółek do portfela będzie ta, która przybliży go do akceptowanej relacji oczekiwanej stopy zwrotu do ryzyka inwestycji. Z jednej strony istnieje zatem potrzeba oszacowania ryzyka związanego z inwestycją w akcje, z drugiej zaś oceny wzrostowego potencjału wyselekcjonowanych spółek.

Niestety rok 2007, a w szczególności rok 2008, przyniosły weryfikację adekwatności wycen aktywów na całym świecie. Pęknięcie kolejnych baniek spekulacyjnych na rynku surowcowym oraz rynkach akcji doprowadziło do przeceny wielu z nich, nierzadko nawet o kilkadziesiąt procent od historycznych maksimów. O ile znaczna część spadku wartości aktywów może być wytłumaczona światowym kryzysem gospodarczym, o tyle tak diametralne zmiany wyceny wartości doprowadziły wielu teoretyków i praktyków ryn-

ku kapitałowego do konieczności zastanowienia się nad pozostałymi przyczynami. Zrodziło się wiele pytań, począwszy od tego, czy błąd leżał w zbyt optymistycznych założeniach modeli przyjętych do wycen aktywów, czy w użyteczności modeli jako takich.

Proces selekcji spółek do portfela nierozłącznie wiąże się z ryzykiem zaangażowania kapitału w firmy obciążone ryzykiem inwestycyjnym większym niż maksymalne dopuszczane ryzyko wynikające z oczekiwań inwestora. Przez ryzyko rozumie się tutaj zarówno prawdopodobieństwo niezrealizowania oczekiwanych stóp zwrotu z inwestycji, jak i narażenie zainwestowanych środków na ponadprzeciętne wahania ich wartości w czasie. Spojrzenie na ryzyko jest tutaj ściśle zależne od profilu inwestora. O ile bowiem, z punktu widzenia inwestora indywidualnego, najistotniejszą rzeczą jest osiągnięcie stóp zwrotu w poszczególnych latach, na poziomie uzasadniającym podejmowane ryzyko, o tyle decyzje podejmowane przez zarządzających funduszami inwestycyjnymi mogą ograniczać się do maksymalizacji odchylenia in plus wyni-

ków portfela od rezultatów osiągniętych przez przyjęty benchmark (przykładowo indeks WIG dla polskiego rynku akcji). Stąd też dla inwestora indywidualnego wynikiem satysfakcjonującym będą wyniki portfela wyższe od stopy zwrotu z aktywów wolnych od ryzyka (przykładowo bonów skarbowych). Z punktu widzenia zarządzającego funduszem zaś punktem odniesienia będzie najczęściej indeks szerokiego rynku.

I Społeczny wymiar inwestycji

Społeczny wymiar światowego kryzysu gospodarczego ostatnich lat przyczynił się do rozpowszechnienia koncepcji „inwestowania społecznie odpowiedzialnego”. I choć temat staje się obecnie coraz bardziej „modny”, to można odnieść wrażenie, że jego obecna interpretacja zaczyna odbiegać od pierwotnych założeń. Coraz więcej osób zajmujących się tą tematyką akcentuje jedynie społeczny wymiar SRI, określając je jako metodę lokowania kapitału ze szczególnym uwzględnieniem społecznych konsekwencji tejże inwestycji. Wydaje się jednak, że taki sposób prezentowania SRI może wzbudzić zainteresowanie jedynie ludzi, których osobiste wartości odzwierciedlone są w czynionych inwestycjach lub odczuwających potrzebę wspierania społeczeństwa poprzez taką alokację posiadanych oszczędności. I choć podstawą SRI rzeczywiście jest ich etyczny charakter, to warto na chwilę odejść od altruistycznych powódek i spojrzeć na koncepcję SRI jako inwestowania odpowiedzialnego i zrównoważonego (*Sustainable and Responsible Investment*). To nieco mniej popularne rozwinięcie skrótu SRI wydaje się lepiej odzwierciedlać jego ideę dostrzegając, że firma, jako część społeczeństwa swoim działaniem wchodzi w dialog ze wszystkimi grupami interesariuszy (właścicielami, pracownikami, klientami, dostawcami czy społecznością lokalną). Wzajemnie przenikanie się grup powoduje, że wspólnym ich celem powinien być zrównoważony rozwój przedsiębiorstwa. Dotyczy to również, a nawet szczególnie, inwestorów, którzy powierzając swój kapitał, żądają w zamian wzrostu wartości dla akcjonariuszy oraz jej stabilności wynikającej z ograniczania ryzyk funkcjonowania biznesu.

Można zatem powiedzieć, że świadoma inwestycja ma na celu przybliżenie inwestorów do pożądanego relacji oczekiwanej stopy zwrotu do ryzyka. Twierdzenie to oparte jest na założeniu, że odpowiedzialność społeczna spółki jest integralną częścią długofalowej stra-

tegi firmy. Jej realizacja pozwala spółce na zwiększenie stabilności przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej w wyniku utrzymania wysokiego standardu w relacjach z klientami i dostawcami oraz silnych związków ze społecznością. To zaś pozytywnie wpływa na uzyskiwane wyniki finansowe oraz pozycję konkurencyjną i zwiększa elastyczność zarządzania w sytuacjach kryzysowych. Taki stan rzeczy podnosi poziom zaufania do spółki, ułatwiając jej dostęp do zewnętrznego finansowania stosunkowo niskim kosztem, co pozytywnie wpływa na bieżącą wartość oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych, a zatem i wartość firmy.

Dla wielu inwestorów powyższe, poniekąd intuicyjne, dowody będą jednak niewystarczające aby przekonać się do istoty zrównoważonych inwestycji. Stąd też naturalna wydaje się potrzeba empirycznego zbadania zależności pomiędzy finansową i pozafinansową działalnością spółki. Dla wielu inwestorów jest to jednak próba parametryzacji związków między proce-

I choć podstawą SRI rzeczywiście jest ich etyczny charakter, to warto na chwilę odejść od altruistycznych powódek i spojrzeć na koncepcję SRI jako inwestowania odpowiedzialnego i zrównoważonego

sami czysto finansowymi, a rzeczami niemierzalnymi. Powszechne jest bowiem twierdzenie, że nie da się zweryfikować wpływu działalności spółki w obszarach środowiskowym, społecznym i ładu korporacyjnego (*Environment, Society, Governance; ESG*) na jej finansowy wymiar działalności. Gdy już jednak dochodzi do takiej próby, niejednokrotnie ogranicza się ona do oszacowania tzw. „kosztu bycia odpowiedzialnym”, czyli przedstawienia strony kosztowej związanej z aktywnością spółki w obszarze ESG. Brak głębszej refleksji nad tematem może prowadzić także do zniechęcenia spółek do ujawniania danych z obszarów ESG, w obawie przed byciem „ukaranym” przez inwestorów. Owa kara wynikałaby z przekonania, że społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstwa to zbędny koszt prowadzący do nieefektywnego gospodarowania zasobami firmy, a w konsekwencji do obniżenia jej rentowności. Gdyby powyższe stwierdzenie było prawdziwe, to spółki raportujące na temat swojej działalności pozafinansowej powinny cecho-

wać się gorszymi relacjami parametrów rynkowych (wyrażonych np. za pomocą stopy zwrotu i jej wahań) od średnich wartości tychże parametrów dla podmiotów niepodających takich działań wcale. Weryfikacja tej tezy będzie jednym z elementów niniejszego badania.

I Trudności w analizie

Dla inwestorów sporym problemem przy próbie samodzielnej analizy danych pozafinansowych jest ograniczona ich dostępność. Na polskim rynku kapitałowym trudno jest znaleźć zbiór zstandaryzowanych danych pozafinansowych, który w sposób istotny mógłby uzupełnić analizy spółek oparte wyłącznie na danych finansowych i rynkowych. Dotychczasowe wybiórcze traktowanie tematu raportowania może być podstawą niewielkiego zainteresowania rodzimych inwestorów uwzględnianiem czynników ESG w procesie inwestycyjnym. Stąd tak ważne wydaje się uzupełnienie finansowego krajobrazu informacji o spółkach, danymi pozafinansowymi zebranymi w ramach pierwszej edycji badania „Analizy ESG spółek w Polsce”, przeprowadzonego przez Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, GES oraz Accreo Taxand.

I W poszukiwaniu zależności

W celu kompleksowej oceny stanu raportowania danych finansowych przez spółki obecne na polskim rynku kapitałowym, podjęto próbę odpowiedzi na pytanie „czy raportowanie danych pozafinansowych może być elementem przewagi konkurencyjnej spółki na rynku kapitałowym?” Próba ta miała na celu stwierdzenie występowania i istotności zależności pomiędzy danymi finansowymi i pozafinansowymi wśród spółek notowanych na GPW i rynku NewConnect, jak również sprawdzenie, czy stosowanie kryteriów pozafinansowych w selekcji spółek może być źródłem istotnych przewag nad podejściem tradycyjnym, w procesie szacowania relacji ryzyka i oczekiwanej stopy zwrotu z inwestycji.

Z punktu widzenia zarządzających spółkami notowanymi na GPW i rynku NewConnect istotne jest natomiast znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy możliwe jest stwierdzenie istotnej statystycznie, pozytywnej relacji pomiędzy poziomem raportowania, a ostrzeganiem spółki przez inwestorów. Mając świadomość

Dostrzeżenie pozytywnego wpływu odpowiedzialności społecznej spółek na koszt pozyskiwania przez nie kapitału, mogłoby być podstawą do zwiększania transparentności spółek w obszarach ESG, jako czynności o ściśle biznesowym uzasadnieniu

istotności danych rynkowych w procesie szacowania kosztu pozyskania kapitału niezbędnego do funkcjonowania przedsiębiorstwa, występowanie takiego zjawiska (przykładowo w postaci wyższych od rynkowych, przeciętnych stóp zwrotu z inwestycji przy podobnym poziomie ryzyka lub porównywalnych zwrotów przy niższym poziomie zmienności) mogłoby przyczynić się do zmiany podejścia spółek do raportowania danych pozafinansowych. Dostrzeżenie pozytywnego wpływu odpowiedzialności społecznej spółek na koszt pozyskiwania przez nie kapitału, mogłoby być podstawą do zwiększania transparentności spółek w obszarach ESG, jako czynności o ściśle biznesowym uzasadnieniu.

Mając świadomość, że poniższe wnioski nie będą w tej kwestii rozstrzygające, i tak zachęca się do głębszej analizy otrzymanych rezultatów. Z uwagi na fakt, że jest to pierwsza edycja badania, wyniki mają charakter statyczny i są próbą oceny stanu na 30 czerwca 2012 roku. W procesie analizy zależności wykorzystano zatem wyniki badania „Analizy ESG spółek w Polsce” za rok 2012, a także dane finansowe obejmujące lata 2009-2011 oraz dane na temat miesięcznych stóp zwrotu spółek w okresie od 30 września 2009 do 30 września 2012 roku.

Analizie poddano następujące wskaźniki:

- ▶ stopę zwrotu z aktywów (*Return On Assets based on bottom EPS, ROA*) – obliczaną jako wynik netto z danego roku podzielony przez poziom aktywów spółki,
- ▶ stopę zwrotu z kapitałów własnych (*Return on Common Equity, ROE*) – obliczaną jako wynik netto z danego roku podzielony przez poziom kapitałów własnych spółki.

Podstawową zaletą zastosowania wskaźnika ROE jest fakt, że pozwala on ocenić efektywność zarządzania spółką, nie budząc przy tym zastrzeżeń przy porówny-

waniu podmiotów z odmiennych branż. Stosunkowo liczna grupa spółek poddanych badaniu pozwoliła także na porównanie ich pod kątem efektywności funkcjonowania poszczególnych sektorów. W ramach takiej analizy dodatkowo korzystano ze wskaźnika ROA. Podziału na sektory dokonano na podstawie klasyfikacji sektorowej zaproponowanej przez firmę MSCI, która wyróżnia dziesięć głównych branż.

I Kto raportuje?

Dwadzieścia lat, które upłynęło od czasu dokonania się transformacji ustrojowych w Polsce, to okres szybkiego rozwoju cywilizacyjnego i ekonomicznego, obfitującego w znaczące przemiany w strukturze społecznej. Niestety odmiennosc nowej rzeczywistości ekonomiczno-społecznej nie przyczyniła się do wystarczającej zmiany postaw i wzrostu wzajemnego zaufania między ludźmi. Doprowadziło to do stworzenia sytuacji, w której firmy starające się działać w sposób odpowiedzialny, posiadają stosunkowo łatwy dostęp do kapitału finansowego, lecz cierpią na brak wystarczającego kapitału społecznego.

Niestety, na obecnym etapie rozwoju świadomości wśród polskich inwestorów więcej jest wyzwań niż rzeczywistych możliwości oceny poziomu odpowiedzialności przedsiębiorstw. Wynika to głównie z braku partnerskiego podejścia do komunikacji pomiędzy spółkami notowanymi na GPW, a akcjonariuszami. O ile, według wyników badań, spółki z GPW i NewConnect odznaczały się satysfakcjonującym poziomem raportowania w kwestii ładu korporacyjnego, o tyle jakość i istotność informacji z pozostałych obszarów (środowiskowego i praw człowieka) wciąż pozostaje na niskim poziomie.

Patrząc na polski rynek kapitałowy przez pryzmat przynależności spółek do poszczególnych indeksów, wyraźnie zauważalna jest zależność pomiędzy wielkością spółki, a poziomem raportowania przez nią danych pozafinansowych. We wszystkich kategoriach prym zdecydowanie wiodą tzw. blue chipy czyli spółki z indeksu WIG20. Warto zwrócić uwagę na stosunkowo niski wynik wśród spółek zagranicznych, które nawet uwzględniając tylko GPW, plasowały się za spółkami wchodzącymi w skład indeksu sWIG80.

Wydawać by się mogło, że podmioty tworzące indeks dedykowany spółkom z branży Life Science, powin-

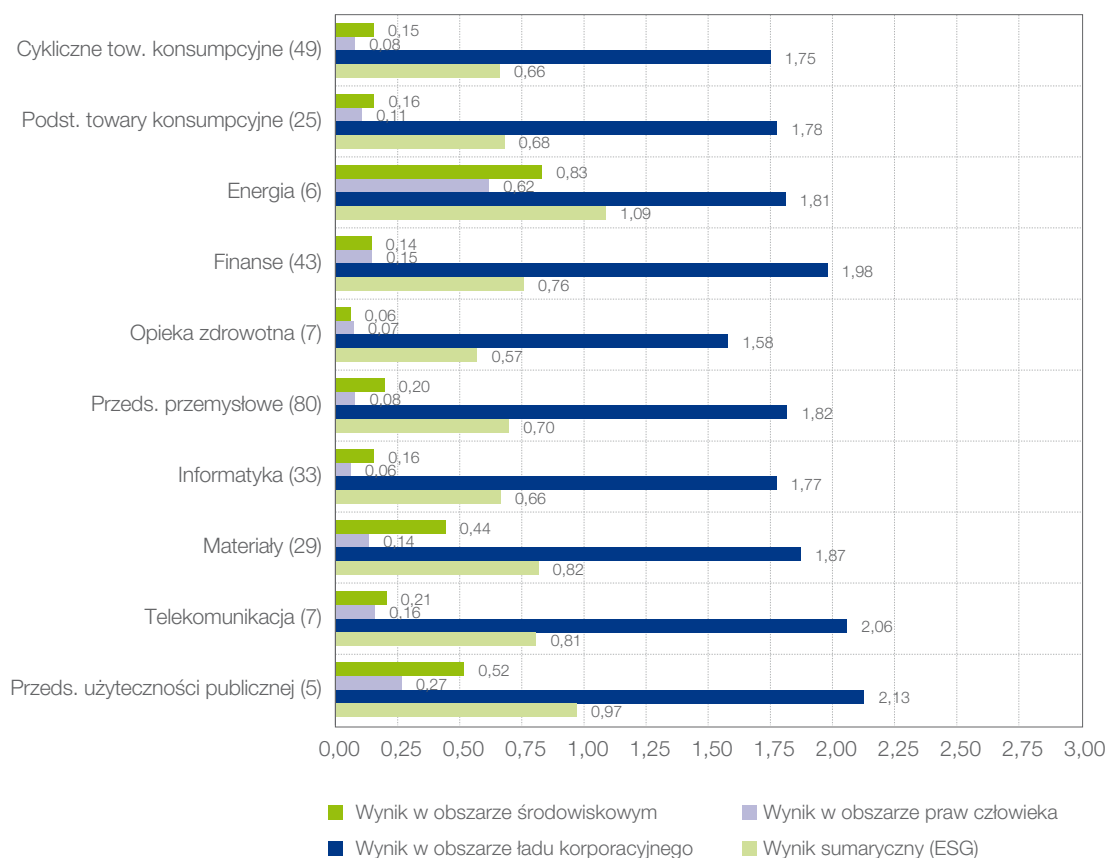
ny być naturalnymi liderami w zakresie dostarczania danych pozafinansowych. Dlatego o ile nie dziwi niski poziom raportowania spółek z rynku NewConnect, o tyle negatywnym zaskoczeniem jest poziom raportowania spółek wchodzących w skład indeksu NCX Life Science. Z uwagi zatem na brak dostatecznie dużej próby spółek z rynku NewConnect raportujących choćby w minimalnym stopniu istotne dane z obszarów środowiskowych (9,7%) i praw człowieka (7,1%), w procesie analizy zależności uwzględniono jedynie spółki notowane na GPW. Dla uzyskania pełnej porównywalności do badania zakwalifikowano podmioty, których okres sprawozdawczy pokrywa się z rokiem kalendarzowym. Z analizy wykluczono spółki notowane krócej niż trzy lata, a także te, których kapitały własne w dowolnym roku były ujemne.

negatywnym zaskoczeniem jest poziom raportowania spółek wchodzących w skład indeksu NCX Life Science

Stosunkowo niedługa historia naszego rynku kapitałowego powoduje, że grono notowanych spółek charakteryzuje spora niejednorodność. Dlatego na potrzeby analiz ogólnych zależności pomiędzy danymi finansowymi i pozafinansowymi, zdecydowano się wykluczyć z dalszego badania obserwacje odstające, które mogły zaburzać dalsze wnioskowanie. Pod pojęciem „obserwacje odstające” w niniejszej analizie rozumie się 5% spółek o najniższych i najwyższych wartościach rentowności kapitałów własnych. W dalszej części opracowania wnioskowanie odbywać się będzie zatem na próbie ograniczonej do spółek, których trzyletnie średnie rentowności kapitałów własnych znajdują się wśród 90% środkowych wartości rozkładu wskaźnika ROE. Zawęży to grupę badawczą do 254 podmiotów. W przypadku analiz w ramach poszczególnych sektorów założenie to będzie uchylone, co oznacza, że przy podziale branżowym wykorzystane zostaną 284 spółki.

Przyglądając się podziałowi sektorowemu na GPW, już na wstępie zauważalne są spore dysproporcje w liczebności poszczególnych branż. Wśród spółek dopuszczonych do analizy najliczniej reprezentowane były przedsiębiorstwa przemysłowe (80 spółek), które wraz z podmiotami finansowymi (43) oraz wytwarzającymi cykliczne dobra konsumpcyjne (49), znacząco przeważały nad pozostałymi sektorami.

Rysunek 1. Poziom raportowania na GPW w poszczególnych sektorach MSCI (skala: 0-3 pkt.; w nawiasach liczba spółek)

Źródło: GES, obliczenia własne.

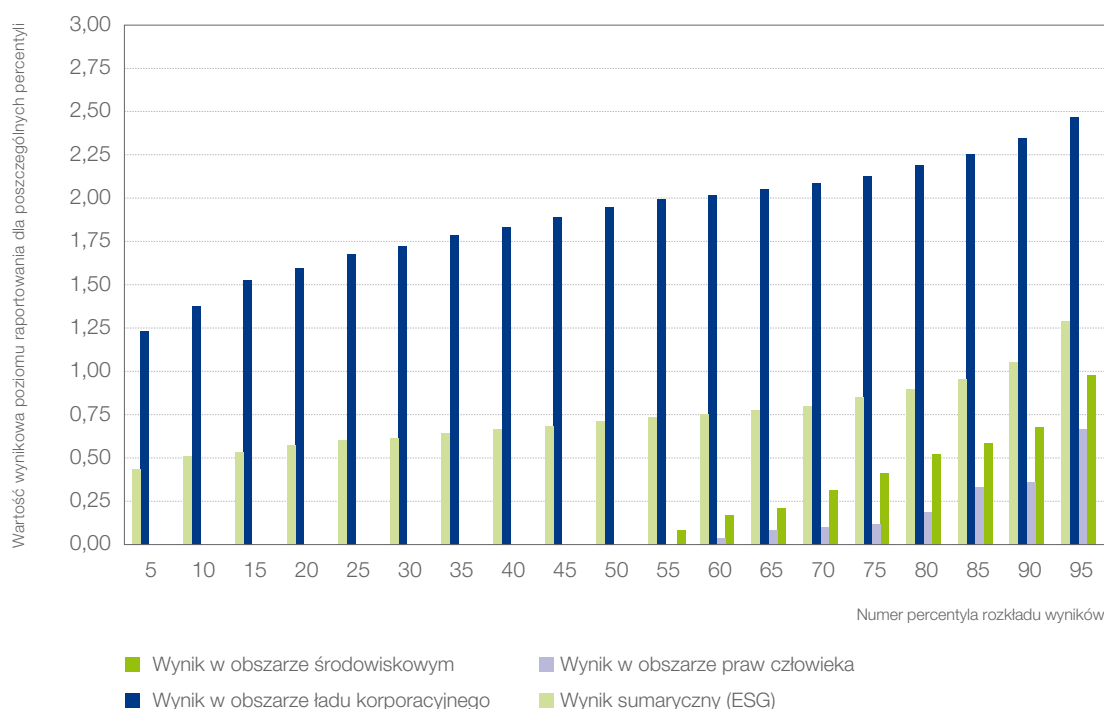
Z pozostałych sektorów aż cztery (telekomunikacyjny, energetyczny, użyteczności publicznej i opieki zdrowotnej) charakteryzują się niewielką liczebnością, przez co wnioskowanie w ich obszarze może być obarczone dużym błędem. Biorąc jednak pod uwagę znaczenie tych branż (szczególnie energetycznej i opieki zdrowotnej) w kontekście pozafinansowych danych z obszaru środowiskowego i praw człowieka, mimo wszystko zdecydowano się umieścić je w opracowaniu. Uwzględnienie sektora energetycznego i telekomunikacyjnego jest istotne także z punktu widzenia ich wpływu na kształtowanie się obrazu całego rynku (znaczny udział w indeksie WIG). Sektor energetyczny i użyteczności publicznej to także liderzy w raportowaniu pozafinansowym, co czyni je kluczowymi dla rezultatów całej analizy, zaś ich brak mocno zaburzałby rozkład wyników poziomego raportowania w poszczególnych obszarach.

Rysunek 2 przedstawia inne ujęcie poziomu raportowania przez spółki. Na osi poziomej zaznaczono numery poszczególnych percentyli, zaś oś pionowa przedstawia wartości tychże percentyli w poszczególnych obszarach.

Obiecujące rezultaty

Okres trzech lat zakończony 30 września 2012 roku nie był łatwy z punktu widzenia inwestorów i to, pomimo że indeks szerokiego rynku odnotował w tym czasie średniomiesięczną stopę zwrotu na poziomie +0,54 %. Było to możliwe głównie za sprawą dużych spółek, które w tym czasie radziły sobie zdecydowanie lepiej od małych i średnich przedsiębiorstw. Dość powiedzieć, że w grupie analizowanych 254 spółek jedynie cztery sektory MSCI (energia, materiały, informatyka i telekomunikacja) osiągnęły dodatnią średnią miesięczną stopę zwrotu (rysunek 8). Zestawiając rozbieżność wyników raportowania (zapre-

Rysunek 2. Rozkład poziomego raportowania w poszczególnych obszarach (skala: 0-3 pkt.; w nawiasach liczba spółek)

Źródło: GES, obliczenia własne.

Okazuje się, że w tak zmiennych warunkach rynkowych, spółki ujawniające istotne dane pozafinansowe pozytywnie wyróżniały się zarówno na tle pozostałych spółek z sektora jak i całego rynku.

zentowane na rysunku 2) z parametrami opisującymi wynik inwestycji w spółki (trzyletnia średnia i odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu), otrzymujemy poniższą tabelę (rysunek 3). Przykładowo pierwsze trzy komórki pierwszego wiersza (górne 5% wyników) oznaczają, że 5% z 254 spółek osiąga wynik raportowania w obszarze środowiskowym równy 0,98 lub większy. Ponadto spółki o wyniku w obszarze środowiskowym równym 0,98 lub większym, w okresie ostatnich trzech lat przynosiły miesięcznie średnio 0,61% zysku, a inwestycja w takie walory obarczona była przeciętnie ryzykiem rzędu 7,63%. Z kolei pierwsze trzy komórki piątego wiersza (trzeci kwartył) oznaczają, że 25% z 254 spółek osiąga wynik raportowania w obszarze środowiskowym równy 0,42 lub większy. Ponadto spółki

o wyniku w obszarze środowiskowym równym 0,42 lub większym, w okresie ostatnich trzech lat przynosiły miesięcznie średnio 0,34% straty, a inwestycja w takie walory obarczona była przeciętnie ryzykiem rzędu 11,16%. Warto zwrócić uwagę, że w obszarze środowiskowym mediana wszystkich wyników osiąga już wartość 0,00. Oznacza to, że połowa z 254 badanych spółek nie ujawnia w tym obszarze żadnych istotnych danych. Wartości średniej i odchylenia w tym przypadku oznaczają, że spółki z wynikiem w obszarze środowiskowym równym lub większym zeru (w praktyce oznacza to wszystkie 254 podmioty) przynosiły miesięcznie 0,38% straty przy poziomie ryzyka rzędu 12,06%.

Okazuje się, że w tak zmiennych warunkach rynkowych, spółki ujawniające istotne dane pozafinansowe pozytywnie wyróżniały się zarówno na tle pozostałych spółek z sektora jak i całego rynku. I choć wśród analizowanych spółek jedynie w obszarze ładu korporacyjnego ponad połowa podmiotów raportuje istotne dane pozafinansowe, to podmioty te zostały docenione przez inwestorów i nagrodzone lepszymi wynikami inwestycyjnymi. Co więcej, w każdej kategorii pięć procent najlepszych spółek

Rysunek 3. Poziom raportowania w poszczególnych obszarach, a wyniki inwestycyjne w trzyletnim horyzoncie

	Percentyle rozkładu czynników z obszaru środowiskowego	Średnia miesięczna stopa zwrotu	Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu	Percentyle rozkładu czynników z obszaru praw człowieka	Średnia miesięczna stopa zwrotu	Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu	Percentyle rozkładu czynników z obszaru ład korporacyjny	Średnia miesięczna stopa zwrotu	Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu	Percentyle rozkładu - wynik sumaryczny (ESG)	Średnia miesięczna stopa zwrotu	standardowe miesięcznych stóp
górne 5% wyników	0,98	0,61	7,63	0,67	0,34	9,22	2,47	0,31	8,13	1,29	0,47	8,09
górne 10%	0,68	0,13	10,35	0,36	0,01	8,98	2,35	-0,07	9,25	1,05	-0,19	9,86
górne 15%	0,59	-0,22	11,46	0,34	-0,14	9,58	2,26	-0,31	9,84	0,95	-0,15	10,01
górne 20%	0,52	-0,30	11,43	0,19	-0,10	9,81	2,19	-0,32	10,94	0,90	-0,28	10,22
trzeci kwartyl	0,42	-0,34	11,16	0,12	-0,42	10,09	2,13	-0,25	11,44	0,85	-0,28	10,51
górne 30%	0,32	-0,24	11,24	0,10	-0,31	10,33	2,09	-0,27	11,44	0,80	-0,11	10,48
górne 35%	0,21	-0,07	11,07	0,09	-0,16	11,09	2,05	-0,32	11,23	0,78	-0,20	10,46
górne 40%	0,17	-0,09	11,14	0,04	-0,22	10,99	2,02	-0,28	11,72	0,75	-0,13	10,54
górne 45%	0,09	-0,05	11,42	0,00	-0,38	12,06	2,00	-0,39	11,61	0,74	-0,08	11,28
mediana	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,95	-0,36	11,73	0,71	-0,16	11,51
górne 55%	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,89	-0,34	11,71	0,68	-0,19	11,54
górne 60%	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,83	-0,33	11,77	0,67	-0,29	11,52
górne 65%	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,79	-0,36	11,93	0,64	-0,26	11,70
górne 70% wyników	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,73	-0,32	11,87	0,61	-0,28	11,65
pierwszy kwartyl	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,68	-0,27	11,86	0,60	-0,34	11,84
górne 80% wyników	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,60	-0,30	12,05	0,57	-0,32	11,80
górne 85% wyników	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,53	-0,34	11,99	0,53	-0,29	11,90
górne 90% wyników	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,38	-0,31	11,92	0,51	-0,31	11,95
górne 95% wyników	0,00	-0,38	12,06	0,00	-0,38	12,06	1,23	-0,33	12,00	0,44	-0,33	11,99

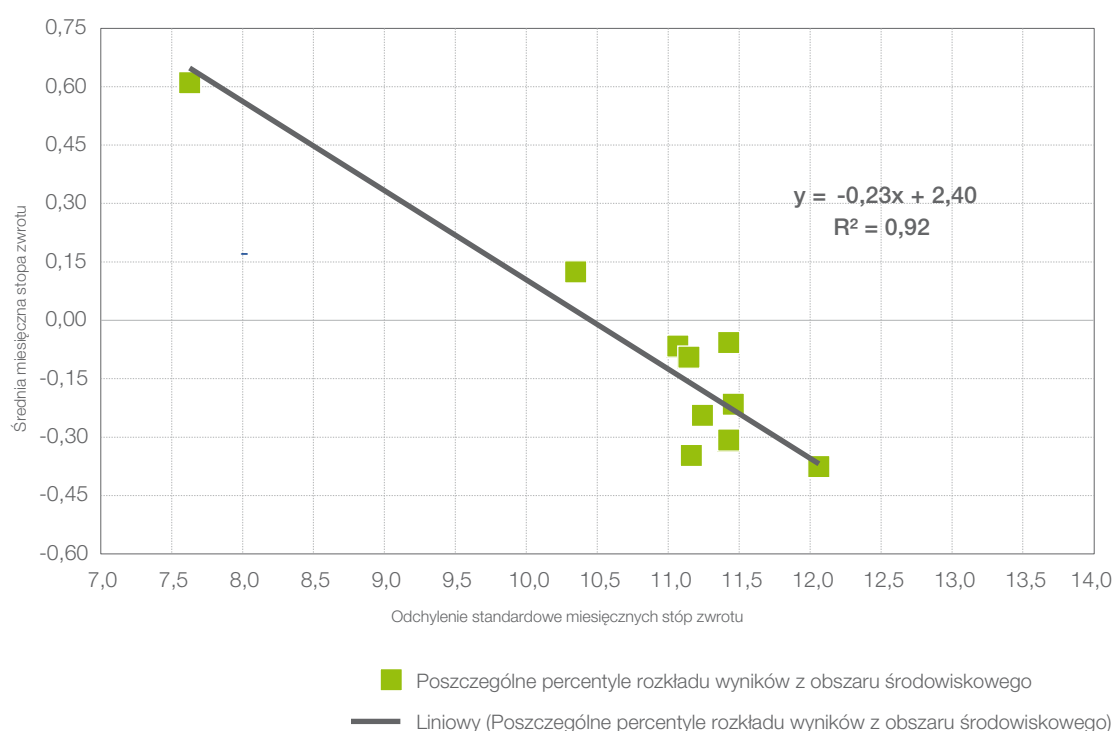
Źródło: GES, GPW, KDPW, obliczenia własne.

W każdej kategorii pięć procent najlepszych spółek przynosiło zawsze dodatnią średnią stopę zwrotu, przy istotnie niższym poziomie ryzyka.

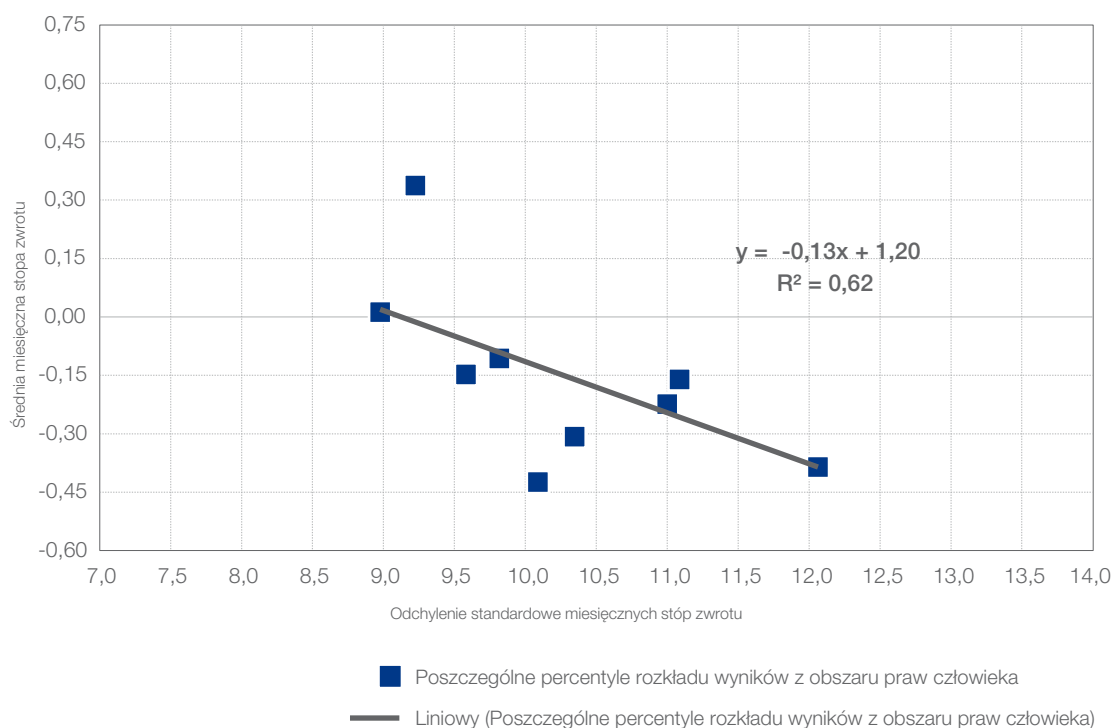
przynosiło zawsze dodatnią średnią stopę zwrotu, przy istotnie niższym poziomie ryzyka. Skutkowało to uzyskiwaniem przez te spółki bardziej pożądanej relacji tychże wartości. Przedstawiając relacje pomiędzy średnimi stopami zwrotu i ich odchyleniami standardowymi, dla poszczególnych percentyli wyników raportowania, na wykresie punktowym jesteśmy w stanie wyznaczyć parametry równania liniowego opisującego powyższe zależności (patrz: rysunek 4-7).

Rezultaty zależności wyników inwestycyjnych od poziomu raportowania w poszczególnych obszarach prezentują się nieco zaskakująco. Otóż najsilniejszy związek (opisany za pomocą współczynnika determinacji R^2) pomiędzy raportowaniem istotnych danych pozafinansowych, a relacją „Ryzyko/Zysk” odnajdujemy w obszarze środowiskowym ($R^2=0,92$). W dalszej kolejności są: ład korporacyjny ($R^2=0,72$) oraz obszar związany z prawami człowieka ($R^2=0,62$).

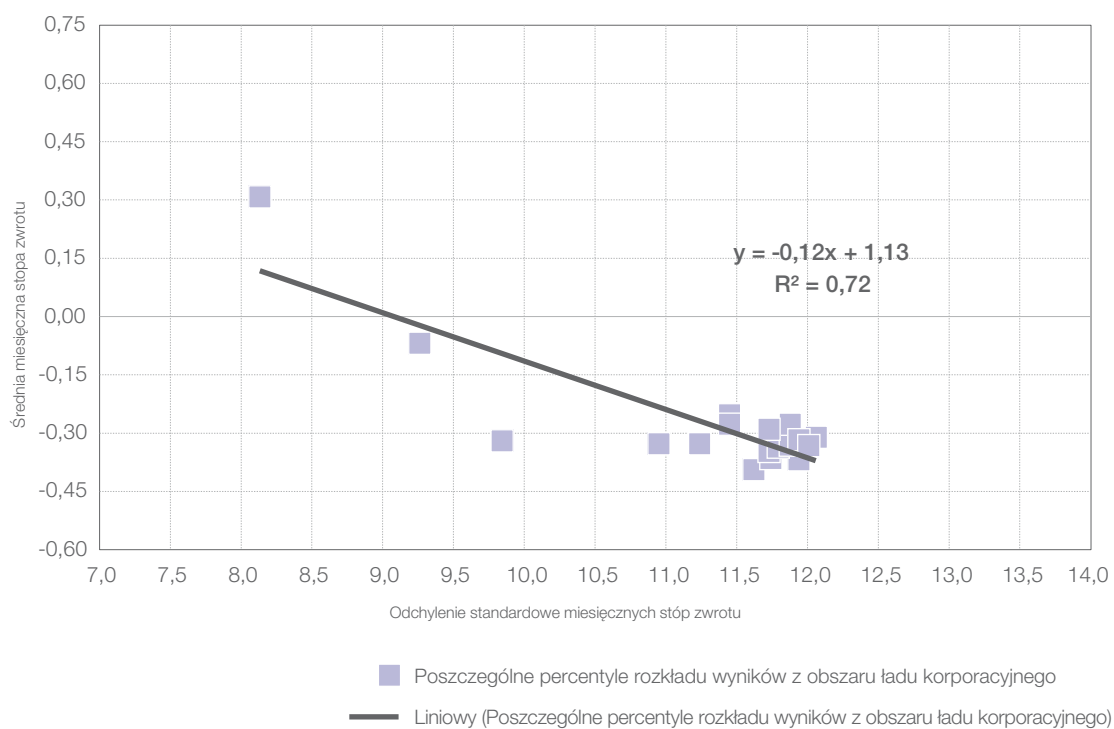
Rysunek 4. Mapa „Ryzyko-Zysk” dla poszczególnych percentyli – obszar środowiskowy

Źródło: GES, GPW, KDPW, obliczenia własne.

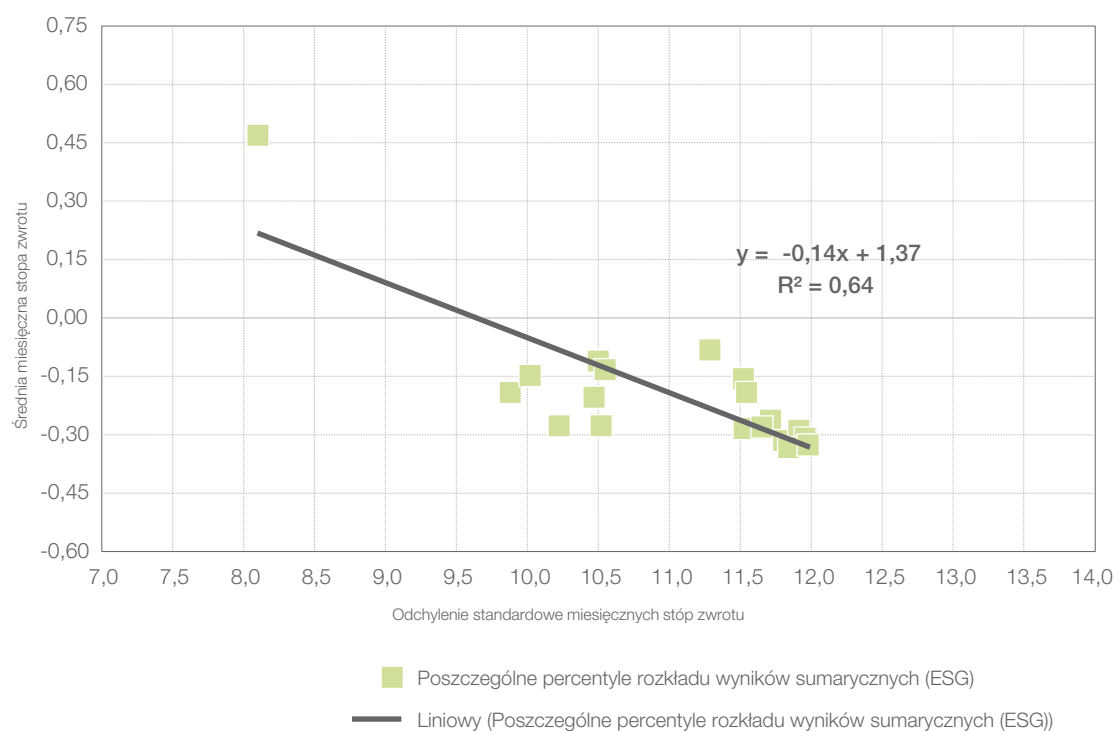
Rysunek 5. Mapa „Ryzyko-Zysk” dla poszczególnych percentyli – obszar praw człowieka

Źródło: GES, GPW, KDPW, obliczenia własne.

Rysunek 6. Mapa „Ryzyko-Zysk” dla poszczególnych percentyli – obszar ładu korporacyjnego

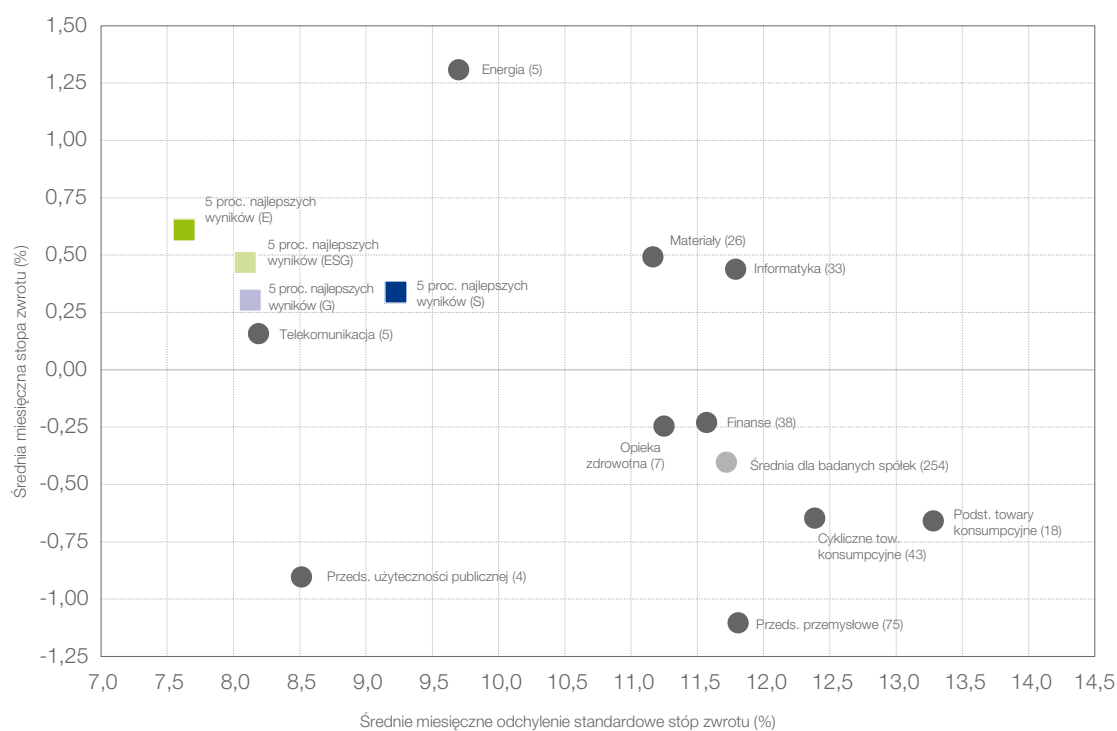
Źródło: GES, GPW, KDPW, obliczenia własne.

Rysunek 7. Mapa „Ryzyko-Zysk” dla poszczególnych percentyli – wynik sumaryczny (ESG)

Źródło: GES, GPW, KDPW, obliczenia własne.

Rysunek 8. Mapa Ryzyko-Zysk w rozbiciu na sektory

Źródło: GES, GPW, KDPW, obliczenia własne.

Pojedyncze punkty na powyższych wykresach reprezentują wartości średnich stóp zwrotu i ich odchyłeń dla poszczególnych percentyli opisanych w tabeli (rysunek 3). Ujemne znaki przy parametrach kierunkowych wszystkich równań świadczą o występowaniu pożądanego dla inwestorów zależności pomiędzy poziomem raportowania, a parametrami inwestycji. Najlepiej zależność tą widać na rysunku 4. Można zatem powiedzieć, że spółki raportujące sporo istotnych danych w obszarze środowiskowym cechowały najlepsze parametry inwestycyjne na przestrzeni ostatnich trzech lat. Niestety wnioski te uzyskujemy w wyniku analizy ex post, co oznacza, że ich słuszność będziemy w stanie ocenić dopiero po upływie przynajmniej roku od sporządzenia badania. Ponadto nie można nie zauważyć, że spółki o najwyższych wynikach raportowania w obszarze środowiskowym (5 percentyl; 12 spółek) reprezentują niemal wyłącznie sektor energetyczny (4) i materiałowy (5), czyli branże których przeciętne stopy zwrotu pozytywnie wyróżniały się na tle całego rynku. Zatem by mówić o trwałości zauważonych prawidłowości potrzebne będzie ponowienie analizy w nadchodzących latach.

Co ciekawe, spore dysproporcje pomiędzy sektorami odnajdujemy także, analizując wybrane wskaźniki rentowności. Postanowiono zatem prześledzić, czy istnieją związki również pomiędzy zyskownością spółek, a poziomem raportowania w poszczególnych obszarach. Wyniki przedstawia następująca tabela (rysunek 9).

Już pobieżna analiza korelacji wskazuje na niezmiernie istotny fakt – otóż w niemal każdym sektorze MSCI poziom raportowania danych pozafinansowych jest ujemnie skorelowany ze zmiennością miesięcznych stóp zwrotu z okresu analizy. I choć większość z tych korelacji ma charakter słaby, to z całą pewnością można stwierdzić, że spółki które prowadziły rozszerzony dialog z interesariuszami były nagradzane przez uczestników rynku kapitałowego większym zaufaniem, które przekładało się na ograniczone wahania kursów akcji tychże podmiotów. Stwierdzenie to jest prawdziwe niemal bez względu na branżę, przez co uzyskane rezultaty stanowią obiecującą bazę do kontynuacji badań w przyszłości.

Interesująco wyglądają także wartości korelacji poziomu raportowania ze wskaźnikami rentowności. Otóż dla wszystkich sektorów w obszarze środowiskowym wartości korelacji są dodatnie. Podob-

Spółki które prowadziły rozszerzony dialog z interesariuszami były nagradzane przez uczestników rynku kapitałowego większym zaufaniem, które przekładało się na ograniczone wahania kursów akcji tychże podmiotów. Stwierdzenie to jest prawdziwe niemal bez względu na branżę, przez co uzyskane rezultaty stanowią obiecującą bazę do kontynuacji badań w przyszłości

nie rzecz wygląda w obszarze praw człowieka, gdzie jedynie branża informatyczna oraz opieki zdrowotnej wykazują odstępstwa. Zaskoczeniem może być brak tak stanowczych wniosków w obszarze ładu korporacyjnego, gdzie spora część sektorów wykazuje ujemne relacje pomiędzy poziomem raportowania, a wskaźnikami ROA i ROE. W przypadku ostatniego z badanych wskaźników (średnia stopa zwrotu) brak jest przesłanek wskazujących na występowanie trwałych relacji z poziomem ujawniania istotnych danych pozafinansowych.

Wśród branż o najsilniejszych korelacjach danych pozafinansowych z finansowymi i rynkowymi, wyróżnić należy przede wszystkim sektor energetyczny, przedsiębiorstwa użyteczności publicznej oraz sektor telekomunikacyjny. Niestety są to również sektory o najmniejszej liczebności w badaniu, przez co wnioskowanie w ich obszarze może być obarczone dużym błędem. Niemniej jednak, jak zasygnalizowano wcześniej, z uwagi na istotność tychże sektorów, zostały one włączone do dalszej analizy. Z uwagi na fakt, że dane pozafinansowe wykazywały najsilniejsze relacje z poziomem odchylenia miesięcznych stóp zwrotu w ostatnich trzech latach, kolejnym etapem badania było wyróżnienie pytań utrzymujących najwyższe ujemne korelacje z poziomem ryzyka inwestycji.

Szczegółowej analizie poddano również związki rentowności spółek z poziomem raportowania, przy czym z uwagi na silne relacje pomiędzy ROA i ROE zdecydowano się przedstawić jedynie obraz korelacji dla rentowności kapitałów własnych. Całość prezentuje poniższa tabela (rysunek 10).

Rysunek 9. Współczynniki korelacji wybranych wskaźników finansowych i rynkowych z poziomem raportowania przez spółki w ramach sektorów w rozbiciu na poszczególne obszary (ESG)

	Poziom korelacji wyników w obszarze środowiskowym				Poziom korelacji wyników w obszarze praw człowieka				Poziom korelacji wyników w obszarze ładu korporacyjnego				Poziom korelacji wyników sumarycznych (ESG)			
	Rentowność aktywów ROA (%)	Rentowność aktywów ROA (%)	Średnia miesięczna stopa zwrotu	Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu	Rentowność kapitałów własnych ROE (%)	Rentowność aktywów ROA (%)	Średnia miesięczna stopa zwrotu	Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu	Rentowność kapitałów własnych ROE (%)	Rentowność aktywów ROA (%)	Średnia miesięczna stopa zwrotu	Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu	Rentowność kapitałów własnych ROE (%)	Rentowność aktywów ROA (%)	Średnia miesięczna stopa zwrotu	Odchylenie standardowe miesięcznych stóp zwrotu
Cykliczne tow. konsump. (49)	0,17	0,24	0,38	-0,06	0,17	0,24	0,14	0,04	-0,03	0,02	-0,03	-0,20	0,13	0,21	0,22	-0,14
Podst. towary konsump. (25)	0,31	0,36	0,03	-0,35	0,21	0,39	0,12	-0,33	-0,05	0,15	0,08	-0,24	0,14	0,35	0,10	-0,40
Energia (6)	0,92	0,98	0,61	-0,85	0,83	0,95	0,48	-0,83	0,41	0,50	0,26	-0,26	0,86	0,95	0,54	-0,79
Finanse (43)	0,06	0,03	-0,21	-0,25	0,14	0,06	-0,05	-0,29	0,12	0,12	0,23	-0,22	0,13	0,08	-0,02	-0,30
Opieka zdrowotna (7)	0,30	0,28	-0,20	-0,24	-0,22	-0,25	-0,46	-0,49	-0,06	-0,58	-0,12	0,00	-0,05	-0,55	-0,27	-0,17
Przeds. przemysłowe (80)	0,16	0,14	-0,21	0,04	0,29	0,14	-0,08	-0,03	0,08	-0,03	-0,06	-0,08	0,19	0,07	-0,14	-0,04
Informatyka (33)	0,03	0,05	0,10	0,09	-0,01	0,00	-0,12	-0,26	-0,12	-0,05	0,21	0,19	-0,06	-0,01	0,16	0,08
Materiały (29)	0,29	0,32	0,25	-0,38	0,30	0,34	0,30	-0,38	0,09	0,09	0,07	-0,26	0,26	0,28	0,23	-0,39
Telekomunikacja (7)	0,24	0,21	0,29	-0,43	0,27	0,24	0,33	-0,48	0,40	0,34	0,61	-0,51	0,35	0,30	0,48	-0,54
Przeds. użyteczności publ. (5)	0,70	0,75	0,52	-0,84	0,32	0,56	0,43	-0,78	-0,21	0,07	0,20	-0,26	0,51	0,69	0,53	-0,87

Źródło: GES, GPW, KDPW, obliczenia własne.

Rysunek 10. Współczynniki korelacji ROE i odchyłeń standardowych z poziomem raportowania przez spółki w rozbiciu na poszczególne pytania

Pytania o najsilniejszej dodatniej korelacji z rentownością kapitałów własnych (ROE)			Pytania o najsilniejszej ujemnej korelacji z odchyleniem standardowym stóp zwrotu		
Cykliczne towary konsumpcyjne	Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?	0,22	Jak szczegółowe są informacje dotyczące Rady Nadzorczej?	-0,28	
	Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	0,21	Jak zmieniała się w czasie ilość gazów cieplarnianych emitowanych przez firmę?	-0,22	
	Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	0,18	Polityka praw człowieka w łańcuchu dostaw	-0,20	
	W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele?	0,17	Jakie informacje na temat wynagrodzenia prezesa zarządu ujawnia firma?	-0,20	
	W jakim stopniu firma ujawnia informacje o polityce i systemie zarządzania firmy odnośnie BHP?	0,16	Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,19	
Podst. towary konsumpcyjne	Stopień wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego	0,30	Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,48	
	Jak zmieniało się zużycie energii na przestrzeni czasu?	0,28	Jaki jest stopień niezależności członków Rady Nadzorczej?	-0,42	
	Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?	0,28	Powołanie komitetu audytu, jego skład i niezależność przewodniczącego	-0,41	
	Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?	0,28	Stopień wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego	-0,39	
	Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	0,26	Jak zmieniała się w czasie ilość gazów cieplarnianych emitowanych przez firmę?	-0,39	
Energia	Stopień wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego	0,99	Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?	-0,95	
	Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?	0,96	Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów?	-0,94	
	Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	0,95	W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele?	-0,92	
	W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele?	0,95	Czy firma bierze odpowiedzialność za przywrócenie środowiska naturalnego do jego stanu pierwotnego?	-0,91	
	W jakim stopniu firma ujawnia informacje o polityce i systemie zarządzania firmy odnośnie BHP?	0,85	W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?	-0,91	
Finanse	Czy firma odnosi się do obowiązujących regulacji w zakresie ładu korporacyjnego?	0,63	Powołanie komitetu audytu, jego skład i niezależność przewodniczącego	-0,59	
	Jakie informacje na temat wynagrodzenia prezesa zarządu ujawnia firma?	0,25	Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,46	
	Jaki jest stopień niezależności członków Rady Nadzorczej?	0,23	Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?	-0,33	
	Jak szczegółowe są informacje dotyczące Rady Nadzorczej?	0,20	Czy firma ujawnia informacje o wolności zrzeszania się i układach zbiorowych?	-0,32	
	Czy firma ujawnia informacje o wolności zrzeszania się i układach zbiorowych?	0,16	Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	-0,32	

Pytania o najsilniejszej dodatniej korelacji z rentownością kapitałów własnych (ROE)

Opieka zdrowotna	Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma?	0,37
	Czy firma posiada program zarządzania środowiskiem w zakresie logistyki oraz rozwiązań transportowych?	0,37
	Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?	0,37
	Powołanie komisji ds. nominacji, jej skład i niezależność przewodniczącego	0,37
	Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	0,37
Przeds. przemysłowe	W jakim stopniu firma ujawnia informacje o polityce i systemie zarządzania firmy odnośnie BHP?	0,27
	W jakim stopniu firma raportuje zagadnienia dotyczące korupcji?	0,27
	Jak zmieniało się zapotrzebowanie na ogrzewanie nowo wybudowanych budynków w przeliczeniu na jeden metr kwadratowy?	0,25
	Program i system zarządzania dotyczące praw człowieka w łańcuchu dostaw	0,25
	Czy firma posiada politykę dotyczącą czasu pracy i systemu wynagrodzeń?	0,24
Informatyka	Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?	0,28
	Jak szczegółowo opisana jest struktura własnościowa firmy?	0,24
	Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?	0,23
	Jak zmieniała się w czasie ilość gazów cieplarnianych emitowanych przez firmę?	0,22
	Jak zmieniało się zużycie energii na przestrzeni czasu?	0,22
Materiały	Jaki jest stopień niezależności członków Rady Nadzorczej?	0,34
	Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	0,34
	Jak szczegółowe są informacje dotyczące Rady Nadzorczej?	0,32
	W jakim zakresie firma wdrożyła standard ISO 14001 i/lub EMAS?	0,31
	W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele?	0,30

Pytania o najsilniejszej ujemnej korelacji z odchyleniem standardowym stóp zwrotu

Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?	-0,69
Stosunek firmy do kwestii różnorodności i dyskryminacji pracowników	-0,62
Jaki procent członków rady nadzorczej stanowią kobiety?	-0,51
Czy firma odnosi się do obowiązujących regulacji w zakresie ładu korporacyjnego?	-0,35
W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele?	-0,31
Jak szczegółowo opisana jest struktura własnościowa firmy?	-0,26
Powołanie komisji ds. nominacji, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,19
Powołanie komitetu audytu, jego skład i niezależność przewodniczącego	-0,11
Jakie informacje na temat wynagrodzenia prezesa zarządu ujawnia firma?	-0,11
Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,10
Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?	-0,26
W jakim stopniu firma ujawnia informacje o polityce i systemie zarządzania firmy odnośnie BHP?	-0,24
Jak szczegółowe są informacje dotyczące Rady Nadzorczej?	-0,23
Czy firma posiada politykę dotyczącą czasu pracy i systemu wynagrodzeń?	-0,22
Czy firma ujawnia informacje o wolności zrzeszania się i układach zbiorowych?	-0,21
Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	-0,46
Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma?	-0,37
Czy firma przeprowadza ocenę oddziaływania na środowisko na etapie planowania projektów?	-0,36
Jak zmieniała się ilość produkowanych odpadów na przestrzeni czasu?	-0,36
Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego?	-0,35

Pytania o najsilniejszej dodatniej korelacji z rentownością kapitałów własnych (ROE)

Telekomunikacja	Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma?	0,62
	Jaki jest stopień niezależności członków Rady Nadzorczej?	0,57
	Powołanie komisji ds. nominacji, jej skład i niezależność przewodniczącego	0,56
	Jaki procent członków rady nadzorczej stanowią kobiety?	0,51
	Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	0,50
Przeds. użyteczności publicznej	Czy firma posiada strategię rozwoju swojej działalności w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii?	0,81
	Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma?	0,80
	Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?	0,70
	Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	0,70
	Stopień wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego	0,61

Pytania o najsilniejszej ujemnej korelacji z odchyleniem standardowym stóp zwrotu

Powołanie komisji ds. nominacji, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,80
Jaki procent członków rady nadzorczej stanowią kobiety?	-0,72
Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,70
Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma?	-0,65
Stosunek firmy do kwestii różnorodności i dyskryminacji pracowników	-0,64
Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe?	-0,95
Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę?	-0,95
Czy firma posiada strategię rozwoju swojej działalności w kierunku wykorzystania odnawialnych źródeł energii?	-0,93
Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego	-0,82
Jak zmieniło się zużycie energii na przestrzeni czasu?	-0,80

Źródło: GES, GPW, KDPW, Notoria, obliczenia własne.

Wśród pytań wyróżniających się wysoką dodatnią korelacją z rentownością kapitałów własnych (ROE), występujących w więcej niż jednym sektorze, wyróżnić należy (w nawiasach liczba sektorów w których wystąpiło dane pytanie):

- ▶ Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę? (5)
- ▶ Czy firma opisuje strukturę organizacyjną i procedury środowiskowe? (4)
- ▶ Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego (3)
- ▶ W jakim zakresie firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele? (3)
- ▶ W jakim stopniu firma ujawnia informacje o polityce i systemie zarządzania firmy odnośnie BHP? (3)
- ▶ Stopień wdrożenia systemu zarządzania środowiskowego (3)
- ▶ Jaki jest stopień niezależności członków Rady Nadzorczej? (3)
- ▶ Jakie informacje na temat wynagrodzenia firm audytorskich ujawnia firma? (3)

Z kolei silne ujemne korelacje z odchyleniem standardowym stóp zwrotu, w ramach wielu sektorów, dostrzegamy wśród pytań:

- ▶ Powołanie komisji ds. wynagrodzeń, jej skład i niezależność przewodniczącego (6)
- ▶ Powołanie komitetu audytu, jego skład i niezależność przewodniczącego (3)
- ▶ Czy firma informuje o inicjatywach zaangażowania społecznego? (3)
- ▶ Jaki jest zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę? (3)

Oznacza to, że spółki które ujawniały istotne informacje m.in. na temat powołania komisji ds. wynagrodzeń, jej składu i niezależności przewodniczącego były postrzegane przez rynek za inwestycje relatywnie bezpieczniejsze (mniejsze wahania stóp zwrotu). Co istotne, pytanie to pojawiło się również na liście pytań o silnych dodatnich korelacjach ROE, co wzmacnia znaczenie przejrzystości spółki w tym obszarze dla jej funkcjonowania biznesowego.

Istotny, z punktu widzenia zarówno firmy, jak i inwestorów, jest również zakres i jakość informacji środowiskowych prezentowanych przez firmę, jak również zakres w jakim firma prezentuje politykę środowiskową i jej cele. Co ciekawe, silne korelacje odnajdujemy również dla poziomu ujawniania informacji na temat wynagrodzenia firm audytorskich (trzy sektory z ROE i

dwa z odchyleniem standardowym). Wyniki te powinny stanowić na przyszłość zachętę do większej przejrzystości spółek w tym obszarze.

Podsumowanie

Wyniki przeprowadzonej analizy wskazują, że nie należy wykluczać istnienia pozytywnego wpływu poziomu raportowania danych pozafinansowych na parametry inwestycji w takie spółki. Będąc świadomym ograniczeń na jakie napotkała niniejsza analiza (pierwsze badanie, brak historycznych odwołań, niewielkie liczebności kluczowych sektorów), otrzymane rezultaty stanowią, mimo wszystko, obiecującą bazę do dalszych badań nad wykorzystaniem filtrów ESG w procesie inwestycyjnym. Istnieją bowiem przesłanki mówiące o tym, że rozszerzenie analizy finansowej o analizę danych pozafinansowych może być pożądaną przez inwestorów poszukujących ponadrynkowych stóp zwrotu z inwestycji. Co warto podkreślić, spółki o wysokim poziomie raportowania wykazywały nie tylko pożądaną relację potencjalnej stopy zwrotu do ryzyka, ale również wysoką rentowność nawet w latach obejmujących kryzys finansowy. To spostrzeżenie powinno stanowić zachętę do uwzględniania danych ESG w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych, szczególnie dla inwestorów o długim horyzoncie inwestycyjnym np. zarządzających funduszami inwestycyjnymi lub emerytalnymi.

Oczywiście, zasadność takich wniosków będziemy mogli potwierdzić po kilku latach powtarzania tego rodzaju analizy. Może się bowiem okazać, że pozytywne relacje rentowności ROE i ROA z poziomem raportowania danych ESG w chwili obecnej związane są ze specyfiką czasów kryzysowych, które poniekąd wymuszają na spółkach wzmożoną komunikację działań podejmowanych przez spółkę, również w obszarze pozafinansowym. Być może spółki, chcąc się wyróżnić na tle słabnącej konkurencji i przyczynić się do lepszego ich postrzegania przez inwestorów, raportują więcej, zwiększając przy tym transparentność prowadzonego biznesu. Niemniej jednak, bazując na uzyskanych wynikach, wydaje się, że inwestowanie w spółki prowadzące otwarty dialog z interesariuszami jest racjonalne z punktu widzenia inwestorów, którzy powierzając swój kapitał, żądają w zamian wzrostu wartości dla akcjonariuszy oraz jej stabilności wynikającej z ograniczania ryzyk funkcjonowania biznesu.

Ocena działań polskich spółek giełdowych w obszarze ESG i jej wybrane konsekwencje

DARIUSZ JĘDRZEJKA ▶ ZAKŁAD FINANSÓW I RACHUNKOWOŚCI

Wstęp

Działalność spółek giełdowych w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu czy ESG⁴ jest od dłuższego czasu postrzegana jako istotna przesłanka przetrwania podmiotu na rynku i utrzymania pozycji konkurencyjnej. Coraz więcej mówi się o tym, że nie da się długookresowo tworzyć wartości dla akcjonariuszy, ignorując czy niedostatecznie uwzględniając sytuację pozostałych interesariuszy. Ponadto uznaje się, że wartość dla interesariuszy da się pogodzić z tą dla akcjonariuszy⁵. Z drugiej strony zwraca się uwagę, że firmy nieodpowiedzialne społecznie, postępujące wbrew powyższemu, narażone są na ryzyko utraty wiarygodności czy reputacji, która w konsekwencji może doprowadzić do niszczenia wartości spółki.

Rosnąca świadomość konieczności uwzględniania kwestii środowiskowych czy społecznych wśród spółek spowodowała, iż obecnie coraz częściej traktuje się to jako inwestycję w kluczową kompetencję czy akty-

wo⁶, a nie jako ograniczenie lub wyłącznie źródło kosztów. Spółki, które uwzględniają w swojej działalności kwestie ESG a jednocześnie informują o tym otoczenie (interesariuszy), mogą oczekiwać określonych korzyści z tego tytułu. Wśród nich można wymienić:

- ▶ poprawę wizerunku i wzrost zaufania do spółki (istotne zwłaszcza w czasie kryzysu gospodarczego⁷), a tym samym wyższy popyt na jej produkty⁸; szybszą akceptację produktów spółki w przypadku wprowadzania nowych produktów czy wchodzenia na nowe rynki⁹,
- ▶ atrakcyjność w oczach inwestorów - może to się przekładać na łatwiejsze pozyskiwanie kapitału (na przykład niższy jego koszt¹⁰). Znaczenia nabierają tak zwane inwestycje społecznie odpowiedzialne, gdzie uwzględnianie kwestii ESG jest jednym z kryteriów wyboru kierunków inwestowania¹¹,
- ▶ szersze możliwości pozyskiwania pracowników, wyższa ich lojalność¹², zadowolenie z pracy¹³,

⁴ zagadnieniami tymi blisko związana jest również koncepcja zrównoważonego rozwoju.

⁵ D. Tapscott, D. Ticoll, *The Naked Corporation: How the Age of Transparency Will Revolutionize Business*, Free Press, New York 2003, s. 8.

⁶ B. Pearce: *Sustainability and business competitiveness*, 2003, http://www.sproutdesign.co.uk/documents/Sustainability_and_Business_Competitiveness.pdf [dostęp: 21.10.2012].

⁷ L. Anam: *CSR a kryzys finansowy*, http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/101201,csr_a_kryzys_finansowy.html [dostęp: 20.10.2012].

⁸ S. Knox, S. Maklan: *Corporate Social Responsibility: Moving Beyond Investment Towards Measuring Outcomes*, „European Management Journal”, vol. 22, No. 5, 2004; R. Trudel, J. Cotte: Does being ethical pay?, „The Wall Street Journal”, May 2008, <http://online.wsj.com/article/SB121018735490274425.html> [dostęp: 20.10.2012].

⁹ M. Hopkins: *Defining indicators to assess socially responsible enterprises*, „Futures”, vol. 29, No. 7, 1997.

¹⁰ A. Bassen, K. Meyer, J. Schlange: *The Influence of Corporate Responsibility on the Cost of Capital*, November 2006, <http://ssrn.com/abstract=984406> [dostęp: 21.10.2012].

¹¹ M. Marcinkowska, *Inwestycje społecznie odpowiedzialne*, [w:] B. Filipiak, B. Mikołajczyk (red.), *Rynki finansowe w rozwoju podmiotów gospodarczych*, Difin, Warszawa 2009, s. 239-255.

¹² S. Knox, S. Maklan: *Corporate Social Responsibility: Moving Beyond Investment Towards Measuring Outcomes*, op. cit.

¹³ L. Burke, J. M. Logsdon: *How Corporate Social Responsibility Pays Off*, „Long Range Planning”, vol. 29, August 1996; I. Maignan, O. C. Ferrell: *Antecedents and benefits of corporate citizenship: an investigation of French businesses*, „Journal of Business Research”, vol. 51, 2001.

- ▶ większą innowacyjność – uwzględnianie aspektów społecznych i ekologicznych wpływa na powstawanie nowych produktów i usprawnianie procesów (w kierunku bardziej ekologicznych)¹⁴,
- ▶ korzyści podatkowe – związane z działalnością charytatywną i współpracą z organizacjami non-profit (korzyści zależne od systemu podatkowego danego państwa¹⁵,
- ▶ niższe koszty mogące wynikać z redukcji zużycia wody, energii, wykorzystania recyklingu,
- ▶ lepsze zarządzanie ryzykiem w spółce w przypadku dodatkowego uwzględniania ryzyka związanego z wpływem na środowisko czy w obszarze społecznym. Może to skutkować również niższymi kosztami ubezpieczenia¹⁶;

Warto jeszcze raz podkreślić, że wymienione wyżej pozytywne aspekty uwzględniania kwestii ESG czy postępowania społecznie odpowiedzialnego, powinny być nieodłączne od procesu informowania otoczenia o podejmowanych działaniach i ich wynikach. Zwiększenie przejrzystości, poprzez udostępnienie dodatkowych, często nieobligatoryjnych informacji, może skutkować lepszą wyceną akcji spółki, wyższym na nie popytem oraz niższą zmiennością ich kursu¹⁷. Ma to swoje źródło głównie we wspomnianym wyżej, wyższym zaufaniu do spółki i zmniejszeniu niepewności wśród jej interesariuszy.

Zarówno podejmowanie działań zawierających się w idei społecznej odpowiedzialności, jak i przekazywanie na ten temat informacji, zwykle nie podlega tak szczegółowym regulacjom, jak na przykład sprawozdawczość finansowa. W wielu krajach pozostaje w sferze stosowania dobrych praktyk czy autoregulacji środowiskowych¹⁸. Niemniej jednak na całym świecie obserwuje się nieustannie rosnące zainteresowanie tym podejściem ze strony samych przedsiębiorstw oraz organizacji włączających się w jej promocję¹⁹. Przykładowo w 2011 roku 95 % z 250 największych przedsiębiorstw na świecie (w 2008 roku było to 80 %, w 2005 roku - 50 %) publikowało raport dotyczący społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa²⁰.

Od ponad 35 lat prowadzi się badania, które mają na celu weryfikację czy liczne potencjalne korzyści wynikające z działania społecznie odpowiedzialnego i zarządzania ryzykiem w obszarach ESG rzeczywiście występują²¹. Analizie poddawane są wyniki operacyjne, finansowe i giełdowe. Wyniki badań nie są jednoznaczne. Niektóre z nich potwierdzają oczekiwane zależności, ale wiele nie pozwala wnioskować o pozytywnym wpływie omawianej działalności. Konkluduje się natomiast, iż spółki postępujące odpowiedzialnie nie są za taką decyzję „karane”²².

Niniejsza praca ma po pierwsze na celu prezentację obrazu polskich spółek giełdowych w kontekście uwzględniania kwestii ESG. Po drugie, podejmuje próbę empirycznej weryfikacji wybranych pozytywnych efektów, których oczekuje się dla podmiotów o wysokiej ocenie działań ESG. Badania przeprowadzono w obszarze wyników finansowych oraz giełdowych.

¹⁴ L. Burke, J. M. Logsdon: *How Corporate Social Responsibility Pays Off*, op. cit.

¹⁵ J. N. Webb, *Corporate Profits and Social Responsibility: "Subsidization" of Corporate Income Under Charitable Giving Tax Laws*, „Journal of Economics and Businesses”, vol. 48, 1995.

¹⁶ ONZ, UN Global Compact, Rainforest Alliance: *Measuring Business Success from Sustainability Certification*, 2007, www.unglobalcompact.org [dostęp: 20.10.2012].

¹⁷ M. Marcinkowska, *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 84.

¹⁸ Trzeba jednak zwrócić uwagę, iż coraz częściej zapisy dotyczące ujawniania informacji o wpływie na środowisko czy działania w obszarze społecznym (kwestie pracownicze, społeczność lokalna) stają się obowiązkowe. Przykładowo krajami wiodącymi w regulacji kwestii związanych z raportowaniem kwestii społecznej odpowiedzialności biznesu i zrównoważonego rozwoju są kraje skandynawskie, gdzie w zależności od kraju takie przepisy zaczęły obowiązywać już w końcu XX wieku.

¹⁹ Ideę społecznej odpowiedzialności biznesu promują między innymi międzynarodowe organizacje: Bank Światowy, ONZ, OECD, ISO, World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) oraz na mniejszą skalę organizacje non-profit w poszczególnych krajach.

²⁰ KPMG, *International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011*, <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/corporate-responsibility/Documents/2011-survey.pdf> [dostęp: 15.10.2012]; KPMG, *International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2008*, <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/International-corporate-responsibility-survey-2008.pdf> (15.10.2012).

²¹ Przegląd takich badań między innymi w pracy: J. D. Margolis, H. A. Elfenbein, J.P. Walsh, *Does it Pay to Be Good...And Does it Matter? A Meta-Analysis of the Relationship between Corporate Social and Financial Performance*, 03.2009, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1866371 [dostęp: 20.10.2012].

²² M. Marcinkowska, *Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw a ich wyniki ekonomiczne – przegląd badań*, „Przegląd Organizacji” nr 12/2010, s. 3-6.

I ESG w polskich spółkach giełdowych

Cel i metoda badania

Głównym celem badania jest próba zidentyfikowania zależności pomiędzy oceną systemów zarządzania ryzykiem w obszarze ESG, a wybranymi parametrami spółek. Na ogół można się spodziewać, iż spółki, które starają się respektować międzynarodowe normy i standardy postępowania, a jednocześnie informują otoczenie o stosowanych systemach oraz osiągniętych postępach i wynikach, powinny odnosić z tego tytułu omawiane wcześniej korzyści. W pracy zbadano korelację oceny ESG z wybranymi parametrami finansowymi i giełdowymi spółek. Badanie korelacji zostało poprzedzone ogólną prezentacją ilościowego obrazu ocen ESG podmiotów notowanych na dwóch rynkach GPW.

Przedmiot badania

Materiał badawczy

Główny materiał badawczy w niniejszej pracy stanowiły wyniki *GES Risk Rating* dla polskich spółek giełdowych, których akcje w dniu 30 czerwca 2012 roku były notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Lista ta zawierała spółki notowane na rynku głównym jak i w alternatywnym systemie obrotu NewConnect. Łącznie było to 831 spółek.

Oprócz powyższego zestawienia zebrano też wybrane parametry spółek, które pozyskiwano z następujących źródeł:

- ▶ dane serwisu Notoria,
- ▶ dane z bazy Amadeus Bureau van Dijk,
- ▶ dane spółek z raportów rocznych za rok 2011,
- ▶ strony internetowe GPW (celem ustalenia dat debiutów spółek);

Wykorzystanie kilku źródeł informacji było podyktowane faktem, iż omawiane bazy danych nie oferują pełnej informacji i w pojedynczych przypadkach konieczne było ich uzupełnianie o dane pochodzące bezpośrednio ze spółek.

Metoda oceny ESG

Spółki, których zestawienie wykorzystano w pracy, miały przypisane oceny działania i ujawnień na tematy środowiskowe, społeczne (prawa człowieka), związane z ładem korporacyjnym oraz ocenę łączną - przyznane zgodnie z metodą *GES Risk Rating*²³ - wypracowaną przez firmę GES. Otrzymane tą metodą wyniki mają za zadanie pokazywać skuteczność zarządzania ryzykiem związanym z daną branżą oraz stopień przestrzegania międzynarodowych norm.

Ocenie podlegają systemy zarządzania na trzech polach: w zakresie środowiska (*Environment*), praw człowieka (*Human Rights*) oraz ładu korporacyjnego (*Corporate Governance*). Zasady jej przyznawania uwzględniają w szczególności²⁴:

- ▶ międzynarodowe normy zarządzania środowiskowego oraz specyficzne dla poszczególnych branż mierniki wyników w tym obszarze,
- ▶ Powszechną Deklarację Praw Człowieka (ONZ),
- ▶ Konwencję o prawach dziecka (ONZ),
- ▶ Konwencję Międzynarodowej Organizacji Pracy,
- ▶ Zasady nadzoru korporacyjnego OECD;

Ponadto metoda *GES Risk Rating* uwzględnia także Zasady Odpowiedzialnego Inwestowania²⁵.

W trzech omawianych obszarach (środowisko, prawa człowieka, ład korporacyjny) wydzielone są kryteria, które uwzględniają zarówno samo przygotowanie poszczególnych systemów, jak i wyniki (osiągnięcia) spółki w danej dziedzinie. Ocena ryzyka w obszarze środowiska oraz społecznym jest dostosowana do specyfiki branży i ustalana zarówno dla pojedynczych podmiotów, jak i dla całej branży. Analiza systemów ładu korporacyjnego jest przeprowadzona według jednolitych zasad niezależnie od branży.

Ocena *Risk Rating* odnotowywana jest w trzech omawianych obszarach na skali złożonej z not: a, a-, b+, b, b-, c+, c. Podobnie wygląda ocena dla branży, jest to: A, A-, B+, B, B-, C+, C. Litery Aa oznaczają najwyższą możliwą ocenę, litery Cc najniższą. Ponadto ocena każdego podmiotu ma swój wyraz liczbowy w skali od 0 do 3 punktów. Ocena łączna jest wylicza-

²³ W pracy ocena *GES Risk Rating* oraz ocena ESG oznaczają to samo i będą używane zamiennie.

²⁴ GES, *GES Risk Rating*, www.ges-invest.com/pages/?ID=69 [dostęp: 14.10.2012].

²⁵ UN PRI Initiative, *The Principles for Responsible Investment*, <http://www.unpri.org/principles/> [dostęp: 14.10.2012].

na na podstawie cząstkowych ocen w trzech obszarach, a każdy z nich ma jednakową wagę. Aby podmiot mógł otrzymać maksymalną notę (ocena 3) musi takie same noty (na poziomie 3 punktów) otrzymać w każdym z trzech obszarów. Dla przykładu otrzymanie maksymalnej noty w jednym z obszarów oraz niższych w pozostałych dwóch, skutkuje łączną oceną 1 (zgodnie z następującym wyliczeniem $[0+0+3]/3$). Do oceny systemów zarządzania ryzykiem i osiągniętych wyników badanych podmiotów wykorzystuje się następujące źródła danych:

- ▶ raporty roczne,
- ▶ inne oficjalne dokumenty,
- ▶ zawartość strony internetowej podmiotu;

Na podstawie ujawnianych tam informacji analitycy oceniają zarządzanie ryzykiem w obszarach ESG.

Charakterystyka badanych spółek

Badane spółki w podziale na rynki GPW

Lista spółek z oceną ESG zawierała 831 spółek, w tym:

- ▶ 434 spółki z rynku głównego GPW,
- ▶ 397 spółek z rynku NewConnect.

Tabela 1 prezentuje liczbę ocenianych spółek w podziale na 62 branże określone przez GES.

Na rynku głównym największą liczebnością charakteryzują się branże związane z budownictwem, przemysłem spożywczym, rynkami kapitałowymi oraz przemysłem maszynowym (*Construction & Engineering, Food Products, Capital Markets, Machinery*). W przypadku alternatywnego systemu obrotu najliczniej reprezentowanymi branżami są te związane z mediami, oprogramowaniem, usługami finansowymi oraz produktami i usługami dla biznesu (*Media, Software, Diversified Financial Services, Commercial Services & Supplies*).

Celem przeprowadzenia badania, listę 831 spółek z przyznaną oceną ESG, rozdzielono na dwie grupy według rynku obrotu: rynek główny oraz rynek NewConnect. Taki podział uzasadnić można występującymi pomiędzy nimi różnicami. Wynikają one między innymi z²⁶:

- ▶ różnych wymogów informacyjnych stawianych spółkom starającym się o dopuszczenie do obrotu (przykładowo możliwość oferty prywatnej bez konieczności przygotowania prospektu emisyjnego na NewConnect²⁷),
- ▶ różnych wymogów informacyjnych wobec spółek notowanych (na przykład na NewConnect - brak konieczności prezentacji zbadanych raportów półrocznych, inne rekomendacje odnośnie do dobrych praktyk nadzoru korporacyjnego),
- ▶ braku wymogu określonej kapitalizacji spółki (na NewConnect);

Powyższy podział wydaje się być uzasadnionym, także z uwagi na cechy podmiotów notowanych na obu rynkach. NewConnect jest przeznaczony głównie dla spółek:

- ▶ które można określić mianem mikro, małych i średnich przedsiębiorstw²⁸,
- ▶ o niedługim okresie funkcjonowania, a co z tego wynika także potencjalnie nieustabilizowanej pozycji na rynku,
- ▶ różnym etapie rozwoju – w tym dla start up-ów;

Na podstawie wymienionych charakterystyk można wnioskować, iż wiele spółek na NewConnect to podmioty charakteryzujące się niższą kapitalizacją, wyższym ryzykiem czy niższą płynnością obrotu w porównaniu ze spółkami notowanymi na rynku głównym.

Wskazane różnice pomiędzy rynkami wydają się być na tyle istotne, że rozpatrywanie spółek z obu rynków jako jednego zbioru mogłoby skutkować niepotrzebnymi zaburzeniami wyników.

Ilościowy obraz ocen ESG spółek rynku głównego oraz NewConnect

W tabeli nr 2 zestawiono statystyki opisowe łącznej oceny ESG dla badanych grup spółek. Widać wyraźnie, iż na rynku głównym spółki osiągają wyższą średnią liczbę punktów niż spółki rynku NewConnect. Podobnych wniosków dostarczyć może wartość mediana czy kwartyli. Obie grupy charakteryzują się podobnym stopniem zróżnicowania ocen, o czym świadczy zbliżony współczynnik zmienności. Oba rozkłady nie są symetryczne. Dla rynku głównego jest to asymetria prawostronna, oznaczająca, że przewagę liczebną

²⁶ GPW, Załącznik Nr 3 do Regulaminu Alternatywnego Systemu Obrotu, http://newconnect.pl/pub/regulacje_prawne/Regulamin__ASO_Zal_Nr_3.pdf [dostęp: 18.10.2012].

²⁷ Na ofertę prywatną decyduje się znaczna liczba spółek wchodzących na NewConnect. Źródło: B. Mikołajczyk, A. Kurczewska, *Rynek NewConnect w Polsce na tle innych rynków alternatywnych w Europie*,

²⁸ GPW, *Przewodnik po rynku NewConnect*, sierpień 2012, http://www.newconnect.pl/pub/dokumenty_do_pobrania/przewodnik_2012/broszura_NewConnect_2012.pdf (dostęp: 18.10.2012).

Tabela 1. Liczba spółek według branż na rynku głównym GPW oraz rynku NewConnect

Branża	Rynek główny	New Connect	Branża	Rynek główny	New Connect
Air Freight & Logistics	1	1	Household Products	1	1
Airlines	0	2	Independent Power Producers & Energy Traders	2	10
Auto Components	8	4	Industrial Conglomerates	2	1
Beverages	6	2	Insurance	4	2
Biotechnology	2	8	Internet & Catalog Retail	1	13
Building Products	11	8	Internet Software & Services	6	19
Capital Markets	25	20	IT Services	16	6
Chemicals	14	1	Leisure Equipment & Products	0	4
Commercial Banks	18	1	Life Sciences Tools & Services	0	1
Commercial Services & Supplies	13	24	Machinery	23	7
Communications Equipment	1	3	Marine	0	1
Computers & Peripherals	3	3	Media	12	36
Construction & Engineering	36	16	Metals & Mining	20	3
Construction Materials	4	4	Multi-Utilities	1	0
Consumer Finance	1	1	Office Electronics	0	1
Containers & Packaging	3	5	Oil, Gas & Consumable Fuels	9	2
Distributors	3	8	Paper & Forest Products	7	1
Diversified Consumer Services	0	5	Personal Products	3	1
Diversified Financial Services	10	26	Pharmaceuticals	2	2
Diversified Telecommunication Services	6	9	Professional Services	2	8
Electric Utilities	6	0	Real Estate Investment Trusts (REITs)	0	1
Electrical Equipment	7	3	Real Estate Management & Development	18	16
Electronic Equipment, Instruments & Components	13	6	Road & Rail	3	1
Energy Equipment & Services	0	1	Software	9	32
Food & Staples Retailing	7	2	Specialty Retail	7	14
Food Products	27	5	Textiles, Apparel & Luxury Goods	18	2
Gas Utilities	2	0	Thriffs & Mortgage Finance	0	1
Health Care Equipment & Supplies	2	6	Trading Companies & Distributors	9	2
Health Care Providers & Services	7	9	Transportation Infrastructure	1	0
Hotels, Restaurants & Leisure	10	13	Water Utilities	0	2
Household Durables	11	8	Wireless Telecommunication Services	1	3

Źródło: opracowane na podstawie zestawienia ocen GES Risk Rating polskich spółek giełdowych.

mają podmioty o niższych wartościach oceny ESG. W przypadku NewConnect występuje niewielka asymetria lewostronna, o czym świadczy mediana wyższa od średniej oraz współczynnik skośności.

Tabela 2. Statystyki opisowe miary ESG dla rynków GPW.

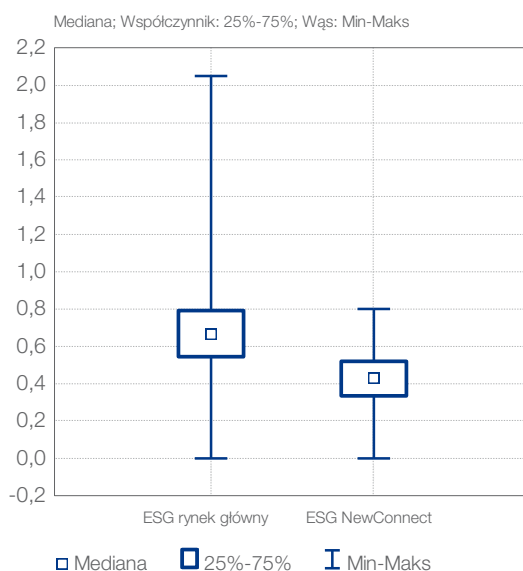
	ESG rynek główny	ESG NewConnect
Średnia	0,708	0,409
Odchylenie standardowe	0,274	0,156
Wariancja	0,075	0,024
Współczynnik zmienności	39,877	37,073
Kurtoza	3,203	0,300
Skośność	1,144	-0,641
Mediana	0,670	0,430
Minimum	0,00	0,00
Maksimum	2,048	0,815
Kwartył 1.	0,555	0,330
Kwartył 3.	0,810	0,520
Liczba obserwacji	434	397

Źródło: opracowanie własne.

Różne kształtowanie się wartości oceny ESG wśród dwóch wydzielonych grup spółek można prześledzić także na wykresie nr 1. Szczególnie interesującą wydaje się obserwacja wartości maksymalnej, która dla rynku NewConnect wynosi zaledwie 0,815. Takie dane zdają się potwierdzać słuszność decyzji o podziale badanych spółek na dwie grupy.

Dezagregując wartości oceny ESG dla dwóch badanych rynków warszawskiej giełdy, można zauważyć (tabela nr 3), iż w każdym z trzech obszarów indeksu ESG zdarzyła się przynajmniej jedna spółka, której została przyznana ocena najniższa, czyli 0 punktów. Po-

Wykres 1. Wykres ramka-wąsy dla rozkładu oceny ESG

Źródło: opracowanie własne.

dobnie jest w przypadku łącznej oceny ESG – na obu rynkach są spółki o najniższej możliwej ocenie *GES Risk Rating*, co oznacza całkowity brak spełnienia wymagań co do oczekiwanych informacji lub brak ujawnień w ogóle. Takich spółek w przypadku rynku NewConnect jest 10 (na rynku głównym 1 spółka).

Obserwując dane zestawione w tabeli nr 3, można zauważyć, iż w obszarach „środowisko” oraz „prawa człowieka” spółek bez punktów jest więcej niż tych punktowanych. Przy tym różnice te są szczególnie duże dla NewConnect, gdzie odsetek spółek bez punktów wynosi około 90%. Jedynie w przypadku obszaru „ład korporacyjny” prawie wszystkie spółki otrzymały ocenę powyżej zera.

Interesujących wniosków dostarcza analiza maksymalnych wartości ocen w poszczególnych obszarach. Okazuje się, iż na całym rynku głównym, jak i wśród spółek funkcjonujących w alternatywnym systemie obrotu, nie ma ani jednego podmiotu, który osiągnąłby najwyższą liczbę punktów w którymkolwiek z obszarów, a w związku z tym także na poziomie oceny łącznej.

Tabela 3. Liczba spółek w podziale na otrzymujące i nieotrzymujące punktów.

		Środowisko	%	Prawa człowieka	%	Ład korporacyjny	%	Łącznie ESG	%
Rynek główny	0 pkt	250	57,6	274	63,1	1	0,2	1	0,2
	>0 pkt	184	42,4	160	36,9	433	99,8	433	99,8
NewConnect	0 pkt	357	89,9	370	93,2	10	2,5	10	2,5
	>0 pkt	40	10,1	27	6,8	387	97,5	387	97,5

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4. Zdezagregowane wartości ocen ESG spółek w podziale na rynki GPW.

	Rynek główny GPW (n=434)	Ocena (0-3)	ocena / maksimum	NewConnect (n=397)	Ocena (0-3)	ocena / maksimum
Środowisko	minimum	0,000	0,0%	minimum	0,000	0,0%
	maksimum	1,900	63,3%	maksimum	0,880	29,3%
	średnia	0,215	7,2%	średnia	0,028	0,9%
Prawa człowieka	minimum	0,000	0,0%	minimum	0,000	0,0%
	maksimum	2,025	67,5%	maksimum	0,315	10,5%
	średnia	0,112	3,7%	średnia	0,008	0,3%
Ład korporacyjny	minimum	0,000	0,0%	minimum	0,000	0,0%
	maksimum	2,730	91,0%	maksimum	2,100	70,0%
	średnia	1,798	59,9%	średnia	1,193	39,8%
Łącznie ESG	minimum	0,000	0,0%	minimum	0,000	0,0%
	maksimum	2,048	68,3%	maksimum	0,815	27,2%
	średnia	0,708	23,6%	średnia	0,408	13,6%

Źródło: opracowane na podstawie zestawienia ocen GES Risk Rating polskich spółek giełdowych.

Wartości średnie dla poszczególnych składowych oraz łącznej miary GES Risk Rating pozwalają wnioskować, iż spółki notowane na rynku głównym zdecydowanie lepiej uwzględniają kwestie ESG w swojej działalności oraz prawdopodobnie ujawniają lepszej jakości informacje w tym zakresie. Dla oceny łącznej w przypadku rynku głównego jest to 23,6% maksymalnej liczby punktów, podczas gdy dla NewConnect wartość ta wynosi tylko 13,6%. Niemniej jednak dla obu rynków wartości te wy-

dają się być relatywnie niskie i wskazują jednocześnie, iż możliwości poprawy w zakresie ujawniania informacji ESG są bardzo duże.

Najlepiej ocenionym obszarem w przypadku rynku głównego jest ten dotyczący ładu korporacyjnego, gdzie średnia wartość oceny to 1,798 (59,9 % maksymalnej liczby punktów). Podobnie jest w przypadku rynku alternatywnego, gdzie średnia to 1,193 (około 40 % maksy-

malnej liczby punktów). Na drugim miejscu pod względem średniej liczby przyznanych punktów jest obszar dotyczący środowiska. Jednak są to wartości zdecydowanie niższe niż w obszarze ładu korporacyjnego i wynoszą odpowiednio dla rynku głównego i Newconnect 0,215 i 0,028. Stanowi to odpowiednio 7,2% oraz 0,9% maksymalnej możliwej liczby punktów. Najgorzej ocenionym obszarem jest ten dotyczący praw człowieka, gdzie procent maksymalnej liczby punktów to odpowiednio 3,7% i 0,3%. Takie kształtowanie się ocen składowych może być spowodowane faktem, iż w przypadku ładu korporacyjnego spółki mają narzucone relatywnie większe obowiązki zarówno odnośnie do podejmowanych działań, jak i raportowania w porównaniu do obowiązków w obszarach związanych ze środowiskiem i prawami człowieka, gdzie zależy to w większym stopniu od decyzji poszczególnych podmiotów.

Obraz ocen ESG dla dwóch badanych rynków pokazuje dość wyraźne różnice pomiędzy nimi. Wynika to prawdopodobnie z ich odmiennej charakterystyki i przeznaczenia, o czym mowa była powyżej. Na rynku NewConnect obowiązują mniej restrykcyjne obowiązki informacyjne. Ponadto w wielu przypadkach to spółki młode, które są w trakcie doskonalenia czy usprawniania modelu relacji inwestorskich i jeszcze nie ujawniają dużego zakresu informacji na temat swojej działalności. Widać tu wyraźną przewagę spółek z rynku głównego, dla których kwestie ESG okazują się być bardziej istotne. Może to zarówno wynikać z ich możliwości (na przykład finansowych) w tym zakresie jak i wyższych oczekiwań ze strony interesariuszy, których niezaspokojenie może rodzić negatywne konsekwencje.

Korelacja miar ESG z wybranymi charakterystykami spółek

Spółki, które identyfikują i zarządzają ryzykami w obszarach środowiska, praw człowieka oraz nadzoru (ładu) korporacyjnego a jednocześnie informują o tym otoczenie to spółki zwiększające w ten sposób swoją przejrzystość. Można oczekiwać, iż w związku z tym będą one osiągały określone korzyści w porównaniu do spółek, które takich działań nie podejmują. Do zbadania czy w przypadku podmiotów dbających o wspomniane kwestie można odnotować występujące dla nich korzy-

ści posłużono się analizą korelacji miar ESG z wybranymi parametrami spółek.

Ocena ESG została przyznana spółkom, które 30 czerwca 2012 roku notowane były na jednym z dwóch rynków GPW. Wśród spółek tych znajdowały się także takie, których z różnych względów nie wzięto pod uwagę w dalszej analizie. Przyczyny takiego postępowania są następujące:

- ▶ część spółek (zwłaszcza na rynku NewConnect) miała swój debiut w 2011 lub 2012 roku. Tym samym, korzystanie z danych finansowych tych podmiotów może skutkować koniecznością posłużenia się informacją pochodzącą z okresu przed debiutem. Uznano, że w takim przypadku spółki te nie będą porównywalne z tymi o dłuższej historii na rynku,
- ▶ część spółek posługuje się inaczej zdefiniowanym rokiem obrotowym. Zamiast, przyjmowanego najczęściej roku obrotowego zgodnego z rokiem kalendarzowym, niektóre spółki sprawozdają za rok zaczynający się przykładowo w kwietniu czy maju. Uznano, że uwzględnienie takich danych jest nieuzasadnione z uwagi na brak porównywalności. Wykluczeniu poddano także te spółki, których sprawozdania dotyczyły roku obrotowego dłuższego niż dwanaście miesięcy,
- ▶ w pojedynczych przypadkach wykluczano spółki, dla których niemożliwe było zdobycie odpowiednich danych²⁹;

Z uwagi na powyższe liczby spółek z obu rynków w dalszych analizach nie pokrywają się z liczbami przedstawionymi w pierwszej części opracowania.

Korelacja miar ESG ze zmianą marż

Spółka postępująca odpowiedzialnie, ciesząca się większą reputacją wśród interesariuszy, ma potencjalnie większe szanse na osiągnięcie wyższej rentowności. Wynikać to oczywiście może z bardzo wielu powodów, ale wśród nich są między innymi te, na które zwrócono uwagę we wstępie. Chodzi tu o potencjalnie większy popyt, szybszą akceptację produktów podmiotu na nowych rynkach czy oszczędności kosztowe wynikające z lepszego zarządzania ryzykiem w spółce (poprzez uwzględnianie kwestii ESG).

²⁹ Takimi spółkami były np. spółki Ruch Chorzów SA oraz Vgroup SA, których potrzebne informacje finansowe, potrzebne w momencie badania były niedostępne w żadnym z wykorzystywanych źródeł.

Innymi słowy działania w obszarze ESG mogą znaleźć swoje odzwierciedlenie w kształtowaniu się określonych pozycji rachunku zysków i strat. Celem zbadania czy zależność taka występuje w przypadku polskich spółek giełdowych postanowiono przeanalizować współczynniki korelacji zmian marży netto i marży operacyjnej względem miar ESG. Jeśli spółka miałaby odnosić korzyści z faktu prowadzenia działalności społecznie odpowiedzialnej, to wyższe miary ESG powinny iść w parze z wyższymi zmianami marż.

Marżę netto liczone według następującego wzoru:

$$\text{marża}_{\text{netto}} = \frac{\text{zysk}_{\text{netto}_t}}{\text{przychody}_{\text{netto_ze_sprzedaży}_t}}$$

Marżę operacyjną natomiast była liczone następująco:

$$\text{marża}_{\text{operacyjna}} = \frac{\text{zysk_z_dział._operacyjnej}_t}{\text{przychody}_{\text{netto_ze_sprzedaży}_t}}$$

Do kalkulacji marż posłużono się wynikami rocznymi za lata 2011 i 2010 (jeśli to możliwe skonsolidowanymi). W badaniu uwzględniono tylko te sytuacje, gdy na poziomie wyniku operacyjnego oraz wyniku netto spółka notowała w obu okresach wartości dodatnie³⁰. Ustalono marże netto i operacyjne dla okresów 2010 i 2011 roku, a następnie ustalono ich zmianę 2011/2010. Wyniki badania korelacji przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 5. Współczynniki korelacji Pearsona ocen ESG względem zmiany marży operacyjnej dla spółek rynku głównego.

	Zmiana marży operacyjnej N=299	Zmiana marży netto N=287
Środowisko	-0,04	0,03
Prawa człowieka	-0,08	0,03
Ład korporacyjny	0,03	-0,01
Łącznie ESG	-0,02	0,02

Źródło: opracowanie własne.

Mimo relatywnie dużej liczby spółek, które cechowały pozytywne wyniki netto i operacyjne, a tym samym zostały uwzględnione w analizie, nie zidentyfikowano zależności pomiędzy zmianą marż a ocenami ESG dla spółek z rynku głównego. Podobnie wygląda to w przypadku NewConnect, gdzie żaden ze współczynników nie jest istotny statystycznie.

Tabela 6. Współczynniki korelacji Pearsona ocen ESG względem zmiany marż dla spółek Newconnect.

	Zmiana marży operacyjnej N=160	Zmiana marży netto N=174
Środowisko	-0,03	0,14
Prawa człowieka	-0,03	-0,04
Ład korporacyjny	-0,15	-0,02
Łącznie ESG	-0,15	0,02

Źródło: opracowanie własne.

Zastosowanie analizy korelacji Spearmana okazuje się nie przynosić jakichkolwiek zmian w kwestii identyfikacji omawianych zależności. Wyniki tej analizy można prześledzić poniżej. Co ciekawe, w wielu przypadkach współczynniki korelacji są ujemne, co mogłoby sugerować, że wyższe oceny ESG idą w parze z niższą dynamiką marż. Ponownie jednak nie można mówić o statystycznie istotnej zależności.

Tabela 7. Współczynniki korelacji Spearmana ocen ESG względem zmiany marż dla spółek rynku głównego.

	Zmiana marży operacyjnej	Zmiana marży netto
Środowisko	-0,00	-0,03
Prawa człowieka	-0,09	-0,09
Ład korporacyjny	0,03	0,03
Łącznie ESG	0,02	-0,02

Źródło: opracowanie własne.

³⁰ Zabieg ten motywowano chęcią uniknięcia sytuacji, gdy marża osiąga wartości większe od wartości bezwzględnej liczby 1. Dzieje się tak, gdy spółka ponosi stratę przewyższającą przychody ze sprzedaży. Wydaje się, iż ujemne marże netto rzędu kilkuset procent mogłyby zaburzać wyniki obliczeń.

Tabela 8. Współczynniki korelacji Spearmana ocen ESG względem zmiany marż dla spółek Newconnect.

	Zmiana marży operacyjnej	Zmiana marży netto
Środowisko	-0,01	0,04
Prawa człowieka	-0,11	-0,07
Ład korporacyjny	-0,03	0,03
Łącznie ESG	-0,04	0,02

Źródło: opracowanie własne.

Otrzymane wyniki nie pozwalają na wnioskowanie o występowaniu zależności pomiędzy dynamiką marż netto i operacyjnych polskich spółek giełdowych a wysokością przyznanych im ocen ESG.

Korelacja miar ESG ze zmianą wyników finansowych

Poza obserwacją dynamiki marż, które wyrażają proporcje między określonymi pozycjami rachunku wyników, postanowiono również przeanalizować dynamikę wyników finansowych spółek. Celem badania była weryfikacja czy zmiany wyników wykazują podobne zależności co marże czy też może zachowują się odmiennie.

Do zbadania ewentualnego wpływu ocen ESG na osiągnięte wyniki, posłużono się analizą korelacji względem zmiany wyniku finansowego netto oraz zmiany wyniku operacyjnego w roku 2011 w porównaniu do roku 2010³¹. Jeśli było to możliwe wykorzystywano dane skonsolidowane, w przeciwnym wypadku uwzględniano dane jednostkowe.

Zmianę wyniku finansowego netto oraz wyniku operacyjnego liczone według następującego wzoru:

$$\Delta \text{wynik (fin lub oper)} = \frac{\text{wynik}_{2011}}{\text{wynik}_{2010}} - 1$$

gdzie:

wynik_{2011} – odpowiednio wynik finansowy netto lub operacyjny za dany rok

Powyższa formuła to ogólna postać wzoru, który został wykorzystany. Przykładowo w przypadku, gdy spółka notowała w obu badanych okresach stratę, sposób jego obliczenia był modyfikowany, tak by uzyskać możliwe do interpretacji wyniki. Modyfikacje te polegały na wykorzystaniu wartości bezwzględnych oraz zmianie znaków +/- . Celem tych zabiegów było zapewnienie interpretowalności wyliczeń dynamiki³².

W tabeli nr 9 prześledzić można wyniki badania korelacji na pełnej grupie (z dostępnymi danymi) spółek rynku głównego. Okazuje się, że współczynniki oscylują wokół zera i żaden z nich nie jest istotny statystycznie. Nie pozwala to na odrzucenie założenia o braku związku pomiędzy badanymi zmiennymi.

Tabela 9. Współczynniki korelacji Pearsona ocen ESG względem zmiany wyniku dla spółek rynku głównego.

N=418	Zmiana WF netto	Zmiana wyniku operacyjnego
Środowisko	0,00	0,00
Prawa człowieka	0,02	-0,01
Ład korporacyjny	-0,02	-0,03
Łącznie ESG	0,00	-0,02

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie wygląda sytuacja w przypadku rynku New-Connect (tabela nr 10), gdzie również współczynniki te są wprawdzie dodatnie, ale bliskie zeru i nie pozwalają wnioskować o zależności pomiędzy miarami ESG a zmianą wyników netto lub operacyjnych.

³¹ Trzeba tutaj zastrzec, iż przy analizie tej nie jest możliwe uwzględnienie faktu, iż na wyniki finansowe czy operacyjne, tym samym ich dynamikę, mogą mieć też wpływ czynniki, wydarzenia spoza podstawowej działalności operacyjnej spółki. Mowa tu między innymi o sytuacjach, gdy przychody zmieniają się wskutek działalności finansowej, inwestycyjnej czy przykładowo wzrostu nieorganicznego.

³² Dynamika wyniku liczona była innym wariantem wzoru w zależności od układu znaków obu wyników oraz ich uporządkowania. W szczególności chodzi tu o sytuacje, gdy w którymś z okresów wynik jest ujemny.

Zastosowanie wartości bezwzględnej oraz zmienianie znaku miało na celu poprawne wyliczenie dynamiki, gdy w jednym z okresów odnotowano stratę a w drugim zysk a także w sytuacji gdy w obu okresach poniesiono stratę (bez modyfikacji dwa znaki minus dają plus i niewłaściwy wynik). W konsekwencji w przypadku, gdy w roku 2011 wynik wynosił (-1000) a w roku 2010 (-800) wzór dawał dynamikę -25%, gdy wynik 2011 równał się (-500) a w roku 2010 (-1000) wzór generował dynamikę +50%.

Tabela 10. Współczynniki korelacji Pearsona ocen ESG względem zmiany wyniku dla spółek rynku Newconnect.

N=343	Zmiana WF netto	Zmiana wyniku operacyjnego
Środowisko	0,02	0,02
Prawa człowieka	0,01	0,04
Ład korporacyjny	0,00	0,00
Łącznie ESG	0,01	0,01

Źródło: opracowanie własne.

Prócz kalkulacji powyższych współczynników warto również zobaczyć jak kształtują się one w przypadku metody nieparametrycznej, jaką jest korelacja Spearmana. W tabeli nr 11 zaobserwować można, że wyniki są jednak zbliżone do otrzymanych poprzednio. Nie można tutaj mówić o istotnej zależności pomiędzy miarą ESG a zmianą wyniku spółki.

Tabela 11. Współczynniki korelacji Spearmana ocen ESG względem zmiany wyniku dla spółek rynku głównego.

	Zmiana WF netto	Zmiana wyniku operacyjnego
Środowisko	0,02	0,04
Prawa człowieka	-0,01	-0,03
Ład korporacyjny	0,04	0,05
Łącznie ESG	0,04	0,06

Źródło: opracowanie własne.

Należy zauważyć, że istotna zależność nie występuje zarówno w przypadku zagregowanej miary ESG jak i jej składowych.

Tabela 12. Współczynniki korelacji Spearmana ocen ESG względem zmiany wyniku dla spółek rynku NewConnect.

	Zmiana WF netto	Zmiana wyniku operacyjnego
Środowisko	-0,01	-0,04
Prawa człowieka	-0,05	-0,05
Ład korporacyjny	0,02	-0,02
Łącznie ESG	0,01	-0,03

Źródło: opracowanie własne.

Zmiana wyniku finansowego netto czy zmiana wyniku operacyjnego wśród badanych spółek mogła przyjmować wartości, która można określić mianem odstających od pozostałych. Chodzi tu o przypadki, gdy zmiana ta wynosi setki czy nawet tysiące procent. Dzieje się tak, jeśli zysk lub strata w jednym z okresów jest bliski zeru, a w drugim okresie przyjmuje wartości relatywnie wysokie. Z uwagi na powyższe, dodatkowo dokonano kalkulacji współczynnika korelacji tylko dla przypadków nieskrajnych. Miało to na celu sprawdzenie, czy relatywnie wysokie zmiany wyniku nie zaburzają kalkulacji współczynników korelacji. Ograniczono zatem próbę do spółek, dla których zmiana wyniku finansowego netto nie przekraczała 200%. Wyniki analizy prezentuje poniższa tabela.

Tabela 13. Współczynniki korelacji Pearsona ocen ESG względem zmiany wyniku dla wybranych spółek rynku głównego.

N=322	Zmiana WF netto	Zmiana wyniku operacyjnego
Środowisko	-0,01	-0,03
Prawa człowieka	-0,03	-0,03
Ład korporacyjny	0,13	-0,02
Łącznie ESG	0,06	-0,04

Źródło: opracowanie własne.

Uwzględnienie tylko wybranych wartości skutkowało zmniejszeniem próby do 322 spółek. Nie uzyskano jednak wyników znacznie odmiennych od poprzednich. Wprawdzie jeden ze współczynników okazał się być istotny i sugeruje, że ocena ładu korporacyjnego słabo koreluje z dynamiką wyniku netto, to

pozostałe wskazania cech istotności nie wykazują. Trudno jest nadal mówić o związku pomiędzy miarami ESG a zmianą wyniku finansowego czy operacyjnego.

Podobnie przedstawia się sytuacja dla alternatywnego systemu obrotu (tabela nr 14).

Tabela 14. Współczynniki korelacji Pearsona ocen ESG względem zmiany wyniku dla wybranych spółek rynku Newconnect.

N=234	Zmiana WF netto	Zmiana wyniku operacyjnego
Środowisko	-0,05	0,02
Prawa człowieka	0,08	0,16
Ład korporacyjny	-0,06	-0,03
Łącznie ESG	-0,06	-0,01

Źródło: opracowanie własne.

Okazuje się, iż dla obszaru „prawa człowieka” odnotowano istotnie statystyczną dodatnią korelację (pogrubiona czcionka oznacza istotność na poziomie 0,05) ze zmianą wyniku operacyjnego, co sugeruje, iż wartości składowej miary ESG idą w parze z wartościami zmiany tego wyniku. Należy jednak zauważyć, że jest to obserwowalne tylko dla jednego obszaru miary ESG – pozostałe nie wykazują takiej zależności. Ponadto mowa tu, podobnie jak wyżej, o słabej zależności. Sugeruje ona, że spółki o wysokich ocenach działań i ujawnień w zakresie praw człowieka miałyby charakteryzować wyższa zmiana wyniku operacyjnego.

Korelacja miar ESG ze stopą zwrotu

Można oczekiwać, iż akcje spółek, które poprzez informacje na temat ryzyka w obszarze ESG są bardziej przejrzyste cieszą się większym zainteresowaniem inwestorów. Tym samym popyt na nie może być wyższy, a co za tym idzie także stopy zwrotu z akcji mogą być wyższe.

Do zbadania czy występują zależności pomiędzy stopami zwrotu a miarami ESG posłużono się prostą roczną stopą zwrotu, liczoną według wzoru:

$$R_t = \frac{kurs_t - kurs_{t-1}}{kurs_{t-1}}$$

gdzie:

R_t – stopa zwrotu z akcji dla okresu t ,

$kurs_t$ – kurs zamknięcia akcji w okresie t

Otrzymane wyniki mogą sugerować, że wyższe stopy zwrotu osiągają akcje spółek, które lepiej identyfikują i ujawniają informacje z obszaru ESG. Ponadto ujawnienia na temat ładu korporacyjnego dla badanej grupy spółek okazują się być bardziej istotne w kwestii korelacji ze stopą zwrotu od informacji z obszaru „środowisko” czy „prawa człowieka”.

Podobnie jak w przy wyniku finansowym, wykorzystano dane za lata 2011 i 2010. Były to kursy zamknięcia akcji na dzień 30 grudnia danego roku. Poniżej prezentowane są otrzymane wyniki analizy korelacji. Tutaj podobnie jak poprzednio, nie było możliwości posłużenia się pełną grupą spółek z uwagi na braki danych. Niemniej jednak próba była na tyle duża, że nie powinno to istotnie wpłynąć na uzyskiwane wyniki. Pogrubioną czcionką prezentowane są wyniki istotne statystycznie na poziomie alfa 0,05.

Tabela 15. Współczynniki korelacji Pearsona miar ESG ze stopą zwrotu z akcji spółek rynku głównego.

N=365	stopa zwrotu 1R
Środowisko	0,10
Prawa człowieka	0,10
Ład korporacyjny	0,10
Łącznie ESG	0,13

Źródło: opracowanie własne.

Jak można zaobserwować w tabeli nr 15, wyniki sugerują, iż im wyższa miara ESG, tym wyższa stopa zwrotu z akcji spółek na rynku głównym (na poziomie istotności 0,05). Jest to słaba dodatnia zależność. Prezentuję ją wykres nr 2 rozrzutu zmiennej ESG względem stopy zwrotu.

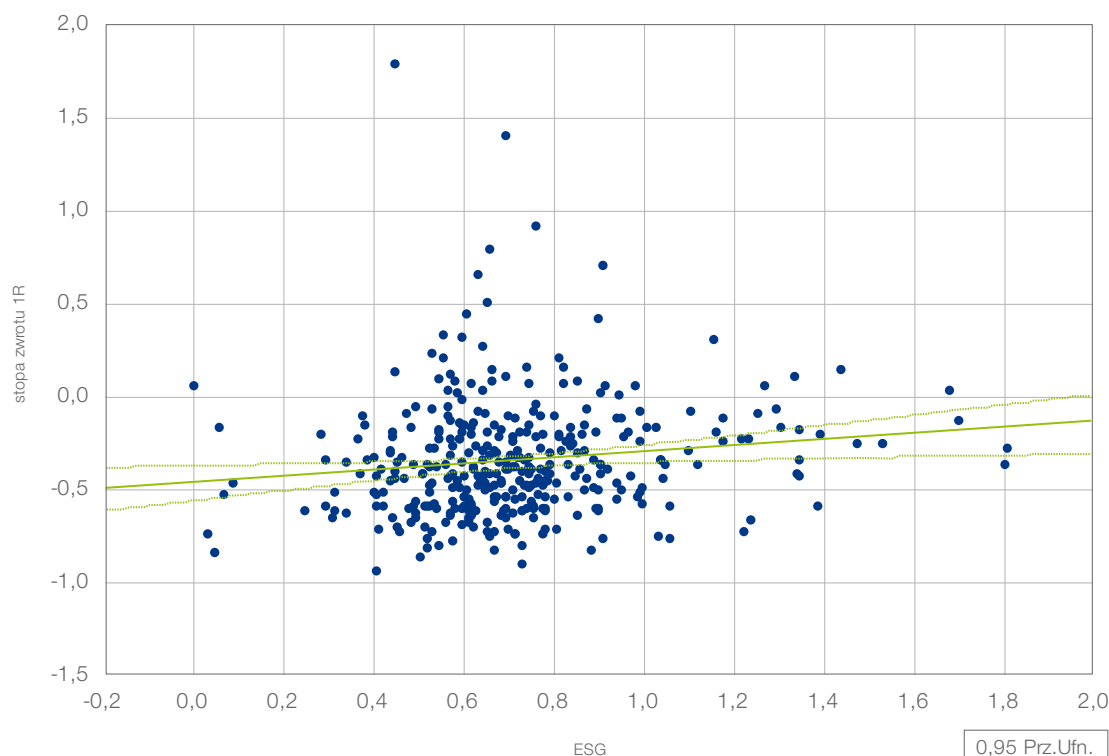
Co więcej, wszystkie trzy składowe miary ESG również wykazują dodatnią słabą zależność. Tylko jedna z nich jest jednak istotna statystycznie (obszar „ład korporacyjny”). Otrzymane wyniki mogą sugerować, że wyższe stopy zwrotu osiągają akcje spółek, które lepiej identyfikują i ujawniają informacje z obszaru ESG. Ponadto ujawnienia na temat ładu korporacyj-

Tabela 16. Współczynniki korelacji Pearsona miar ESG ze stopą zwrotu z akcji spółek rynku NewConnect.

N=141	stopa zwrotu 1R
Środowisko	-0,03
Prawa człowieka	-0,03
Ład korporacyjny	0,06
Łącznie ESG	0,04

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 2. Wykres rozrzutu miary ESG względem stopy zwrotu dla rynku głównego.

$$\text{stopa zwrotu 1R} = -0,4598 + 0,15817 \cdot \text{ESG} \quad \text{Korelacja: } r = 0,13088$$

Źródło: opracowanie własne.

nego dla badanej grupy spółek okazują się być bardziej istotne w kwestii korelacji ze stopą zwrotu od informacji z obszaru „środowisko” czy „prawa człowieka”.

W przypadku rynku NewConnect opisane wyżej zależności nie zachodzą. Korelacja miary ESG jest wprawdzie pozytywna, ale nieistotna.

Ciekawych obserwacji dostarcza także kalkulacja współczynników korelacji Spearmana, która to metoda jest mniej wrażliwa na wartości odstające. W tym przypadku (tabela nr 17) zarówno miara ESG jak i jej trzy składowe wykazują pozytywną słabą korelację ze stopą zwrotu. Potwierdza to obserwacje poczynione przy korelacji Pearsona. Wyniki te są istotne

statystycznie i pozwalają wnioskować o występowaniu związku w badanej grupie spółek pomiędzy oceną ujawnień w obszarze ESG a osiąganą stopą zwrotu z akcji tych spółek.

Tabela 17. Współczynniki korelacji Spearmana miar ESG wzg. stopy zwrotu dla spółek rynku głównego.

	stopa zwrotu 1R
Środowisko	0,14
Prawa człowieka	0,15
Ład korporacyjny	0,12
Łącznie ESG	0,16

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie jak poprzednio, oczekiwanych zależności nie generują dane na temat spółek z rynku NewConnect (tabela nr 18). Otrzymane współczynniki korelacji są nieistotne.

Tabela 18. Współczynniki korelacji Spearmana miar ESG wzg. stopy zwrotu dla spółek z Newconnect.

	stopa zwrotu 1R
Środowisko	-0,05
Prawa człowieka	0,01
Ład korporacyjny	0,08
Łącznie ESG	0,10

Źródło: opracowanie własne.

Korelacja miar ESG ze zmiennością cen akcji

Jak zauważono we wstępie, lepsze zarządzanie ryzykiem oraz wzrost przejrzystości spółki to także zmniejszenie niepewności wśród jej interesariuszy. Mając do dyspozycji więcej wysokiej jakości informacji, mogą oni lepiej wycenić akcje i podejmować lepsze decyzje, w tym te o zakupie bądź sprzedaży walorów. Powinno się to przekładać na niższą zmienność kursów akcji spółki, która jest jedną z miar ryzyka.

spółki prowadzące odpowiedzialną społecznie działalność są postrzegane jako mniej ryzykowne, i tym samym kursy akcji tych podmiotów relatywnie rzadziej mogą podlegać dużym wahaniom lub wahania te są mniejsze

Celem zbadania, czy efekt ten występuje w przypadku badanych spółek, posłużono się miarami zmienności w postaci odchylenia standardowego logarytmów naturalnych (*volatility*) zmian cen akcji za okres 360 dni (na danych dziennych). Wyliczenia te zostały pozyskane z bazy Amadeus Bureau van Dijk na dwie daty: 29 czerwca 2012 roku oraz 30 grudnia 2011 roku. Wyniki analizy prezentuje tabela 19.

Tabela 19. Współczynniki korelacji Pearsona miar ESG wzg. zmienności stóp zwrotu dla spółek z rynku głównego,

N=364	Zmienność 360 dni 30/12/2011	Zmienność 360 dni 29/06/2012
Środowisko	-0,21	-0,18
Prawa człowieka	-0,19	-0,15
Ład korporacyjny	-0,19	-0,15
Łącznie ESG	-0,25	-0,20

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z przedstawionymi wyliczeniami okazuje się, iż akcje spółek o wysokiej liczbie punktów za działania i ujawnienia ESG charakteryzują się niższą zmiennością kursu akcji (pogrubiono wskaźniki istotne statystycznie na poziomie alfa 0,05). Jest to słaba zależność ujemna oscylująca wokół 0,2. Jest ona istotna statystycznie dla wszystkich badanych porównań. Wynika z tego, iż zarówno składowe miary ESG, jak i ocena łączna są w związku ze zmiennością kursu akcji. Może to sugerować, że rzeczywiście spółki prowadzące odpowiedzialną społecznie działalność są postrzegane jako mniej ryzykowne, i tym samym kursy akcji tych podmiotów relatywnie rzadziej mogą podlegać dużym wahaniom lub wahania te są mniejsze.

Tabela 20. Współczynniki korelacji Pearsona na miar ESG wzg. zmienności stóp zwrotu dla spółek z rynku NewConnect.

	Zmienność 360 dni 30/12/2011 N=177	Zmienność 360 dni 29/06/2012 N=235
Środowisko	-0,01	0,02
Prawa człowieka	-0,08	-0,06
Ład korporacyjny	-0,03	-0,07
Łącznie ESG	-0,03	-0,07

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku rynku Newconnect zależności takich jednak nie da się zaobserwować. Korelacja jest ujemna, jednak statystycznie nieistotna. Wpływ na wyniki mógł tu dodatkowo mieć brak danych i konieczność redukcji próby.

Wnioski

Przeprowadzone badanie pozwala na sformułowanie dwóch rodzajów wniosków. Pierwsze dotyczą obrazu polskich spółek giełdowych w kontekście przyznanych ocen ESG. Drugie będą się odnosiły do badania korelacji ocen ESG z wybranymi charakterystykami spółek.

Przede wszystkim, należy zwrócić uwagę na relatywnie duże różnice w ocenach ESG pomiędzy spółkami z rynku głównego oraz NewConnect. Ocenę tych pierwszych są zdecydowanie wyższe. Wartość maksymalna oceny ESG dla spółek NewConnect jest niewiele większa od wartości trzeciego kwartyla dla

Spółki rynku głównego o wyższych ocenach ESG łącznie oraz składowej „ład korporacyjny” odznaczają się statystycznie wyższymi stopami zwrotu z akcji. Inaczej mówiąc, im wyższa ocena ESG tym wyższej stopy zwrotu z akcji spółki można się spodziewać

spółek z rynku głównego. Ponadto spółki NewConnect dla obszarów „środowisko” i „prawa człowieka” w około 90% przypadków nie otrzymały w ogóle punktów, podczas gdy odpowiadające im wskazania dla rynku głównego wynoszą około 60%. Sugeruje to, iż podmioty spoza głównego parkietu warszawskiej giełdy w zasadzie pomijają kwestie środowiska i praw człowieka w swojej działalności (lub ich poziom oraz jakość raportowania jest bardzo niski, niepozwalający na przyznanie punktów). Konkluzja taka jest w zasadzie zgodna ze wcześniejszymi rozważaniami, że spółki te cechuje większa niepewność, większe ryzyko co do ich działalności w przyszłości. Jednym z jego źródeł może być właśnie brak informacji na temat działań w obszarze ESG. Jednocześnie można przypuszczać, iż spółki czeka jeszcze bardzo dużo potencjalnej pracy by polepszyć tę sytuację.

Spółki rynku głównego natomiast, mimo iż osiągają przeciętnie dużo wyższe oceny, również mają duże pole do poprawy. Chodzi tu o obszar „środowisko” oraz „prawa człowieka”, gdzie średnia liczba punktów to nie więcej niż 7% ich maksymalnej liczby.

Na obu rynkach obszar dotyczący ładu korporacyjnego jest najlepiej punktowany, a wynikać to może, jak wcześniej zauważono, z wyższego stopnia uregulowania tego zagadnienia.

Wydaje się, iż liczne bardzo niskie lub równe zeru oceny składowych miary ESG spółek NewConnect mogły mieć wpływ na wyniki analizy korelacji z wybranymi parametrami emitentów.

W pracy przeanalizowano współczynniki korelacji miar ESG względem:

- ▶ zmiany marży netto 2011/2010,
- ▶ zmiany marży operacyjnej 2011/2010,
- ▶ zmiany wyniku finansowego netto 2011/2010,
- ▶ zmiany wyniku operacyjnego 2011/2010,
- ▶ rocznej stopy zwrotu z akcji w 2011 roku,
- ▶ zmienności kursu akcji za okres roku na daty 29/06/2012 oraz 30/12/2011;

Cztery pierwsze z powyższych parametrów można określić mianem wyników finansowych, dwa pozostałe mianem wyników giełdowych.

Miara ESG oraz jej składowe nie wykazują istotnego związku ze zmianami marż oraz zmianami wyniku operacyjnego czy zmianami wyniku netto na obu badanych rynkach. Jest tak niezależnie od sposobu li-

Spółki o wyższej ocenie ESG, w tym o wyższej ocenie każdej składowej miary ESG, charakteryzuje niższa zmienność kursu akcji, co dla inwestora może być odbierane jako niższe ryzyko inwestycji w akcje

oczenia współczynników korelacji czy odrzucania wartości skrajnych. Jedynie w przypadku obszaru „ład korporacyjny” dla rynku głównego oraz dla obszaru „prawa człowieka” przy NewConnect współczynniki korelacji dla ograniczonej próby pozwalają wnioskować o słabej dodatniej zależności. Biorąc jednak pod uwagę, iż na poziomie miary ESG łącznie efekt taki nie występuje, nie wydaje się by był to wynik znaczący.

Podsumowując analizę korelacji miar ESG ze stopą zwrotu, należy wskazać, iż otrzymane wyniki zdają się potwierdzać wysunięte założenia. Spółki rynku głównego o wyższych ocenach ESG łącznie oraz składowej „ład korporacyjny” odznaczają się statystycznie wyższymi stopami zwrotu z akcji. Inaczej mówiąc, im wyższa ocena ESG tym wyższej stopy zwrotu z akcji spółki można się spodziewać. Podobnych zależności nie odnotowano jednak w przypadku rynku NewConnect przy żadnej z metod liczenia korelacji. Przyczyny mogą być takie, jak wskazano wyżej.

Analiza zależności pomiędzy miarami ESG, a zmiennością kursu akcji dla spółek rynku głównego pozwala wnioskować o istotnej ujemnej korelacji, a wynik ten zdaje się być jednym z istotniejszych punktów tej pracy. Co ważne, wynik taki uzyskano dla dwóch odległych od siebie o pół roku dat kalkulacji zmienności za okres roku wstecz. Tym bardziej wyniki okazują się interesujące i w pełni potwierdzające oczekiwane założenie. Spółki o wyższej ocenie ESG, w tym o wyższej ocenie każdej składowej miary ESG, charakteryzuje niższa zmienność kursu akcji, co dla inwestora może być odbierane jako niższe ryzyko inwestycji w akcje. Niestety podobnych zależności po raz kolejny nie odnotowano w przypadku alternatywnego systemu obrotu.

Ograniczenia badania

i propozycje dalszych badań

Otrzymanych wyników nie należy rozpatrywać w odwołaniu od jego ograniczeń. Przede wszystkim posłu-

żono się w nim jedynie analizą korelacji i niewykluczone, że przy zastosowaniu innych miar i metod można uzyskać jeszcze bardziej wartościowe wyniki. Należy podkreślić, iż badanie to nie pozwala wypowiadać się w kwestii przyczynowości – mówi jedynie o współwystępowaniu pewnych tendencji.

Prawdopodobnie z uwagi na braki danych i niskie oceny spółek NewConnect niemożliwe było pozytywne potwierdzenie oczekiwanych założeń.

Z pewnością, na otrzymane wyniki wpływ ma również fakt posługiwania się niedoskonałą miarą założenia GES Risk Rating, która za pomocą wskaźnika na skali 0-3 pozwala kwantyfikować poziom jakości systemów i raportowania w obszarze ESG. Wykorzystanie takiej metody zawsze wiąże się choćby z częściową utratą informacji.

Celem pełnego potwierdzenia występowania pozytywnego efektu prowadzenia i raportowania działań ESG dla podmiotów głównego rynku GPW, należałoby w przyszłości, ponownie dokonać odpowiednich obliczeń i sprawdzić czy efekt ten występuje także w dłuższym okresie. Badanie niniejsze uwzględnia bowiem tylko jeden okres i nie można zakładać, iż jego wyniki na pewno powtórzą się w przyszłości. Niemniej jednak okazują się one bardzo interesujące i stanowią mogą istotny punkt wyjścia dla prowadzenia dalszych badań w tym zakresie. Z pewnością warto zbadać jeszcze inne miary, które wskazywać by mogły na pozytywne (lub negatywne) efekty odpowiedzialnie prowadzonego biznesu.

Podsumowanie

Wiele badań na temat wymiernego wpływu działań w zakresie CSR czy ESG nie pozwala na wykazanie ich pozytywnych efektów. Niniejszy artykuł stanowić będzie prawdopodobnie jedno z niewielu opracowań, które nie należy do powyższego zbioru. Może być jednocześnie inspiracją, dla zarządów polskich spółek z głównego parkietu, do podejmowania działań w obszarze ESG i raportowania na ich temat. Może to bowiem skutkować wyższymi stopami zwrotu akcji oraz niższą zmiennością ich kursu. Konkluzje te wydają się być niezwykle ważne dla inwestorów, którym dostarcza się w ten sposób dodatkowe kryterium budowy swojego portfela. Warto tutaj podkreślić, iż udało się zidentyfikować pozytywny wpływ działań ESG na omawiane powy-

żej charakterystyki, mimo tego, że patrząc na skalę GES i przeciętne wyniki polskich spółek, mają one jeszcze duże możliwości ich poprawy.

Mimo wyraźnych różnic pomiędzy badanymi rynkami w kontekście ocen ESG nie należy zakładać, iż spółki NewConnect mają powody by nie podejmować starań w omawianym obszarze, tłumacząc to przykładowo wczesnym stadium rozwoju czy ograniczonymi możliwościami. Może się bowiem okazać, że wraz z rozwojem tego rynku podejście do problemu wśród

notowanych podmiotów będzie się szybko zmieniać. Niewykluczone, iż po przekroczeniu pewnej granicy przeciętnego poziomu aktywności i raportowania w obszarze ESG, także wśród spółek w alternatywnym systemie obrotu pojawią się takie, które będą odnotowywały wymierne tego efekty. Dlatego warto zadbać o to wcześniej. Ma to szczególne znaczenie dla tych podmiotów, które alternatywny system obrotu traktują jako drogę na główny rynek, gdzie poziom uwzględniania kwestii ESG jest wyższy.

Literatura:

1. Anam L., *CSR a kryzys finansowy*,
http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/101201,csr_a_kryzys_finansowy.html (20.10.2012).

2. Bassen A., Meyer K., Schlange J., *The Influence of Corporate Responsibility on the Cost of Capital*, November 2006,
<http://ssrn.com/abstract=984406> (21.10.2012).

3. Burke L., Logsdon J. M., *How Corporate Social Responsibility Pays Off*, „Long Range Planning”, vol. 29, August 1996.

4. GES, GES Risk Rating, www.ges-invest.com/pages/?ID=69 (14.10.2012).

5. GPW, *Przewodnik po rynku NewConnect*, sierpień 2012,
http://www.newconnect.pl/pub/dokumenty_do_pobrania/przewodnik_2012/broszura_NewConnect_2012.pdf (18.10.2012).

6. GPW, *Załącznik Nr 3 do Regulaminu Alternatywnego Systemu Obrotu*,
http://newconnect.pl/pub/regulacje_prawne/Regulamin__ASO_Zal_Nr_3.pdf (18.10.2012).

7. Hopkins M., *Defining indicators to assess socially responsible enterprises*, „Futures”, vol. 29, No. 7, 1997.

8. Knox S., Maklan S., *Corporate Social Responsibility: Moving Beyond Investment Towards Measuring Outcomes*, „European Management Journal”, vol. 22, No. 5, 2004.

9. KPMG, *International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011*,
<http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/corporate-responsibility/Documents/2011-survey.pdf> (15.10.2012).

10. KPMG, *International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2008*,
<http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/International-corporate-responsibility-survey-2008.pdf> (15.10.2012).

11. Maignan I., Ferrell O. C., *Antecedents and benefits of corporate citizenship: an investigation of French businesses*, „Journal of Business Research”, vol. 51, 2001.

12. Marcinkowska M., *Spółeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw a ich wyniki ekonomiczne – przegląd badań*, „Przegląd Organizacji” nr 12/2010, s. 3-6.

13. Marcinkowska M., *Inwestycje społecznie odpowiedzialne*, [w:] B. Filipiak, B. Mikołajczyk (red.), Rynki finansowe w rozwoju podmiotów gospodarczych, Difin, Warszawa 2009.

14. Marcinkowska M., *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004.

15. Margolis J. D., Elfenbein H. A., Walsh J. P., Does it Pay to Be Good...And Does it Matter? A Meta-Analysis of the Relationship between Corporate Social and Financial Performance, 03.2009, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1866371 (20.10.2012).

16. Mikołajczyk B., Kurczewska A., *Rynek NewConnect w Polsce na tle innych rynków alternatywnych w Europie*, Finansowy Kwartalnik Internetowy „e-Finanse” 2010, vol. 6, nr 3, http://www.e-finance.com/artykuly_eng/152.pdf (18.10.2012).

17. ONZ, UN Global Compact, Rainforest Alliance: *Measuring Business Success from Sustainability Certification*, 2007, www.unglobalcompact.org (20.10.2012).

18. Pearce B., *Sustainability and business competitiveness*, 2003, http://www.sproutdesign.co.uk/documents/Sustainability_and_Business_Competitiveness.pdf (21.10.2012).

19. *Skonsolidowane SF ROCZNE 2011 GK BL NFI*, <http://blacklion.com.pl/pl/dane-finansowe/2011/roczne-2011/1761-skonsolidowane-sf-roczne-2011-gk-bl-nfi> (18.10.2012).

20. *Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta*, http://www.midasnfi.pl/resources/document/okresowe/2012/Skonsolidowane_sprawozdanie_finansowe_Grupy_Kapitalowej_NFI_Midas_SA_za_rok_2011.pdf (18.10.2012).

21. *Sprawozdanie finansowe BBI Capital NFI 2011*, http://www.bbicapital.pl/upload/files/pdf/sprawozdanie_finansowe_BBIC_2011.pdf (18.10.2012).

22. *Sprawozdanie finansowe BBI Zeneris NFI 2011*, http://www.bbizeneris.pl/upload/emission/63_raport-roczny-skonsolidowany-za-2011-rok.zip (18.10.2012).

23. Tapscott D., Ticoll D., *The Naked Corporation: How the Age of Transparency Will Revolutionize Business*, Free Press, New York 2003.

24. Trudel R., Cotte J., *Does being ethical pay?*, „The Wall Street Journal”, May 2008, <http://online.wsj.com/article/SB121018735490274425.html> (20.10.2012).

25. UN PRI Initiative, *The Principles for Responsible Investment*, <http://www.unpri.org/principles/> (14.10.2012).

26. Webb J. N., *Corporate Profits and Social Responsibility: “Subsidization” of Corporate Income Under Charitable Giving Tax Laws*, „Journal of Economics and Businesses”, vol. 48, 1995.

Komentarze Partnerów

Akcjonariat Obywatelski – edukacja inwestorów indywidualnych

► MINISTERSTWO SKARBU PAŃSTWA

Giełda to nie ruletka, a inwestorzy to nie gracze. Mit giełdy kojarzonej z kasynem nadal funkcjonuje w świadomości Polaków i jest jednym z głównych czynników odstrasżających potencjalnych inwestorów indywidualnych od warszawskiego parkietu. Inna opinia pokutująca w naszym społeczeństwie, to przeświadczenie, że na Książęcą wstęp mają tylko bogaci i ekonomiści. Zakłada, że do inwestowania niezbędny jest gruby portfel i wiedza niemal tajemna, do której dostęp ma wąskie grono elit finansowych. Tymczasem, nie potrzeba ani wielkich pieniędzy, ani doktoratu z ekonomii, żeby sprawnie pomnażać swoje oszczędności. Kupując akcje, stajemy się współwłaścicielami przedsiębiorstwa, które produkuje, sprzedaje lub świadczy usługi. Ta firma dostaje od nas zastrzyk finansowy, dzięki któremu rozwija się, osiąga zyski lub może je osiągnąć w przyszłości, co przekłada się na wzrost jej wartości. Nasza inwestycja nie jest pozbawiona ryzyka. Nie wszystko jesteśmy w stanie przewidzieć. Ale zakup akcji to nie to samo, co kupienie losu na loterii. Świadomym inwestowaniem, a to zakłada zrozumienie zasad rządzących parkietem, dyscyplinę i opanowanie, możemy to ryzyko zminimalizować.

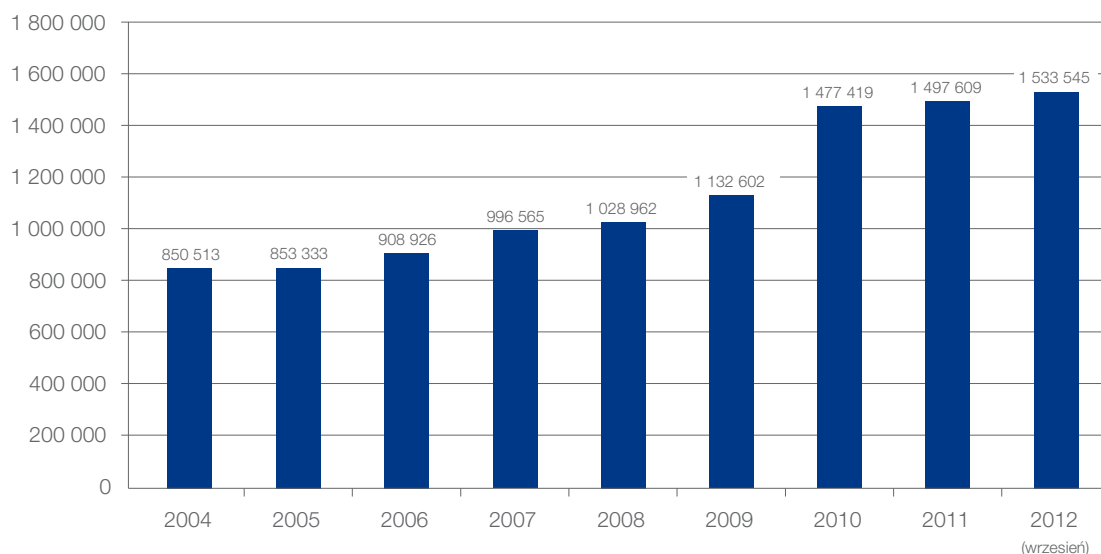
W 2004 roku mieliśmy w Polsce 850 tysięcy rachunków inwestycyjnych. Dzisiaj inwestorów indywidualnych jest prawie dwa razy tyle.

Siłę ich pieniędzy docenili już przedsiębiorcy. I chociaż do społeczeństwa właścicieli jeszcze nam daleko, to 19% udziału w rynku głównym opiera się na aktywności drobnych inwestorów. Na NewConnect wy-

generowali oni w pierwszym półroczu 2012 r. aż 72% obrotów. Rosnąca konkurencja na rynku kapitałowym sprawia, że spółki zmieniają swoje podejście do inwestorów. Dzisiejszy inwestor to już nie dostarczyciel łatwego kapitału, ale klient, o którego kapitał należy zabiegać, zapewniać równy dostęp do informacji, pomagać w zdobywaniu wiedzy i kwalifikacji. Pomocny w przyciąganiu inwestorów jest z pewnością Internet i narzędzia, jakie daje rozwój nowych technologii. Dzisiaj, żeby samodzielnie obracać oszczędnościami, praktycznie nie musimy wychodzić z domu. Na wyciągnięcie ręki są rynki całego świata i ogromna paleta instrumentów finansowych do wyboru. To nie tylko ułatwia sprawne inwestowanie, ale przede wszystkim zwiększa grono potencjalnych akcjonariuszy, którzy inaczej nie mieliby możliwości zajrzeć na giełdę. Nawet Ci, którzy od giełdy trzymają się z daleka, często nie zdają sobie sprawy, że ich pieniądze tam trafiają. Weźmy choćby ponad 15 milionów członków Otwartych Funduszy Emerytalnych, które są obecne na warszawskim parkiecie. Mimo to, ponad dwie trzecie rachunków maklerskich pozostaje w uśpieniu. To wina złych doświadczeń, braku wiedzy i umiejętności obracania kapitałem.

Drobnych inwestorów w Polsce można podzielić na trzy grupy: zawodowców handlujących codziennie, osoby lokujące systematycznie część oszczędności na giełdzie i tych, którzy wchodzą na rynek incydentalnie, przy okazji ofert prywatyzacyjnych Skarbu Państwa. Tę trzecią grupę chce powiększać i aktywizować Ministerstwo Skarbu Państwa, bo ich oszczęd-

Wykres 1. Informacja o liczbie rachunków papierów wartościowych prowadzonych przez uczestników KDPW na 30 września 2012 r.

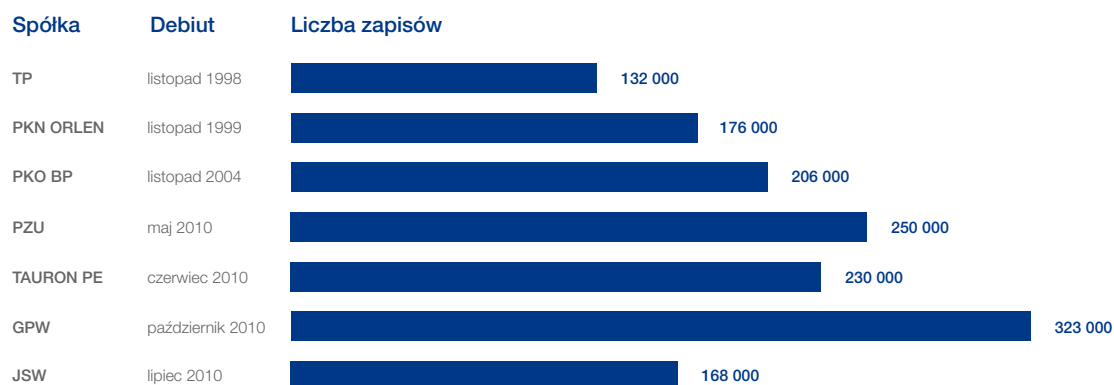
ności zainwestowane w przedsiębiorstwa, są dzisiaj ogromną szansą na rozwój tych spółek.

By rynek kapitałowy się rozwijał - spółki miały pieniądze na inwestowanie i powiększanie zysków, a inwestorzy na pomnażanie swoich oszczędności - potrzebna jest wiedza. Mądry inwestor wie, jaki jest sens inwestowania. Zdaje sobie sprawę z ryzyka, jakie mu towarzyszy i zna mechanizmy, którymi rządzi się rynek kapitałowy. Ta wiedza pozwala mu podejmować świadome decyzje. Dzięki niej nie kieruje się emocjami. Nie ulega panice. Nie idzie za tłumem. Taki inwestor ma niebagatelnie duże znaczenie dla rozwoju spółki. Bo ta boleśnie odczuwa, gdy akcjonariusze są niestali w uczuciach lub co gorsza historyczni.

Im większą mamy wiedzę, tym mniej emocjonalnie reagujemy. Z myślą o stawiających pierwsze kroki na giełdzie, powstał program „Akcjonariat Obywatelski. Inwestuj świadomie”. Realizowany przez Ministerstwo Skarbu Państwa i wspierany przez instytucje finansowe, uczy podstaw obracania kapitałem. Program ruszył w 2010 roku, jako sposób na zainteresowanie szerszej grupy obywateli rynkiem kapitałowym. Podczas debiutów giełdowych takich państwowych gigantów jak PZU, Tauron i GPW, Skarb Państwa wyznaczał pulę akcji przeznaczonych dla inwestorów indywidualnych, od 20 do 30%, tak by nie musieli o nie rywalizować z inwestorami instytucjonalnymi. Określony został też

pulap akcji, na jakie może zapisać się jedna osoba. Pakiety, warte około 10 tysięcy złotych, były przygotowane z myślą o drobnych inwestorach, tak by mogli wziąć udział w debiucie bez konieczności zaciągania kredytu. W 2010 i 2011 roku w ramach Akcjonariatu Obywatelskiego na akcje debiutujących Spółek Skarbu Państwa zapisały się setki tysięcy obywateli – co pokazało potencjał inwestycyjny Polaków. Rekord padł przy okazji prywatyzacji samej Giełdy, indywidualnych inwestorów zgłosiło się wtedy 323 tysięcy. Udałe debiuty pod szyldem Akcjonariatu Obywatelskiego powiększyły liczbę rachunków maklerskich o blisko 350 tysięcy. MSP kontynuuje tę praktykę i przygotowuje kolejne oferty w ramach Akcjonariatu Obywatelskiego. W połowie października skończyły się zapisy na akcje Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin. W przypadku tego przedsiębiorstwa, jedna osoba mogła kupić udziały warte maksymalnie około 25 tysięcy złotych. Poza ZE PAK Ministerstwo Skarbu Państwa planuje w dalszej kolejności, w zależności od sytuacji rynkowej, sprzedać akcje Polskiego Holdingu Nieruchomości i Energi.

Inwestorzy, którzy dzięki Akcjonariatowi Obywatelskiemu założyli rachunki maklerskie, nie są pozostawieni sami sobie. Program ministerstwa kładzie duży nacisk na edukację. Wspierany przez trzydziestu trzech partnerów, wśród nich spółki giełdowe, instytucje rynku kapitałowego i domy maklerskie, organizuje warsztaty poświęcone świadome-

Rysunek 1. Liczba inwestorów indywidualnych zapisanych na akcje spółek Skarbu Państwa

Źródło: MSP

mu inwestowaniu. Dla giełdowych nowicjuszy przygotowywane są spotkania z ekspertami i profesjonalne szkolenia. Od września br. do stycznia 2013 r. w trzydziestu czterech miastach w Polsce można dowiedzieć się m.in. jak zachować się podczas spadków indeksów i jak korzystać z szerokiego wachlarza możliwości, który oferuje nam dzisiaj rynek kapitałowy.

Dla tych, którzy na szkolenia nie dotrą, przygotowany został serwis internetowy. Można tu przeczytać o systemie notowań na GPW, zleceniach, indeksach, biurach maklerskich, instrumentach rynku kapitałowego, a także o analizie technicznej, fundamentalnej, regulacjach prawnych i podatkowych. W bazie znajdziemy testy, konkursy, symulacje giełdowe i artykuły prasowe. Zadbano też o opinie ekspertów związanych z rynkiem kapitałowym. O inwestowaniu na giełdzie pisze Minister Skarbu Mikołaj Budzanowski, Prezes Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych Iwona Sroka, dr Miro-

slaw Kachniewski Prezes Zarządu Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych i inni. Akcjonariat Obywatelski ma też swoją odsłonę na Facebooku i kanał na YouTube.

Dwadzieścia jeden lat od pierwszego dzwonka na warszawskim parkiecie, jesteśmy już z giełdą oswojeni. Władze i instytucje finansowe zdają sobie sprawę z potencjału, jaki ma wprowadzanie na giełdę kapitału, którym dysponują indywidualni inwestorzy. A edukowanie obywateli stało się dobrą praktyką wśród notowanych na giełdzie spółek. Ale zysk z programu edukacyjnego może być znacznie większy. W dłuższej perspektywie program ma nie tylko odczarować pojęcia takie jak lewar, arkusz zleceń czy dywidenda, ale zmienić nas w bardziej świadomych - mechanizmów, które rządzą światową gospodarką - uczestników życia społecznego. A to już inwestycja najlepsza z możliwych.

Więcej informacji na: www.AkcjonariatObywatelski.pl

Odpowiedzialny biznes na rynku kapitałowym – przewidywalność

MICHAŁ MASŁOWSKI ► STOWARZYSZENIE INWESTORÓW INDYWIDUALNYCH

Zagadnienie prowadzenia odpowiedzialnego biznesu na rynku kapitałowym jest wielowątkowe i trudne do spójnego przedstawienia w jednym krótkim artykule. Jeżeli jednak podjęlibyśmy taką próbę, to warto przyjąć jeden konkretny punkt widzenia. Otóż jeżeli spojrzymy na pojęcie „odpowiedzialny biznes” okiem inwestora indywidualnego, to wszystkie rozważania można sprowadzić do jednego stwierdzenia, na które należy uczulić Zarządy spółek giełdowych. To słowo klucz, to przewidywalność.

Inwestorzy indywidualni z natury rzeczy mają zdecydowanie mniejszy dostęp do informacji o spółkach giełdowych niż inwestorzy instytucjonalni. Wiedzą także zdecydowanie mniej „co w trawie piszczy” niż Zarząd spółki. Inwestorzy indywidualni mogą bazować tylko i wyłącznie na oficjalnych komunikatach spółki, tj. raportach bieżących i raportach okresowych. Czytają także stronę internetową spółki. Prawidłowo skonstruowana strona www przyniesie inwestorom sporo informacji, ale nie da pełnego obrazu, co dzieje się w spółce. W przypadku większych spółek inwestorzy mogą także czasami dowiedzieć się czegoś z mediów.

Ta dysproporcja informacyjna między tym, co naprawdę dzieje się w spółce, a tym co dociera do inwestorów indywidualnych, nie jest niczym niezwykłym. To Zarząd spółki pierwszy będzie wiedział o zbliżających się oznakach kryzysu, o tym, że spadają zamówienia. Ba! Może przeczuwać problemy po rozmowie z handlowcem, który przekaze informację o tym, że rozmowa z klientem „nie kleiła się”. O tym wszystkim inwestorzy indywidualni dowiadują się zwykle po wielu, wielu miesiącach, kiedy to zła koniunktura jest już dawno odzwierciedlona w wynikach spółki. Jakże w takich warunkach, które, jeszcze raz podkreślam, są normalne na rynku kapitałowym, inwesto-

wać? Jak się dobrze nad tym zastanowić, to przeciętny inwestor indywidualny wie bardzo mało o danej spółce i pomiędzy okresami sprawozdawczymi jest jedynie karmiony resztkami informacji przez Zarząd spółki. Jak zatem zachęcić inwestora do inwestycji i pozostania z akcjami spółki na długi termin?

Otóż najważniejsza dla inwestora indywidualnego jest, wspomniana już na początku, przewidywalność. Nikt nie lubi być na rynku kapitałowym zaskakiwany. Chyba, że pozytywnie, co jakoś dziwnym trafem zdecydowanie rzadziej się zdarza niż negatywne niespodzianki. Inwestorzy lubią zatem stabilizację i przewidywalność.

Jeżeli przez długie lata komunikaty ze spółek są przewidywalne, spółka dotrzymuje prognoz, nie zaskakuje negatywnie swoich akcjonariuszy np. posiadaniem „toksycznych opcji”, wówczas inwestorzy nabierają do takiej spółki zaufania. A jak już tego zaufania nabiorą, to jest wówczas szansa, że będą stanowili tak pożądaną w spółce długoterminowy akcjonariat.

I to wszystko razem sprowadza się do tytułowej odpowiedzialności. Zarząd nigdy, ale to przenigdy nie powinien wprowadzać akcjonariuszy w błąd. Nie może ukrywać nic przed nimi i w końcu musi regularnie dawać zarobić im pieniądze. Czy to przez wzrost kursu, czy to przez dywidendę inwestor musi czuć, że posiadanie danej spółki w portfelu, z dającą się przewidzieć przewidywalnością (znowu przewidywalność!) przyniesie mu zysk. Powtórzę jak mantrę, spółka być musi do bólu przewidywalna. Tak właśnie odpowiedzialnie buduje się biznes i pozycję spółki na rynku kapitałowym – przewidywalnie.

Czego inwestorzy bardzo nie lubią:

- ▶ zmiany nazwy spółki wraz z całkowitą zmianą przedmiotu działalności i to szczególnie kilka miesięcy po debiucie – powoduje to wówczas podejrzenie, że Zarząd lub poprzedni właściciele od początku nie mieli pomysłu na rozwój spółki na rynku kapitałowym, a debiut i pozyskanie pieniędzy był przysłowiowym „skokiem na kasę”,
- ▶ wielokrotnego zmieniania lub odwoływania prognoz wyników finansowych,
- ▶ niezrozumiałych operacji na akcjach – przykładem takiej operacji, popularnej szczególnie na rynku NewConnect jest split akcji, który doprowadza jednostkową cenę akcji do wartości groszowych,
- ▶ emisji bez praw poboru po zaniżonych cenach, które pozwalają rozwodnić kapitał lub też łatwo przejąć kontrolę nad spółką za niewielkie pieniądze,

- ▶ niewprowadzania do obrotu praw poboru – nie daje to szansy inwestorowi na w pełni świadomą decyzję, czy chce objąć akcje nowej emisji,
- ▶ „majstrowania” przy wyniku finansowym, np. poprzez różnego rodzaju przeszacowania wartości składników majątku, a nie wypracowywania zysku z podstawowej działalności operacyjnej.

Spójrzmy teraz na to, co inwestorzy lubią. Tym razem lista jest krótka. Po pierwsze koniecznie trzeba unikać wszystkiego co wymieniono powyżej, po drugie i najważniejsze należy:

- ▶ koncentrować się na podstawowym przedmiocie działalności spółki – Zarządy spółek powinny robić to, do czego zostały powołane, czyli zarabiać pieniądze dla akcjonariuszy.

Słowniczek

Carbon Disclosure Project (CDP), niezależna organizacja non-profit, działająca na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i zrównoważonego wykorzystania wody przez przedsiębiorstwa i miasta.

ESG, dane pozafinansowe od angielskich słów: E – environment; S – social; G – governance.

Eurosif, Europejskie Forum ds. Zrównoważonego Inwestowania (ang. European Sustainable Investment Forum)

Global Compact, inicjatywa działająca przy ONZ, zainaugurowana w 1999 roku przez Kofiego Annana na Szczycie ONZ w Davos, to globalna sieć organizacji, deklarujących współpracę i rozwój w ramach 10 Zasad odpowiedzialności w obszarach praw człowieka, standardów pracy, środowiska naturalnego i przeciwdziałania korupcji. Inicjatywa katalizuje procesy przywództwa i innowacji w przekładaniu kluczowych zobowiązań firm na ich strategię i działanie. Biznesowi sygnatariusze GC są zobowiązani do corocznego publikowania Raportu z postępów we wdrażaniu zasad Inicjatywy (Communication on Progress).

Global Reporting Initiative (GRI), organizacja non-profit oparta na współpracy sieci interesariuszy, która została założona w roku 1997 w Stanach Zjednoczonych przez organizację CERES oraz Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNEP). W roku 2002 GRI przeniosło swoją główną siedzibę do Amsterdamu, gdzie obecnie mieści się Sekretariat. GRI ma swoje lokalne biura w Australii, Brazylii, Chinach, Indiach i Stanach Zjednoczonych, a także szeroki krąg 30 tysięcy ludzi na całym świecie zaangażowanych w jego prace. GRI zachęca wszystkie organizacje do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju. Tworzy spójne ramy dla raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju oparte głównie na wskaźnikach pozafinansowych. Publikowane przez GRI Wytyczne wyznaczają zasady i wskaźniki, które organizacje mogą wyko-

rzystać do mierzenia i raportowania swoich ekonomicznych, środowiskowych oraz społecznych wyników. GRI dąży do ciągłego udoskonalania oraz zwiększania gro-
na użytkowników Wytycznych, które są powszechnie dostępne.

Index RESPECT, indeks giełdowy na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, który obejmuje swoim portfelem polskie spółki z Głównego Rynku GPW, działające zgodnie z najlepszymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego (corporate governance), ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także w obszarach czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych.

Norma ISO 26000, dotycząca CSR, została ogłoszona przez Międzynarodowy Komitet Normalizacyjny w 2010 roku, po sześcioletniej pracy ekspertów i obserwatorów z 99 krajów i 42 organizacji stowarzyszonych. Norma nie podlega certyfikacji, a stanowi praktyczny przewodnik po koncepcji CSR w 7 obszarach (ład organizacyjny, prawa człowieka, relacje z pracownikami, środowisko naturalne, uczciwe praktyki rynkowe, relacje z konsumentami i zaangażowanie społeczne). Rozwiązania w niej zawarte odnoszą się zarówno do dużych przedsiębiorstw, jak i z sektora MSP, ale także do administracji, organizacji pracodawców, związków zawodowych i NGO.

Raportowanie zrównoważonego rozwoju polega na mierzeniu, ujawnianiu oraz ponoszeniu odpowiedzialności względem wewnętrznych i zewnętrznych interesariuszy za wyniki i wydajność w zakresie adresowania tych kwestii.

SRI (Sustainable and Responsible Investment), czyli odpowiedzialne inwestowanie, definiowane jest jako lokowanie środków, obejmujące każdy typ procesu inwestycyjnego, który umożliwia połączenie finansowych celów inwestorów z ich troską o kwestie ochrony środowiska, społeczne i ładu korporacyjnego (tzw. ESG).

Organizatorzy

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych jako reprezentant spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, służy środowisku emitentów wiedzą i doradztwem w zakresie regulacji rynku giełdowego oraz praw i powinności uczestniczących w nim spółek. Będąc organizacją ekspercką, dąży do szerzenia i wymiany wiedzy umożliwiającej rozwój rynku kapitałowego i nowoczesnej gospodarki rynkowej w Polsce. Integruje środowisko emitentów i promuje współdziałanie na rzecz rozwoju rynku.

Podstawowym celem działalności Stowarzyszenia jest reprezentowanie i ochrona interesów zrzeszonych w nim spółek poprzez działania w zakresie regulacji, obejmujące inicjowanie zmian prawnych, doradztwo w ramach indywidualnych konsultacji związane z notowaniem na GPW, jak również organizację wydarzeń o charakterze edukacyjnym.

Obecnie Stowarzyszenie skupia ponad 270 spółek notowanych na warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych oraz alternatywnym rynku NewConnect, reprezentujących blisko 80% kapitalizacji emitentów krajowych.

Accreo Taxand to firma konsultingowa oferująca usługi z zakresu doradztwa podatkowego, europejskiego i CSR. Accreo jest częścią globalnej sieci Taxand (www.taxand.com), w ramach której 2000 konsultantów w blisko 50 krajach doradza w zakresie podatków. Liczne nagrody i wyróżnienia potwierdzają silną pozycję rynkową Accreo Taxand w Polsce. Firma otrzymała m.n. tytuł najlepszej firmy doradczej w Polsce w zakresie cen transferowych w 2010 i 2011 r. wg ITR oraz dla najskuteczniejszego doradcy w pozyskiwaniu środków unijnych dla firm w 2009 i 2010 r. wg miesięcznika FORBES.

Do Grupy Accreo, której trzonem jest Accreo Taxand, należą również: kancelaria prawna Accreo Legal, Accreo Romania, Accreo Business Consulting oraz Aesco.

Zespół CSR Accreo Taxand oferuje wsparcie w zakresie budowania wartości firm poprzez analizę, tworzenie i wdrażanie działań w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu. W tym zakresie eksperci współpracowali m.in. z Wytwórnią Papierów Wartościowych, z centralą Tesco w Wielkiej Brytanii, z rządowym Zespołem CSR przy Ministerstwie Gospodarki oraz Ministerstwem Skarbu Państwa, przy podnoszeniu standardów CSR w przedsiębiorstwach państwowych i spółkach z udziałem Skarbu Państwa. Eksperti Accreo Taxand są autorami raportów „Przegląd zachęt podatkowych w kontekście CSR. Analiza systemów podatkowych 10 państw europejskich”, „Raportowanie ESG w przedsiębiorstwach państwowych i spółkach z udziałem Skarbu Państwa” oraz „Ekspertyzy w zakresie ujawniania danych pozafinansowych przedsiębiorstw” przygotowanej dla Ministerstwa Gospodarki. Ekspertyza zawiera przewodnik dla przedsiębiorstw, jak krok po kroku przygotować raport zintegrowany.

GES (www.ges-invest.com) to firma założona w 1992 roku, która jest liderem na rynku północnoeuropejskim oraz jednym z pionierów w Polsce, w dziedzinie badań i usług z zakresu Odpowiedzialnych Inwestycji. Swoim klientom, będącym w głównej mierze inwestorami instytucjonalnymi, GES oferuje usługi w zakresie: prowadzenia aktywnej współpracy ze spółkami z udziałem inwestorów, bazującej na analizie informacji pochodzących z ogólnodostępnych źródeł, a także z dialogu z samymi spółkami; oraz wszechstronnych analiz działalności spółek opartych na międzynarodowych normach dotyczących środowiska, odpowiedzialności społecznej oraz ładu korporacyjnego.

Analizy firmy certyfikowane są zgodnie z Europejskim Standardem Jakości ARISTA®. Aktywna i konstruktywna współpraca z inwestorami oraz firmami wchodzącymi w skład ich portfeli, pozwala na budowanie długofalowej, zrównoważonej wartości spółek dla akcjonariuszy. GES odniósł wiele sukcesów w tej dziedzinie, do największych z nich należy owocna współpraca z takimi firmami jak Coca-Cola, Marriott, Goldcorp, Sodexo, czy G4S.

W 2011 roku w Londynie, GES zdobył nagrodę liderów ESG jako „Najlepsza instytucja konsultingowo-badawcza w dziedzinie ESG”.

Szacunkowa kwota aktywów, którymi zarządzają klienci, a wśród nich znane fundusze emerytalne, banki oraz inni inwestorzy, wynosi około 700 miliardów euro.

Siedziby firmy znajdują się w Szwecji, Danii, Polsce i Szwajcarii, natomiast strategiczne partnerstwa biznesowe GES nawiązał z Manifestem w Wielkiej Brytanii, oekom research w Niemczech i Francji oraz SIRIS w Australii.

Patroni honorowi

Ministerstwo Skarbu Państwa

Ministerstwo Skarbu Państwa jest organem administracji publicznej. Zajmuje się sprawami dotyczącymi gospodarowania mieniem Skarbu Państwa - prywatyzacją spółek z udziałem Skarbu Państwa i nadzorem nad nimi. Funkcję Ministra Skarbu Państwa pełni Mikołaj Budzanowski.

Akcjonariat Obywatelski. Inwestuj świadomie” to działania edukacyjne zainicjowane przez Ministerstwo Skarbu Państwa skierowane do inwestorów indywidualnych. Osoby stawiające pierwsze kroki na giełdzie oraz inwestorzy z większym doświadczeniem mogą wziąć udział w spotkaniach z ekspertami i zajęciach praktycznych, podczas których dowiedzą się, jakie możliwości daje rynek kapitałowy. Na portalu wiedzy o inwestowaniu na giełdzie www.AkcjonariatObywatelski.pl dostępne są materiały edukacyjne, multimedia, artykuły prasowe oraz testy i symulacje giełdowe. Działania realizowane są we współpracy z instytucjami rynku kapitałowym, domami maklerskimi i spółkami giełdowym

Komisja Nadzoru Finansowego

Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) jest centralnym organem administracji państwowej sprawującym nadzór nad rynkiem finansowym w Polsce. KNF nadzoruje sektor bankowy, rynek kapitałowy, ubezpieczeniowy, emerytalny, a także sprawuje nadzór nad instytucjami płatniczymi i biurami usług płatniczych oraz nad sektorem kas spółdzielczych.

Celem nadzoru nad rynkiem finansowym jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tego rynku, jego stabilności, bezpieczeństwa oraz przejrzystości, zaufania do rynku finansowego, a także zapewnienie ochrony interesów uczestników tego rynku. Nadzór nad działalnością Komisji sprawuje Prezes Rady Ministrów

Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych

Stowarzyszenie Inwestorów Indywidualnych (SII) jest największą organizacją zrzeszającą inwestorów giełdowych w Polsce, która działa od 1999 roku i należy do europejskich organizacji inwestorskich Euroshareholders, EuroFinuse oraz Światowej Federacji Inwestorów WFIK. Działalność Stowarzyszenia koncentruje się na wszechstronnym wsparciu inwestorów i opiera się na trzech głównych filarach:

- edukacja i analizy: konferencje i szkolenia (w tym największe w kraju WallStreet i Profesjonalny Inwestor), wydawnictwa (np. kwartalnik „Akcjonariusz”, Biuletyn NewConnect), analizy giełdowe

- (m.in. Portfel SII, Atrakcyjne Spółki, Raporty IPO, Indeks Nastroju Inwestorów, Ciekawe Spółki);
- ochrona praw: wsparcie prawne, ochrona interesów i reprezentacja inwestorów oraz wpływ na proces ustawodawczy;
 - zniżki: na produkty i usługi przydatne inwestorom, oferowane przez partnerów Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie zrzesza obecnie ponad 7 200 członków, liczba ta ciągle rośnie z racji nieprzerwanego zapotrzebowania inwestorów na wszechstronne wsparcie w funkcjonowaniu na rynku kapitałowym.

Pełna informacja o SII znajduje się na stronie www.sii.org.pl.

SII – Wspieramy Inwestorów!

Patroni medialni

Polska Agencja Prasowa to największa agencja informacyjna w Polsce. Działa od 1945 roku, wcześniej jako Polska Agencja Telegraficzna od 1918 roku. PAP zbiera, opracowuje i przekazuje odbiorcom informacje z kraju i ze świata. Zatrudnia 250 dziennikarzy i 50 fotoreporterów. Przygotowuje serwisy informacyjne dla prasy, radia i telewizji, portali internetowych i operatorów telefonii komórkowej, pakiety zdjęciowe, informacje dla biur maklerskich, banków, inwestorów i przedsiębiorców, informacje dla administracji, organów samorządu terytorialnego, związków, stowarzyszeń i ambasad. Depesze PAP powstają na podstawie informacji własnych oraz doniesień największych światowych agencji prasowych. Dzienna produkcja to ponad 1000 newsów i ponad 1000 zdjęć. Ważną i dynamicznie rozwijającą się działalnością Agencji są serwisy ekonomiczne poświęcone rynkowi kapitałowemu i finansowemu tworzone w Oddziale PAP Biznes przez Redakcję Ekonomiczną.

Tym programem odpowiadamy na świeży trend w gospodarce światowej, którego pierwsi ambasadory są zauważalni w polskich firmach. Kto rozmawia z kimś z działu CSR być może nawet widzi błysk w oku rozmówcy – błysk na dźwięk słowa „interesariusz” (ang. stakeholder), i który oznacza dumę z przeprowadzki z końca korytarza już prawie pod drzwi prezesa. A są przecież firmy, które mają osoby odpowiedzialne za CSR w zarządach.

CSR czyli Corporate Social Responsibility lepiej brzmi po polsku jako Biznes Odpowiedzialny, a my w PINie dodajemy „i Nowoczesny”. Bo odpowiedzialni byli menadżerowie i wiek temu na Zachodzie i nasi dwie dziesiątki lat wstecz. I oto mają państwo BIZON. Czyli program nie tylko o tym, co słyhać w importowanych teoriach, gospodarczych trendach, ale jak ten trend zmienia konkretnie świat. BIZON-Biznes Odpowiedzialny i Nowoczesny. Radio PIN, środa, g. 15.10

Danych finansowych dostarczyła firma

Notoria Serwis jest jedną z pierwszych na polskim rynku firm dostarczających bazy danych i informacje dla mediów oraz inwestorów giełdowych. Firma działa na rynku informacji finansowej od 1993 roku. Swoją działalność koncentruje na gromadzeniu, opracowywaniu i dostarczaniu danych finansowych. Informacje udostępniane są za pośrednictwem Internetu, prasy i agencji informacyjnych. Serwisy z grupy Notoria Serwis S.A. pozwalają klientom zintegrować wiadomości i dane finansowe we własnych webowych i aplikacyjnych rozwiązaniach redystrybucyjnych. Rozwiązania te w zależności od zastosowania mogą być skierowane do we-

wnętrznym użytkownikom w ramach firmy bądź do użytkowników zewnętrznych będących klientami firmy, bądź użytkownikami portalu. Głównymi klientami spółki są agencje informacyjne, wydawnictwa prasowe, portale internetowe oraz inwestorzy giełdowi. Pozyskiwaniem danych oraz ich wprowadzaniem do systemów komputerowych zajmuje się Centrum Wprowadzania Danych, filia w Czluchowie, natomiast za prowadzenie i sprzedaż baz danych, obsługę klientów oraz przygotowanie nowych produktów informacyjnych odpowiedzialna jest Centrala w Warszawie.

Pierwsze notowanie spółki Notoria Serwis S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (rynek NewConnect) odbyło się 27 stycznia 2010 r.

Zapraszamy do kontaktu w sprawie projektu:

Pytania dotyczące organizacji projektu; kontakt dla mediów:

Magdalena Raczek

Manager ds. PR

Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych

tel. 22 826 26 89 wew. 16

e-mail: mraczek@seg.org.pl

Pytania dotyczące metodologii:

Marcin Pitura

Dyrektor Zarządzający

GES

tel.: 68 422 13 26

E-mail: martin.pitura@ges-invest.com

Pytania dotyczące badania jakościowego oraz raportowania danych ESG:

Robert Sroka

Szef Projektów CSR

Accreo Taxand

tel.: 22 324 59 26

E-mail: robert.sroka@taxand.pl

PARTNER MEDIALNY:

DANYCH FINANSOWYCH DOSTARCZYŁA:

